flacara

anul XXXV
3 (1596)
VINERI 17 IANUARIE 1986

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

Răspuns prin fapte la chemarea președintelui țării, de-a trăi fiecare clipă cu conștiința datoriei împlinite

Ziua bună se cunoaște de dimineață, cincinalul din primele zile de muncă

Ce se discută și, mai ales, ce se face prin **TRIBUNA DEMOCRAȚIEI**

Reportaj din județul Tulcea

paginile 2–3

Pescărușii vestesc Dîmbovița cea nouă

Fotoreportaj pe cel mai întins șantier bucureștean

paginile 12–13

Cînd faci un lucru, să-l faci cu nădejde

Criteriul principal

Am adunat zilele acestea în memoria mea știrile de presă despre debutul anului economic românesc 1986. Sînt sigură că peste ani ele se vor constitui drept „documente ale unui moment de istorie". Informațiile de pretutindeni privind „producția la zi" și „faptele la zi" ale oamenilor exprimă nu doar simplele acte concrete ale muncii, nu doar **producția-fizică** și **producția-marfă** ce pleacă spre beneficiari, ci mișcările mai profunde, procesul mai complex ce are loc în societatea noastră la ora prezentă. Criteriul dominant, criteriul intensivității, ce definește cel de al optulea cincinal în care am pășit, se resimte în orice act al muncii prin toate componentele sale. La o întreprindere bucureșteană din prima linie a progresului tehnic, la „Electrotehnica", de pildă, au intrat în fabricație mijloace de automatizare pentru mașini unelte din cea mai recentă generație ce s-a creat pe plan mondial, cu performanțe egale celor similare ale firmelor cu cel mai înalt renume în domeniu. Produse noi, gîndite și proiectate în uzină, miniaturizate, și astfel consumă mai puține materiale pentru alcătuirea lor dar și mai puțină energie în funcționare — acest parametru de vîrf al competitivității în ziua de azi. La întreprinderea de motoare din cadrul marii uzine „23 August" din Capitală, și una dintre cele mai mari producătoare de motoare diesel de puteri medii din Europa și, se pare, chiar din lume, s-a declanșat o energică acțiune de modernizare a liniilor tehnologice, prin automatizarea și mecanizarea complexă a acestora. La Fibre sintetice Iași s-a lansat un nou fir poliesteric după o invenție românească brevetată și recunoscută. Combinatul minier Rovinari a și extras, în mai puțin de 2 săptămîni, 1 000 tone de lignit peste plan, printr-o mai bună organizare a locurilor de muncă și prin utilizarea mai judicioasă a utilajelor din dotare. Institutul de științe biologice din București a pus la punct o importantă biotehnologie pentru industria extractivă, menită să mărească factorul de recuperare a țițeiului din zăcămînt. El trimite deja trusturilor de extracție din țară bacteriile respective...

Regăsim în totalitatea informațiilor, ca și în aceste cîteva exemple, efortul de inteligență, capacitatea de care industria și știința românească dispun pentru salturile de calitate ce vor defini toate ramurile economice în acest cincinal deosebit în care ne-am asumat țelul nobil și țelul meritat de poporul nostru harnic și dotat, țelul istoric proiectat prin Directivele ultimelor două Congrese ale Partidului, de situare a României în rîndul țărilor europene mediu dezvoltate. Efortul de inteligență și efortul de organizare, de maximă disciplină și de totală dăruire al oamenilor muncii, a noastră a tuturor, ține nu numai de aspirație și curaj, ține de structura societății noastre socialiste, de resursele ei și de modul strălucit în care este condusă de eminentul om politic și patriot, Nicolae Ceaușescu. În Cuvîntarea rostită la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii a sintetizat încă o dată liniile de acțiune și măsurile ce trebuie luate pentru ca acest criteriu fundamental ce va caracteriza actualul cincinal — **intensivitatea** — să fie realitatea intimă a economiei naționale, a întregii activități sociale. Este certitudinea autodezvoltării noastre, racordată, în același timp la dimensiunea timpului, la cea mai înaltă valență atinsă de civilizația omului pe pămînt.

CICI IORDACHE-ADAM

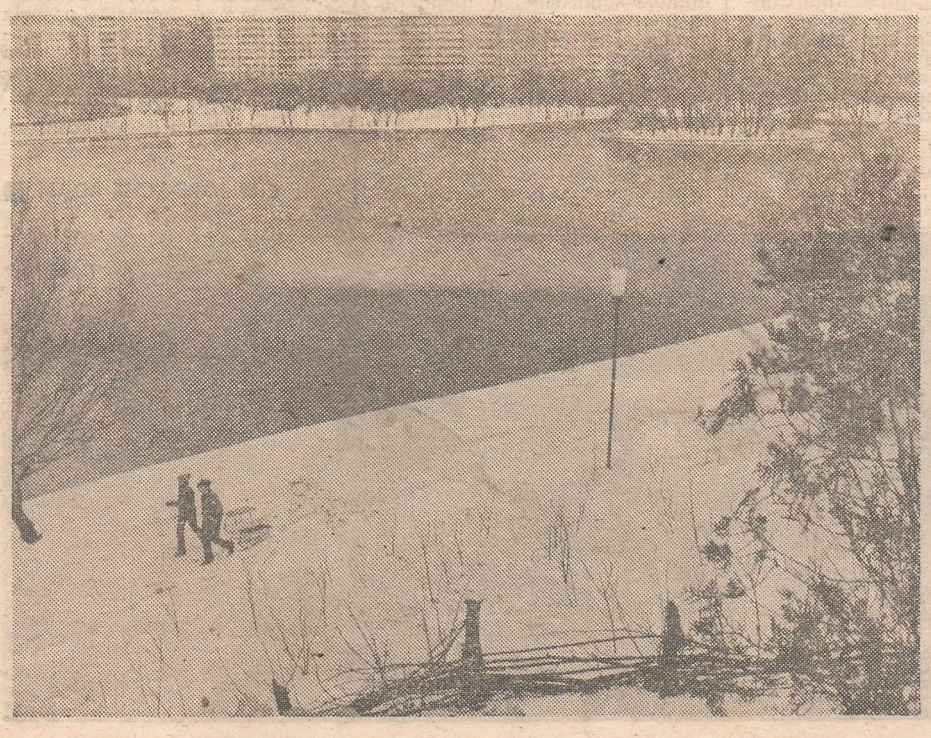

Prin tipărita iarnă românească

Prin spațiu alb, timp alb, netulburat,
un dulce frig frumos. Ca-ntr-o eglogă
clasicizează Istrul spre Carpat
senatul iernii în suprema-i togă. —
Și încă mult mai dedemult aud
latin ecou din iernile sarmate
la cumpenele dintre Nord și Sud
unde acest tărîm în puls ne bate.

Îmi curge cîntecul cu despletiri
de ape românești prin ora clară
în zorii cu etherici trandafiri
sau seara cu-albăstrimi de călimară.
O pace infinită s-a-mpînzit
peste troieni cu modulări rotunde
încît se-aude grîul încolțit
în embrion, glutenuri vii, fecunde.

A nins din Rodna pînă-n Euxin
cu constelații lirice. De ieri ni-i
mai strălucită vatra și mai plin
mi-e sufletul de scăpărarea iernii.
Ca după vinuri vechi, către obraji
fiori fierbinți se urcă să-i nunteasca.
Și ni-s ca de colind blajinii pași
prin tipărita iarnă românească.

AL. ANDRIȚOIU

Aici geografia se scria după mersul apelor,

Reportaje din județul TULCEA

Între județele patriei Tulcea își are locul său inconfundabil, cîștigat nu atît prin relief, cît mai ales prin munca oamenilor care au înnobilat acest pămînt prin realizări de prestigiu, prin obiective economice de mare amploare. Dezvoltarea acestui județ, semnificativă pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor și județelor țării, poate fi ridicată la rangul de simbol al prefacerilor acestui timp eroic, intrat în conștiința noastră cu numele de „Epoca Nicolae Ceaușescu".

Ce se discută și, mai ales, ce se face prin TRIBUNA DEMOCRAȚIEI

Ochii și conștiința orașului

Ați privit vreodată cu atenție piața de unde vă cumpărați alimente? Ați privit-o ca pe un monument ori ca pe un ambient, ca pe un loc în care să vă întîlniți cu circuite funcționale menite să vă economisească timpul și, totodată, alcătuite ori marcate de lucruri frumoase care să vă creeze confort psihic, atenuînd starea de stress, de regulă, resimțită în spații aglomerate? Se pare că tulceanul are o asemenea vocație și, în consecință, asemenea dorințe. La ora cînd scriem aceste rînduri, pe planșeta unui arhitect de la Centrul județean de proiectări prinde contur un proiect de **intimizare** a pieței centrale agroalimentare din Tulcea. Deși creată în ultimii ani, avînd toate amenajările moderne gîndite din capul locului în termeni estetici și cu elemente de inedit și atmosferă, totuși, mîndrii locuitori ai acestui oraș, atît de căutat de turiști din întreaga țară ca și din lumea întreagă, în aspirația lor spre un confort edilitar cît mai înalt, găsesc încă punctele și soluțiile perfectibilității. Din însăși dialectica relației lor cu orașul, din dialectica nivelului lor de trai. Ei știau astfel că piața reprezintă una din cele mai expresive cărți de vizită ale civilizației unei localități și, ca atare, în numeroase dintre adunările publice din cadrul **Tribunei Democrației** au propus ca acest loc, unde fiecare poposește cel puțin odată pe săptămînă, să fie înzestrat încă, funcțional și estetic, cu noi dotări specifice și care s-o individualizeze. Propunerea a intrat pe agenda de lucru a întreprinderii comerciale de profil, ca și a consiliului popular municipal. Iată, se și materializează.

De fapt, în județul Tulcea, acest dialog în agora pe care îl reprezintă adunările populare ale Tribunei Democrației a acumulat o experiență importantă, demnă de relevat și — ăm zice noi, — de preluat în ceea ce are pozitiv și posibil de generalizat. Recent, foarte recent, pe la jumătatea lunii decembrie, într-o plenară a Consiliului județean al F.D.U.S. s-a analizat modul de acțiune al Tribunei Democrației în cursul anului 1985, „analiză întreprinsă după criteriul fundamental al oricărei activități sociale — *eficiența*, cum ne semnalează președinta Consiliului județean Tulcea al F.D.U.S., Ileana Colesniciuc. Eficiență măsurabilă în actele concrete ale participării maselor de oameni ai muncii, de cetățeni, la înfăptuirea obiectivelor majore ce ne revin în lumina programelor stabilite la Congresul al XIII-lea al partidului, ale participării la perfecționarea activității economice și sociale, a noastră însăși". Statistic, această eficiență își are indicatorii ei: 2 120 de propuneri din care soluționate — 1 815, diferența aflîndu-se în studiul organelor locale de partid și de stat. Pe domenii de activitate, tabloul este și mai elocvent — 634 aparțin domeniului economic, 780 — celui edilitar-gospodăresc, 230 — celui social-cultural, 380 vizează modernizarea și îmbunătățirea activității de comerț, 96 — rețeaua de învățămînt, 60 — variate alte aspecte ale vieții cetățenești. Statistica nu este aproximativă, ci riguros exactă, ușor de întocmit, grație unei metodologii de lucru de cea mai bună factură, adoptată de către Consiliul județean al FDUS, care dă putința înregistrării ca și urmăririi întregii activități a Tribunei Democrației. A întocmit și tipărit trei formulare, trei imprimate statistice — unul pentru evidența **Programului grafic**, conform planificării adunărilor populare (cu data, ora, locul unde se organizează, cine participă dintre factorii de răspundere), al doilea cuprinzînd **Situația statistică a cetățenilor prezenți** (cu rubrici referitoare la organizația F.D.U.S., data adunării, numărul celor prezenți, numărul participanților la dezbateri, numărul și nominalizarea propunerilor, observații) și al treilea — **Situația realizării propunerilor** cu rubricile — propunerile nominale prezentate, modul de rezolvare, data rezolvării. Desigur, nu scopul formal, al statisticilor, s-a urmărit, ci calitatea și autoritatea în masă a acestei largi forme democratice, precum însuși numele o definește, de exprimare a cetățeanului, de implicare în tot ceea ce înfăptuim pentru noi și prin noi. Chiar și o simplă lectură a acestor formulare din oricare dintre localitățile județului, orașe, comune ori sate, pune în evidență faptul că locuitorul a depășit stadiul simplu al propunerii, al solicitării deci, situîndu-se în dublu rol, de participant direct și activ la realizarea a ceea ce el propune. Dacă sînt semnificative pentru mișcarea urbanistică și demografică a localităților județului Tulcea propuneri ca necesitatea construirii unor noi unități școlare în centrul civic al municipiului și în cartierele de curînd apărute, C5 și de est, ca și în comunele Jijila, Smîrdan, Dăeni, a unor cămine culturale în Daia, Dăeni și Valea Teilor, a unor grădinițe pentru preșcolari în comunele Cerna și Dăeni, în cartierele C5 și pe lîngă Întreprinderea de construcții nave și utilaj tehnologic din Tulcea, creșterea numărului de apartamente în orașele Măcin, Babadag, Isaccea și Sulina, ca și necesitatea construirii unor cămine de nefamiliști în aceste centre urbane în plină ascensiune în actualul cincinal, sînt la fel de semnificative și propunerile ce s-au realizat și se realizează, în proporție covîrșitoare prin faptele oamenilor. S-au plantat astfel, prin muncă obștească, 150 000 de pomi fructiferi (laolaltă ar fi cîteva mari livezi), în curțile cetățenilor și de-a lungul drumurilor, a șoselelor naționale, județene și comunale, s-au redat în circuitul agricol peste 45 hectare terenuri intravilane, care altădată stăteau nefolosite, s-au reparat numeroase poduri și podețe, s-au construit și amenajat baze sportive, terenuri de joacă pentru copii, trasee și drumuri turistice, parcuri, peluze și zone verzi, s-au reparat și asfaltat mii și mii de metri pătrați de străzi, dar cîte?!... Ochii, conștiința și mîinile locuitorilor se simt și resimt pretutindeni; 226 de mii de oameni au înfăptuit, pe parcursul anului 1985, mai mici sau mai mari zidiri pentru confortul lor civic în valoare de peste 2 milioane de lei. Dialog deschis și lucid, în adunările populare ale Tribunei Democrației de pe cuprinsul județului se spun lucrurilor pe nume, cel mai adesea demersul este critic, chiar tăios. Este glasul opiniei publice ca profilaxie și tratament radical al unor stări de lucruri pe care obștea nu le (sau nu le mai) îngăduie. La Măcin, de pildă, cum confirmă Iordana Manolache, președinta Consiliului orășenesc al F.D.U.S., în adunările populare ale Tribunei, cetățenii s-au arătat nemulțumiți de aspectul orașului lor sub raportul curățeniei și au luat atitudine împotriva celor care o neglijează, ca și împotriva acelora cu comportamente nedemne în familie. Sînt nemulțumiți chiar și de faptul că nu au avut nici o formație artistică promovată în faza republicană. Nu au talente?! Nu cred, poate nu au instructorii și îndrumătorii care le trebuie acestora. Dacă la nivelul județului, comisia de răspîndire a cunoștințelor cultural-științifice a Consiliului F.D.U.S. a acționat bine, înființînd un **laborator de educație materialist-științifică**, unele localități așteaptă totul de la acest colectiv, așteaptă totul de la centru, deși în fiecare comună există azi specialiști, intelectuali cu înaltă pregătire, competenți „pentru a se ocupa de această activitate și care să fie instruiți periodic, cum propune Nicolae Rusalin, cel ce răspunde în Consiliul județean al F.D.U.S. de interesantul laborator. Nu sînt atrase toate forțele intelectuale existente în comune. Sînt antrenate, de regulă, cadrele didactice și, cel mult, medicii, dar despre mecanismul economico-financiar mai bine poate vorbi un economist, un contabil, un inginer, ca și despre multe alte probleme ale pămîntului și ale agriculturii moderne".

Iată, în cadrul experienței județene Tulcea se profilează și se desăvîrșesc experiențe locale, specifice, fapt remarcabil și indicator prețios pentru impactul Tribunei Democrației în rîndul maselor, pentru valorea acesteia în viața noastră socială.

Civilizația serviciilor

Maria Andrei, președinta Consiliului municipal Tulcea al F.D.U.S., un desăvîrșit pedagog la catedra școlii obștești, activist de vocație cu aproape 2 decenii de activitate, ne vorbește tocmai despre un asemenea specific ce s-a și cristalizat în orașul reședință de județ. Cu o populație de 82 000 locuitori, fără navetiști și flotanți, fără cei din comunele suburbane, o populație în continuă creștere și, cum spuneam, cu aspirații și pretenții urbane dintre cele mai mari, conștientă totodată de faptul că trăiește în văzul lumii întregi, ca oraș turistic dintre cele mai căutate este o obște foarte preocupată de civilizația serviciilor. Cînd analizezi cu atenție acele „scadențare" cu propuneri și „rezolvări ale propunerilor", poți să ai pulsul vieții civice a oricărei localități, poți să ai, fără dificultate, obiectul major spre care organele locale să-și poată îndrepta numeroase decizii. Deci, în aproape toate adunările populare din cele patru zone ale orașului, cum sînt ele organizate la Tulcea, au apărut propuneri referitoare la diversificarea și calitatea serviciilor. Consiliul municipal al F.D.U.S. a luat atunci hotărîrea de a analiza acest important sector cu toți factorii de răspundere și de a organiza o consfătuire a activului echipelor de control ale oamenilor muncii. Ce s-a rezolvat? Au apărut serviciile solicitate de cetățeni, cum ar fi înființarea unei echipe de hornari (orașul mai are și locuințe vechi, nu-i așa?!), de reparare și întreținere a mobilierului la domiciliu, reprofilarea unui restaurant din cartierul „23 August" într-o modernă cofetărie, atelierele cooperației meșteșugărești au fost mai bine dispuse în teritoriu, și mai ales în cartierele noi etc. Echipele de control obștesc sînt mai active și mai exigente, reușind să pătrundă în toate unitățile comerciale, prestatoare de servicii și sociale. S-au efectuat, în anul care a trecut, 162 de controale. Simțul cetățenesc evoluat de azi are, în primul rînd, componentă morală. omul nu se mai mulțumește doar să i se asigure o rețea de servicii cît mai completă, mai diversificată, menită să răspundă nevoilor lui în creștere, îl interesează ca orice prestare să-i fie la nivelul calitativ corespunzător, executată cu promptitudine și cu cinste ireproșabilă. Ceea ce se afirmă în cadrul adunărilor populare ale Tribunei Democrației, ca un teren de acțiune permanent al tuturor organizațiilor F.D.U.S. și al cetățenilor înșiși.

Cabinetul de educație juridică

La Babadag există și aici, aproape ca în fiecare oraș tulcean, un specific care concentrează activitatea Tribunei Democrației, dincolo de problemele generale și de ansamblu ale vieții cetățenești (servicii, curățenie, sistematizare ș.a.m.d.). Tovarășul Ionel Tutunaru, președintele Consiliului orășenesc al F.D.U.S., remarcă în acest sens **Cabinetul de educație juridică** înființat în urma studierii atente a propunerilor oamenilor în adunările publice. Multe dintre întrebări, dintre chestiunile ridicate dovedeau o necunoaștere ori o insuficientă cunoaștere, din partea cetățenilor, a legislației noastre ori a cadrului juridic din structurile noastre sociale. Prin intermediul acestui cabinet, oamenii află de la specialiști competenți toate răspunsurile la problemele lor și, concomitent, se realizează componenta educativă. Un om informat este întotdeauna mai înarmat pentru viața colectivă și socială, pentru o viață civică demnă.

Experiențele sînt multiple, am selecționat doar cîteva, mai mult pentru a incita, pentru a lansa propunerea către toate consiliile județene, municipale, orășenești, comunale ale F.D.U.S. din întreaga țară de a ne împărtăși propria lor experiență, ori dacă a preluat și experimentat ceea ce a considerat valoros și apt și pentru localitatea lor, din cele relatate în paginile revistei noastre. Este rubrica dumneavoastră, deci,

Scrieți-o!

CICI IORDACHE-ADAM

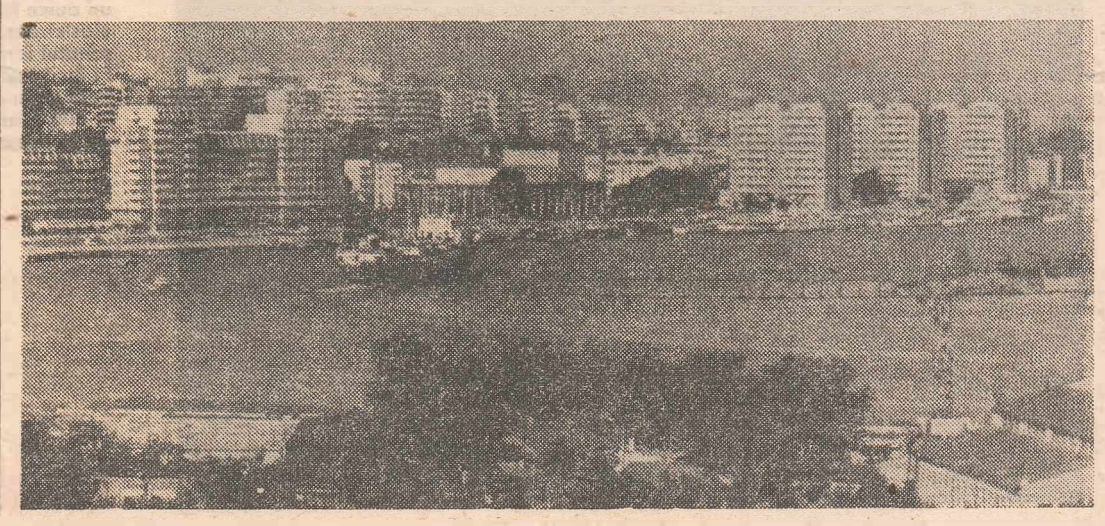

iar acum după nevoia de bucurie a oamenilor

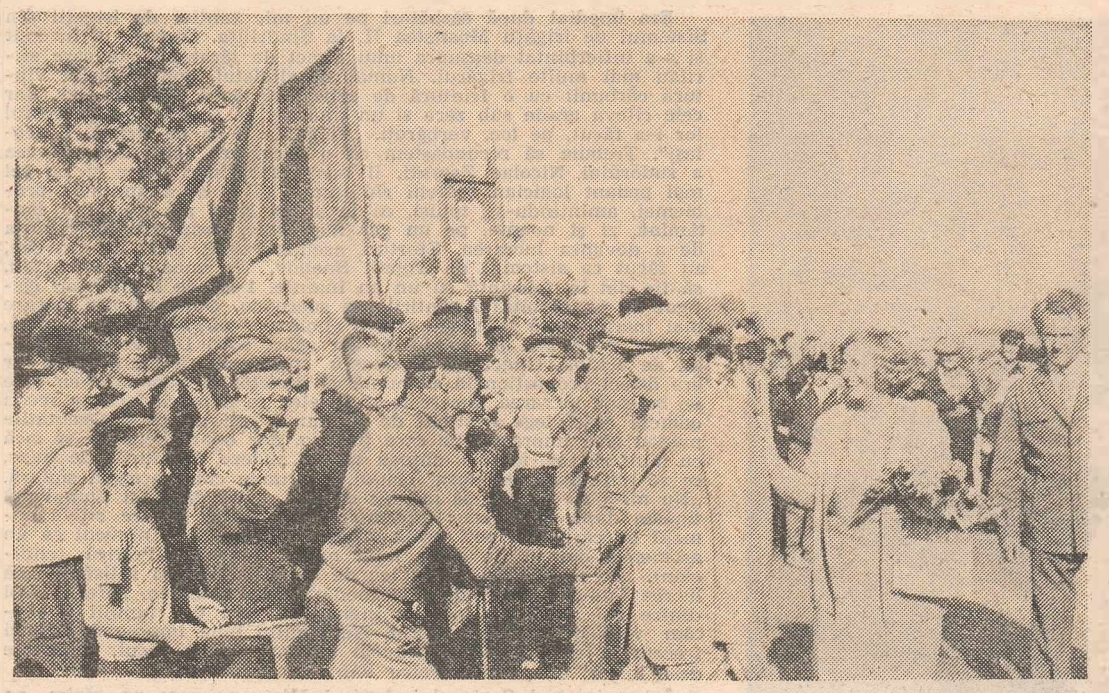

Pe masa de lucru a țării – un nou proiect de anvergură eroică inspirat de cutezătoarea gîndire a președintelui Nicolae Ceaușescu

PROGRAMUL DELTA DUNĂRII

Prezența președintelui țării în repetate rînduri în mijlocul oamenilor deltei, cei care ani la rînd au trăit nu numai la marginea țării, dar și la periferia civilizației a avut de fiecare dată proporția unor evenimente hotărîtoare. Prin grija și preocuparea neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cîrmaciul destinului nostru național, cel care ne-a îndemnat să facem România la fel de frumoasă în fiecare colț al ei, chipul județului Tulcea s-a schimbat ca prin minune. Așa s-a născut grandiosul proiect de valorificare a resurselor Deltei Dunării, veritabilă innoire a geografiei acestui ținut.

Ascultați cum crește pădurea...

Stăm de vorbă cu dr. Ioan Munteanu, distinsul „deltist", director adjunct științific la Institutul de cercetare, proiectare și producție Delta Dunării din Tulcea. De 31 de ani, de cînd a terminat facultatea, s-a dedicat deltei cu pasiunea unui îndrăgostit. Nu poate da relații certe de unde i se trage această mare iubire, după cum nu poate explica faptul că din zona Rădăuțiului fiind — la vreo 12 km de mănăstirea Putna — terminînd facultatea de biologie a Universității din Iași a solicitat la repartiție delta cu care, de aci încolo, și-a confundat existența. 10 ani i-au trebuit pentru a-și aduna date pentru lucrarea de doctorat cu o temă din piscicultură, 10 ani de muncă asiduă în teren, urmărind creșterea producției de pește în incinta stufo-piscicolă Rusca.

— Din datele culese de la colaboratorii dv. am înțeles că, de fapt, întreaga deltă a devenit, pentru dv., omul aplecat spre știință, un vast laborator de cercetare. Cum ați reușit această performanță ?

— Descoperisem ceva din tainele acestei mirifice zone încă de pe băncile facultății, atracția spre ea devenind precum cea a unui magnet. După repartiție am cunoscut fiecare treaptă din ierarhia cercetării — de la asistent șef lucrări, la șef de laborator, șef de secție și, de 8 ani de zile, director adjunct științific al institutului nostru de cercetări. Șansa mea a fost, aș zice, cea a tuturor cercetătorilor din această epocă fără egal, cea a înnoirilor. Încă de la crearea institutului nostru, de prin '70, se conturau cu claritate, în ce privește Delta Dunării, trei direcții principale: cercetare, proiectare și producție. O dată cu apariția marelui Program în cincinalul pe care l-am încheiat, șansa cercetătorului a sporit incomparabil. Eram chemați să naștem o nouă deltă, în ce privește valorificarea resurselor ei și, în același timp, să-i păstrăm specificul, culoarea, să nu-i lăsăm cumva răni care să nu se mai poată repara.

— Cît anume revine institutului dv. din Programul general de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic privind valorificarea resurselor Deltei Dunării ?

— Jumătate ! Din cele 12 subprograme alcătuite pe specialități, nouă ne revin 6 care privesc probleme de dezvoltare a agriculturii în condiții de deltă, de valorificare a resurselor naturale prin piscicultură, prin zootehnie, silvicultură, probleme de stuf și de biomasă.

— Așadar, țineți în mîini, întreaga deltă a viitorului. Cum va arăta ea privită nu atît de ochiul omului de știință, ci de cel al îndrăgostitului de deltă care sînteți ?

— În unele locuri chiar mai frumoasă decît o știați! Să luăm, de pildă, zona Sfîntu Gheorghe. Avem acolo un cîmp experimental ce se întinde pe 1 200 de hectare. Putem spune că avem încă de pe acum, pe acest uriaș spațiu, o pădure tînără care îmbogățește locul prin frumusețe. Înainte vreme, cît vedeai cu ochii te loveai doar de nisipul mișcător, de mici dune ce se mișcau după vînt. Zonă pustie cu vegetație săracă, de sărătură. Predomina Salicornia, o plantă mărunță, lipsită de frumusețe. Pămînt arid, sălbatic, lipsit de viață. Gîndul nașterii acestei păduri a fost la început pentru fixarea nisipurilor din zonă. Mai apoi, o dată nisipurile fixate, nu puteam să nu mergem mai departe, ivindu-se o nouă preocupare — să realizăm plantații forestiere care să producă masă lemnoasă. Cel mai bine, din tot ce am pus pînă în prezent la Sf. Gheorghe, se comportă cătina, salcimul, plopul, chiar și pinul. În funcție de rezultatele pe care le vom obține ne gîndim să creăm parchete silvice cu speciile ce se vor dovedi corespunzătoare creșterii și dezvoltării lor în condiții de deltă. Să vedeți pădurea de cătină acum, în plină iarnă ! Este o splendoare ! Fructele — o ciudățenie a deltei ! — se păstrează într-o stare perfectă, pînă în primăvară, iar coloritul lor, roșu-portocaliu nu poate decît să încînte pe orice trecător prin zonă — fie el turist, fie om pornit la drum cu treburi.

— Tînăra pădure nu și-a atras și o faună proprie ?

— Ba da ! Predomină iepurii și fazanii. În ce-i privește pe ultimii și-au găsit în fructele de cătină o delicioasă hrană, motiv pentru care numărul lor a sporit substanțial. De altfel, în preocupările noastre se include și urmărirea dinamicii ornitofaunei din deltă. Stabilim evoluția speciilor de păsări, luăm măsuri de protecție pentru anumite specii care ajung la un punct critic, aici intrînd și păsările ocrotite prin lege, cum ar fi pelicanul creț, vulturul cudalb — care trăiește numai în Delta Dunării. Întocmim programe de optimizare a efectivelor lor. În anul care a trecut s-au întors în deltă foarte puțini țigănuși — acele păsări negre, înalte, cu ciocul foarte lung, cele mai mari consumatoare de lipitori. Desigur că măsurile de protejare a lor s-au impus imediat. Cum vă spuneam, noi dorim ca delta să rămînă, indiferent cît am exploata-o, un ecosistem care să constituie permanent un loc de odihnă și recreere. Rezultate satisfăcătoare am obținut și în materie de pomi fructiferi și vie. Avem cîmpuri experimentale la Chilia și Sf. Gheorghe. Nu s-ar fi putut face agricultură în deltă fără o tehnologie a destufizării terenurilor care au fost sau urmează a fi luate în culturile agricole, pentru că n-am fi putut scăpa de stuf.

— Nu cumva vom ajunge la o problemă a stufului prin această destufizare masivă, știut fiind că și el este o materie primă mult căutată ?

— Problema, într-adevăr, se pune sub aspectul menținerii cantității lui. Se va reuși acest lucru în primul rînd, prin luarea unor măsuri de protecție a zonelor exploatate — adică să se recolteze un an mecanizat, după care, cîțiva ani să fie lăsat în pace pentru refacerea lui.

— Delta va rămîne, presupunem, patria peștelui...

— Firește ! În cadrul bazei noastre de selecție de la Maliuc, care se întinde pe 450 hectare, avem o colecție de 21 de linii și forme de crap ameliorat. Prin lucrările de ameliorare și selecție dorim să asigurăm, în continuare, reproducători de pești pentru unitățile de producție care să aibă indici biologici superiori precum rezistență la boli, prolificitate crescută, ritm de creștere superior care să asigure sporul de producție și care să valorifice, în special, baza de hrană naturală existentă în condițiile deltei. Am luat-o pe piramidă — la Maliuc am organizat o fermă de bunici, pe cea de părinți — în zona deltei și abia la urmă se ajunge la fermele-copii (cele de producție). Preocupările noastre privesc și creșterea producției piscicole prin valorificarea resurselor naturale de hrană din complexul Razelm și zonele naturale rămase în regim liber de inundații din Delta Dunării. Așa încît, delta va rămîne, cu adevărat, patria peștelui. Și poate, cine știe ? — și a racilor.

— A racilor ?

— De fapt am vrut să vă anunț o noutate mai puțin cunoscută din munca noastră. Experimentăm, cu rezultate bune, și creșterea racilor în sisteme dirijate în baza de cercetare de la Sarinasuf.

— Vă mulțumim, stimate tovarășe dr. Ioan Munteanu pentru cele relatate și vă dorim ca anul 1986 să fie și mai plin în reușite în folosul mult iubitei noastre delte !

Sau priviți cum se naște orașul...

— interviu cu tovarășul Gheorghe Velexar, șeful secției arhitectură și sistematizare tehnică și investiții al județului Tulcea —

— Este cunoscut fenomenul de depopulare pe care l-a trăit județul dv pînă-n urmă cu cîțiva ani. După cum, iarăși este cunoscut valul reîntoarcerii în deltă a celor plecați. V-am ruga, stimate tovarășe Gheorghe Velexar să ne spuneți cum vă explicați această migrație, care credeți că este temeiul acestor reveniri în masă ?

— Pentru că urma să se nască o nouă deltă iar cei care au trăit cîndva aici nu puteau rămîne nepăsători ! Întregul județ Tulcea era pus în fața unei dezvoltări fără precedent odată cu apariția Decretului privind valorificarea superioară a resurselor deltei. S-au creat, pornind din '83 încoace, 6 mari zone de influență, 6 noi întreprinderi care dezvoltau activități noi — agricole, silvice, piscicole, de construcții etc. — așa încît oamenii nu numai că se puteau întoarce acasă avînd unde să muncească, dar puteau să-și și aleagă unde anume. Starea de efervescentă care a cuprins întreaga deltă s-a repercutat, firesc, și asupra dezvoltării localităților urbane și rurale. Sulina s-a trezit la viață prin șantierul său naval. Babadagul, prin noile fabrici care au apărut pe teritoriul său. Măcinului i s-a dus vestea prin unitățile sale prestatoare... Cum spuneam, nu numai orașele au cunoscut o dezvoltare vertiginoasă în ultimul cincinal pe care l-am încheiat, ci și cele rurale. M-aș opri la două dintre ele — 1 Mai (fosta Pardina) și Chilia.

— Comunei 1 Mai îi cunoaștem evoluția, bătînd-o cu pasul de curînd.

— Bun. Deci despre Chilia. În urma vizitei secretarului general al partidului, din 1983 s-a hotărît sistematizarea localității. 18 apartamente au fost date în folosință în '85, alte 44 aflîndu-se în preajma predării la cheie. Pînă la sfîrșitul cincinalului numărul lor va atinge 500. În plus, un liceu cu 16 săli de clasă, cu internat și cantină, cresă-grădiniță, hotel, casă de cultură, centru politic-administrativ. Pentru că, odată cu noile investiții alocate pentru construirea viitorului abator, a noilor ferme de porci, de vaci, a secțiilor de fabricare a conservelor de pește și de legume, Chilia își va deschide larg porțile spre lume, pasul spre orașul de mîine fiind de pe acum pregătit.

— Nici municipiul Tulcea, după cîte știm, nu a rămas mai prejos privind dezvoltarea lui în ultimul cincinal.

— Aș putea spune că a fost vertiginoasă chiar ! Cuvintele secretarului general ai partidului ca Tulcea să devină o adevărată poartă de intrare în țară, de pe Dunăre, au prins viață. Apariția impunătoarei faleze de azi este creația cincinalului trecut. Amintiți-vă cum arăta înainte : blocuri mici, construcții insalubre, vechea gară, fostul hotel Dunărea... Vederea de pe Dunăre dezvăluia un orășel mărunt, anost, în nici un caz municipiul în plină înflorire care era Tulcea noastră. Aceleași înnoitoare schimbări din mers le-au cunoscut arterele de penetrație în municipiu, apărînd pe harta orașului noi cartiere, apoi, zona centrală — sau centrul civic, cum îl spunem azi, în sfîrșit, obiectivele social-culturale cu care, pe bună dreptate, tulcenii se mîndresc — Biblioteca județeană și Casa cărții, Sala sporturilor, parcurile și terenurile sportive, dispensarul policlinic din zona industrială vest s.a.

— Care sînt perspectivele municipiului în acest cincinal ?

— Va cunoaște aceeași fabuloasă dezvoltare, așa încît, pentru cei care nu-l vor vedea în tot acest timp, le va fi greu să se descurce în noile ansambluri ale Tulcei viitoare. Deja, din ultimele zile ale anului trecut au fost atacate primele blocuri dintr-un viitor cartier — E 3 — cartier pentru muncitorii din zona industrială vest. El va avea, în final, 3 700 de apartamente — acțiune ce va fi încheiată pînă în 1990. De asemenea, mai avem în vedere, construirea a trei școli cu 24 de clase și 16 clase, a unei noi piețe agro-alimentare care va avea un spațiu de desfacere de peste 30 000 m.p., un parc de agrement „Victoria", întins pe 9 hectare — care va fi dat în folosință în acest an, alte zone de agrement în jurul lacului Ciuperca, baze sportive...

— Am văzut că ați început să montați în oraș ceasuri electrice.

— Da. În diferite puncte ale municipiului. Un semn că și municipiul nostru ține pasul cu marile realizări !

GEORGETA ȘTEFĂNESCU

ZIUA BUNĂ SE CUNOAȘTE DE DIMINEAȚĂ,

Protocolul unei mese de prînz în plină cîmpie

Era imediat după sărbători pe un mic șantier de irigații din Sistemul de irigații Mostiștea II, la Șindrilița. Discuția a început și s-a înfierbîntat deasupra unui punct de jăratec peste care sfîrîiau mai multe frigărui. Numai draglinistul, Ion Dadiciu, vîntura cărbunii cu o frîntură de azbest și tăcea. Nu era ger, dar cele cîteva grade sub zero și un musafir ce se interesa de rostul lor i-a făcut, pe loc, vorbăreți. „Frigul?... e ca pe stradă. E același". Trebuie să recunoaștem că o asemenea formulare, ca cea a sudorului Nicolae Zemski, îl poate surprinde chiar și pe cel mai pedant logician. Băieții rîd uimiți și ei de simplitatea problemei, amintindu-și, totuși, că la stația Nuci au muncit o săptămînă, zi și noapte, pe un ger năprasnic, însuflețiți de dorința de a devansa lucrarea. Eforturi asemănătoare, puse cap la cap, au făcut ca sistemul de irigații Snagov, în zona C.A.P. Gruiu, să fie dat în folosință cu un an înainte. 1 050 de hectare au cîștigat un an recoltă! Amintirile se succedau. După fiecare lucrare mai încrîncenată spărgeau cîte o sticlă de șampanie. „La Tunari, cînd a țîșnit apa pe conductă, am spart **trei!** Din vorbele șefului de echipă, Gheorghe Marinescu, înțelegem că mulțumirea 'or era direct proporțională cu numărul sticlelor de șampanie cu care își botezau lucrarea. Încercam să înțeleg ce îi putea face pe acești oameni să-și lege destinul de o muncă atît de grea. Greutățile puteau să-i împrăștie pe care încotro, dar odată depășite și încă cu mult succes, tot ele puteau să-i și sudeze. Frînturile de fraze, ce se întretăiau deasupra focului, exprimau chiar această sudură. „Nu mi-a zis nimeni să mă fac ca tata, ...dar dacă tot timpul mă țineam după el...", sau: „fiecare întreprindere își are cîțiva oameni pe care să-i poți urma orbește; eu am avut norocul ca un asemenea om să fie chiar tatăl meu". (Valentin Petrică, tehnician). „Mi-ar fi greu în alt loc de muncă. Aici am satisfacția că lucrez într-o întreprindere la modă". (Ștefan Culea, șofer). „Doi dintre noi avem mașină, ne înghesuim cam trei familii și plecăm vară de vară pe litoral. Ne simțim bine împreună. Atunci trecem în revistă toate pompele pe care le-am făcut, semănate de-a lungul cîmpului". (Petru Pantea, mecanic).

În perimetrul Sectorului Agricol Ilfov, pe care ne găsim, ne spune directorul tehnic al I.E.E.L.I.F. — Voluntari, inginerul Lucian Stănișteanu, executarea lucrărilor de irigații a ridicat aspecte deosebite, fiind împînzit de o rețea foarte densă de rețele de gaze, de petrol și de telecomunicații; linii de cale ferată și de tramvaie, drumuri naționale și județene. Sursa de apă a dictat încadrarea lucrărilor de irigații în mai multe sisteme. Șase în total. Lacul Buftea, Snagovul, lacul Căldărușani sînt sursele sigure pentru patru dintre ele, Ialomița este următoarea, iar pentru cel mai mare teren, din zona Mostiștea II (10 000 ha), apa trebuie adusă chiar din Dunăre. Lucrările sînt complexe și de lungă durată, dar faptul că, an de an, tot ce ne-am propus am reușit să finalizăm, ne-a dat curajul să ne suplimentăm, în continuare, planul pentru 1986. În 1984 am luat locul III pe țară, anul trecut am depășit planul cu 2 la sută, am obținut un milion de lei beneficii. Pentru 1986 va trebui să pregătim pentru irigații 6 712 ha, un volum mare de muncă. Cu toate acestea ne-am propus să facem 8 770 ha. Toate lucrările pe care le-am dat în devans în anii precedenți ne dau certitudinea că vom reuși.

ELENA GHERA ■

Un foc continuu : investițiile

Așa se naște pămîntul cel tînăr

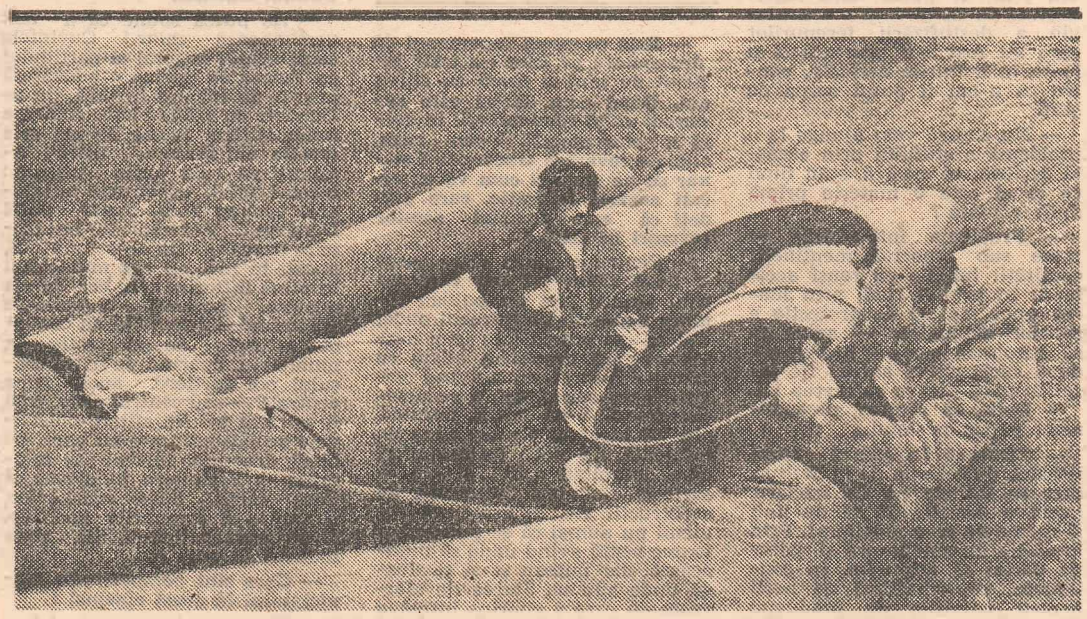

Pe aici vor trece ploile artificiale pentru grîu

Chiar dacă el cheamă, Ion Dadiciu nu cere nimic. El dă.

Reportaj din județul Tulcea

Constructorii unui nou Bărăgan

Încă nu văzusem Bărăganul Deltei. Spre el mergeam. Cu o șalupă rapidă care în goana ei îmi oferă pe lîngă splendoarea Dunării și imagini halucinante. Mi se părea că pe nesfîrșita întindere de ape îmi apar aievea pămînturile mănoase ale complexului Pardina, pămînturi despre existența cărora nu știam decît din spusele altora și, mărturisesc că încă nu puteam să le concretizez cîtă vreme păstram încă vie imaginea locurilor de odinioară. Stuf, cît vedeai cu ochii, ghioluri, mai mari sau mai mici, care apăreau sau dispăreau în funcție de revărsările Dunării. Printre ele, un sat uitat de lume, cu cîteva sute de suflete — Pardina — azi 1 Mai. Ing. Horia Marinescu, directorul Întreprinderii antreprieză construcții montaj Delta Dunării, care îmi înlesnește această documentare pe Dunăre, îmi atrage atenția, cînd șalupa își îndreaptă drumul pe un canal, lăsînd în urmă întinderea largă a mersului apei, că pătrundem, de aci încolo, pe un canal tăiat de ei, constructorii, pentru a înlesni drumul pe apă spre amenajarea agricolă a complexului Pardina. Știam și despre existența lui, că fusese dat în funcțiune în '84 și că prin el s-a scurtat distanța Tulcea — Pardina cu 35 km. Îl privesc însă cu alți ochi. Nu era vorba de un canal pe care Dunărea îl săvîrșise în mersul ei, cum întîlnești atîtea în deltă, ci de unul făcut de mîna omului, în interesul oamenilor. Drum pe apă care a înghițit în el un uriaș efort omenesc din care se mai păstrează și acum urme încă neacoperite de apele care șterg totul. Și pe un mal, și pe celălalt, cioturi de copaci încremenite precum niște stranii statui care păstrau încă însemnele intervenției omului cu toată șlefuirea făcută de apă. Nu mai avuseseră timp, ei, constructorii, să facă și toaletarea malurilor, treaba asta au lăsat-o pentru mai tîrziu cînd vor termina cu realizarea cererii de pămînt de holde bogate pentru deltă. Se angajaseră să predea aproape 30 000 hectare pe care agricultura modernă urma să le îmbrățișeze. Și asta în timp scurt, extrem de scurt. În '83 secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, lansa geniala indicație a revalorificării și refolosirii superioare a resurselor deltei, descoperind cu ochii unei minți luminate că acolo se putea naște un alt Bărăgan. Iar ei, constructorii, au înțeles. În '84 au predat cheia pentru aproape 20 000 de hectare. Ultimele 8000 trebuiau să le predea la sfîrșitul anului '85 — dar au făcut-o în martie '85 — cu 9 luni mai devreme de termen.

... La terminarea facultății tînăra familie Marianciuc, amîndoi de prin părțile Brăilei, au solicitat repartiție pentru amenajarea agricolă complex Pardina. Știau că se vor înhăma la muncă, doar pentru asta veniseră, doi tineri ingineri stagiari trebuiau să învețe pe viu să răspundă prezent noilor cerințe. În iarna lui '85, cînd brigada lor dădea bătălia pe ultima sută de metri pentru predarea înainte de termen a ultimelor 8000 hectare, au rămas izolați de restul lumii prin înghețarea Dunării. Singura legătură, timp de 3 luni, au păstrat-o prin radio. Poate acest stagierat de excepție, în care au fost puși să ia decizii, în care răspunderea pentru toți muncitorii sechestrați de sloiuri, devenea dureros de concretă uneori, i-a hotărît, în final, pe cei doi tineri ingineri să se stabilească definitiv în Tulcea — unde au și primit apartament — să devină oameni stabili ai antreprizei de construcții montaj Delta Dunării.

În prezent brigada condusă de ing. Dumitru Doagă lucrează la alte amenajări agricole — 8 000 ha la Sireasa, cîte 2 500 la Babina și Cernovca, urmînd ca pe parcurs să le atace și pe cele de la Gorgova, Carasuhat, Rusca ș.a. Tot ei, constructorii acestei amenajări, execută și alte lucrări, precum blocuri în satul 1 Mai. Deja două dintre ele au fost predate. Pînă în '87, alte 10 blocuri vor fi predate la cheie. Sătucul fără nici un orizont de altădată va deveni în scurt timp o mică așezare urbană. Mai ales că, lucru unic în istoria locurilor, s-a început și construirea unui drum pe pămînt, nu pe ape care, deocamdată, va lega comuna 1 Mai de Chilia Veche, urmînd dira unuia din canalele magistrale. În viitor acest drum va fi prelungit pînă la Tulcea — primul drum din istoria acestor meleaguri care va lega Tulcea cu comunele înșirate de-a lungul brațului Chilia !! „Atunci — zice Florea Carașca, primarul comunei 1 Mai — și oamenii noștri își vor putea cumpăra mașini. Iar ieșirea în lume va fi definitivă, vechiul sat Pardina rupîndu-și legăturile care-l țintuiau de veacuri !"

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

CINCINALUL, DIN PRIMELE ZILE DE MUNCĂ

Biografia marilor recolte

Învăţaţi s-aveţi noroc

Există comune a căror faimă nu trece dincolo de cercul satelor din jurul lor. Comuna Sintandrei nu este una dintre acestea. Faima acestei comune de lîngă Oradea a ajuns să fie cel puţin de nivel judeţean, în urmă cu vreo doi ani, cînd ea a reuşit să obţină cea mai mare producţie de porumb din judeţul Bihor. Preşedintele C.A.P.-ului, inginerul Ioan Pop, venise la Sintandrei doar cu un an înainte şi isprava de-a fi obţinut o producţie foarte bună de porumb a îngăduit multora să creadă că el a călcat cu dreptul pe pămîntul acestei comune, cu toate că abia de-atunci încolo urma să se vadă că la mijloc n-a fost doar o simplă întîmplare norocoasă.

Ioan Pop are 40 de ani, de fel este din comuna Nimigea de Jos, din judeţul Bistriţa-Năsăud, şi după ce-a terminat facultatea la Cluj a lucrat o vreme prin judeţul Sălaj, la Someş-Odorhei, iar apoi la Diosig, în judeţul Bihor. Soţia sa, Laura, este medic şi obţinînd prin concurs un post la Spitalul de copii din Oradea a fost nevoie ca Ioan Pop să se transfere şi el mai aproape, comuna Sintandrei fiind doar la 4 kilometri de oraş. De aici, spune el, a ştiut că nu va mai pleca niciodată. Şi pentru că a intrat în Sintandrei cu un astfel de gînd de temeinicie, dorinţa lui de-a face să se vorbească frumos despre cooperativa agricolă din această comună este de înţeles. Ioan Pop nu s-a dat în lături să facă mărturisirea că în această privinţă are „ambiţii serioase", asta neavînd chiar nimic de-a face nici cu modestia şi nici cu lipsa de modestie. Pur şi simplu, zice el a vrut să-şi facă datoria de inginer agronom. Aşa că întîmplările norocoase au fost şi sînt binevenite, dar nu pe ele s-a contat în primul rînd la Sintandrei, în această comună suburbană pe ale cărei pămînturi, atunci cînd ieşi la muncă, ţăranii pot să vadă blocurile din marginea oraşului. Cît ţine o iarnă, pămînturile acestea au fost fertilizate, cam un sfert din ele, cu îngrăşăminte naturale, pentru fiecare hectar vreo 60 de tone, acesta fiind începutul unui plan pe care se reazimă, în bună parte, optimismul inginerului Ioan Pop: în patru ani vrem să fertilizăm astfel tot pămîntul C.A.P.-ului şi să continuăm apoi această operaţie în ritmul pe care l-am stabilit, a patra parte din întreaga suprafaţă să fie fertilizată în fiecare an. Pe urmă, înţelegem, ţăranii din Sintandrei or să aibă mai mult chef să stea de vorbă cu oricine i-ar întreba cît grîu sau porumb au cules. Dar încă de pe-acum, e adevărat, unei astfel de întrebări ei nu mai au nici un motiv să-i dea răspunsuri în doi peri sau pe ocolite. Să fi fost producţia din '84 doar rezultatul norocului şi-al întîmplării? Fie, zic ei, dar în '85 au obţinut 8 095 kilograme de grîu şi 10 000 kilograme porumb boabe la hectar, în condiţii neirigate, chiar dacă anul a fost cam secetos, după cum se ştie bine. Iar rezultatele acestea încep să nu mai aibă chiar nimic de-a face, cum se vede, cu întîmplarea norocoasă. Mai presus de orice, important fiind că oamenii au dobîndit, incontestabil, o mare încredere în ei înşişi, în faptul că de munca lor depinde dacă nu totul, atunci aproape totul în obţinerea unor recolte mari. Şi de-aceea încă de-acum există motive ca la Sintandrei oamenii să creadă că anul '86 va fi un an bun, această certitudine întemeindu-se înainte de toate chiar pe sporul pe care ei au înţeles să-i dea muncii lor încă din primele zile şi din prima lună a anului. Mulţi dintre ei lucrează, cum spuneam, la fertilizarea pămînturilor cooperativei, această acţiune desfăşurîndu-se după un grafic riguros. Însă optimismul celor din Sintandrei are şi alte temeiuri decît această strădanie de fertilizare a celor 1 500 de hectare ale cooperativei. Pentru prima oară în istoria acestei unităţi agricole, la scurtă vreme după alegerea inginerului Ioan Pop ca preşedinte al cooperativei, s-a trecut la cartarea agrochimică a pămîntului şi asta a însemnat că pentru prima oară a devenit posibilă utilizarea cu maximă eficienţă a îngrăşămintelor chimice, în funcţie de potenţialul productiv al fiecărei sole şi de necesitatea aprovizionării ei cu anumite elemente nutritive în cantităţi şi sortimente determinate cu precizie pentru atingerea nivelului planificat al recoltelor.

Inginerul Ioan Pop este, cum spuneam, un om ambiţios, dar s-a văzut prea bine pînă acum că ambiţia lui nu are nimic comun cu trufia şi în această privinţă apare semnificativ cum a înţeles el să desprindă o învăţătură folositoare din experienţa pozitivă a altora. În scurtă vreme după ce-a fost ales preşedinte al cooperativei el a plecat prin judeţele Timiş, Arad şi Olt ca să vadă cum reuşesc unele C.A.P.-uri de acolo să obţină producţii foarte bune. Pentru a se interesa asupra unor tehnologii cît mai eficiente a ajuns în cele din urmă şi la Staţiunea de cercetări agricole de la Fundulea. În drumurile lui a fost însoţit uneori de şeful secţiei de mecanizare a C.A.P.-ului, Aurel Abrudan. Aşa că dacă tot vorbim despre ambiţii, ar trebui înţeles că inginerul Ioan Pop împreună cu oamenii din preajma lui nu sînt nicidecum dintre aceia care să nu se gîndească mai întîi ce e de făcut pentru ca ambiţiile lor să treacă dincolo de pragul cuvintelor, al angajamentelor formale. Pe seama aceleiaşi seriozităţi cu care el a înţeles să-şi facă datoria poate fi pusă şi strădania lui de-a ţine sub observaţie, zi de zi, loturile de cercetare, pentru a ajunge în cele din urmă la concluzia că din cele 22 soiuri şi hibrizi pentru grîu şi 22 pentru porumb, în 16 variante, numai 4 pot să valorifice la maximum potenţialul productiv al pămîntului de la Sintandrei. Dar valorificînd rezultatele acestei munci, acum e limpede, recoltele mari nu mai pot să fie explicate la Sintandrei doar prin cine ştie ce întîmplare plină de noroc. Norocul şi-l fac oamenii, numai ei, şi de aceea el poate fi ştiut dinainte. Cînd ţăranii din această comună spun că anul '86 va fi un an bun, ei dau de înţeles că în ce-i priveşte şi-au făcut şi îşi fac datoria. Şi mai are vreun rost să ne întrebăm de ce sînt optimişti aceşti oameni harnici?

DUMITRU ELIADE

Primăria şi cetăţeanul

În centrul oraşului, dar mai ales în inima lui

Pe **Aurelia Orăşanu**, primar de Buziaş, am cunoscut-o anul trecut, la puţin timp după instalare. Era temătoare, îngrijorată. Am discutat de una, de alta, apoi ne-am despărţit. Mi s-a părut un om ambiţios, credeam în ambiţia ei, dar nu puteam anticipa nimic. Şi a trecut un an.

— Ei, altă viaţă, tovarăşă primar. V-a dispărut neliniştea, gesturile vă sînt mai precise, parcă sînteţi aici de-o viaţă.

— Nu e firesc? Anul tecut eram temătoare din mai multe motive: copilul era mic, soţul în Bucureşti, la „Ştefan Gheorghiu", iar eu trebuia să viu la Buziaş într-o muncă grea şi necunoscută. Primele luni au fost cum, se spune, de groază.

— Cum e normal, înainte de a veni la dumneavoastră, mi-am notat cîte ceva, am întrebat oamenii, am descusut lumea.

— Asta vă e meseria. Şi ce-aţi aflat?

— Şi bune şi rele. M-a bucurat că oraşul e curat, am văzut chiar măturători pe stradă, Buziaşul parcă s-a primenit într-un singur an. Deh, ochi de femeie, mi-am zis. Cît priveşte oamenii, aici părerile sînt împărţite. Unii vă aprobă, alţii nu.

— Ce să-i faci, un om aflat la conducerea unui colectiv atunci cînd îi împiedică pe cei necinstiţi e inevitabil să cadă în dizgraţie. Sînt om al dreptăţii şi sînt hotărîtă să nu abdic de la principiile mele.

— Sînt unii cărora le-ar conveni astfel?

— Aşa e viaţa. Nici n-am preluat bine munca în conducerea oraşului, şi m-am izbit de problema apei. Nu era şi pace! Am stat de vorbă cu aceia care lucrează la staţia de pompare, am văzut că toţi au calificarea necesară şi am fost asigurată că această problemă nu va mai exista. Chiar în aceeaşi zi, rămînem din nou fără apă! M-am supărat şi am efectuat un control inopinat, la toate cele trei schimburi de la staţia de pompare. Realitatea m-a înspăimîntat: echipe incomplete, băutura — la loc de cinste; mişunau şoarecii — ca la ei acasă! Am strîns urgent toate cele trei schimburi şi le-am trasat sarcini aproape imposibile. Le-am acordat două zile. Desfacerile contractelor de muncă erau ca şi semnate. Hotărîsem să nu fac nici o concesie. Cînd am revenit peste două zile, m-am mirat eu însămi de ce am găsit. Deci, se poate! A fost prima încercare grea, iar de atunci problema apei nu mai există, dar cu adevărat.

— Sigur că un primar trebuie să fie un om drept, principial şi ferm. Dar are nevoie şi de suflet.

— Cum să n-aibă. Numai că la el trebuie umblat cu grijă, nu oricum şi oriunde. Uite, vin în audienţă fel de fel de oameni. Sufletul se emoţionează, raţiunea însă trebuie să fie limpede. Sigur că am mai fost şi păcălită, dar am şi învăţat.

— Daţi-mi un exemplu.

— Într-o zi am fost sesizată că la Silagiu se află un copil de 13 ani, abandonat. Tatăl decedat, mamă alcoolică. Se aciuise pe lîngă nişte ciobani care îşi băteau joc de el. Nu tu haine, nu tu şcoală, nu tu casă! Hăituit ca un ogar. Gheorghiţă era în pragul sălbăticiei. L-am adus la mine. Ochii lui trădau frica, dar şi deşteptăciune. Tot ce-l întrebam se izbea ca de un zid. Nu voia decît să se reîntoarcă la oi. Cred că nu se mai spălase de doi ani. În ciuda eforturilor, nu găseam cheia sufletului său. Mi-a venit în ajutor un zugrav, care s-a arătat dornic să-l primească în bătătura lui. Reeducarea copilului a fost grea şi plină de neprevăzut. Tendinţa de fugă era de nestăvilit. În vara aceea, directorul şcolii a dus o muncă sisifică pentru a-l face să înveţe. Mai bine zis, l-a învăţat cum să înveţe. Acum e într-a VI-a. Disciplinat, serios, ambiţios. Îmi trimite uneori scrisori de mulţumire. Rîndurile sale îmi sînt foarte dragi. Le voi păstra toată viaţa.

— Mi-e teamă să nu alunecăm prea mult pe panta sentimentalismului... Ce se mai aude la Buziaş pentru anul 1986?

— Ne străduim să înfrumuseţăm oraşul cu construcţii noi, în care amprenta bănăţeană să fie pregnantă. Întreprinderea balneară este unitatea noastră de primă mărime. Avem baze de tratament foarte moderne şi dorim ca, în afara celor 50 000 de turişti români, să primim, în fiecare an, şi mulţi străini. Avem cu ce ne mîndri. În jurul oraşului e o pădure pe care vrem să o amenajăm pentru agrement şi vînătoare. Are toate şansele să devină celebră.

— Staţiunea e renumită şi pentru că e veche. Ea păstrează vestigiile trecutului, care-i dau un farmec aparte. Sper că modernizarea va ţine cont de trecut?

— Dorim să păstrăm parfumul de altădată. Colonadele din parc le vom renova, fanfara militară cîntă săptămînal, vrem, sîntem, totuşi, la început de '86 şi avem o seamă de probleme ale timpului de azi.

— Să ne întoarcem, vă propun şi spre acele aspecte ale muncii care v-au solicitat asprime. După cîte am aflat, s-au adoptat în oraş nişte măsuri care, privind şi persoane cu munci de răspundere, continuă să fie mult comentate.

— Ce să-i faci, aşa-i viaţa. Buziaşul, trebuie să ştiţi, nu are comerţ de stat, ci numai cooperatist. Deci, acela care răspunde de problemele cooperaţiei, preşedintele trebuia să fie bun achizitor, dar şi bun negustor. Pălăria aceasta pentru fostul preşedinte era prea mare. Oraşul — prost aprovizionat, reclamaţii — cu duiumul. Acum este merceolog, adică omul potrivit la locul potrivit.

O altă măsură: fostul şef de fermă de la Silagiu care a distrus — din lipsă de competenţă — trei ferme. Ce era să facem noi? Să-l lăsăm pînă la falimentul total? A fost schimbat şi acesta.

— În sarcina primăriei intră şi problemele unui I.A.S., ale celor două C.A.P.-uri şi ale unei asociaţii intercooperatiste. Cît şi cum vă preocupaţi de starea sectorului agricol. Faptul că soţul dumneavoastră este instructorul C.U.A.S.C.-ului vă facilitează munca?

— Fiecare membru al biroului orăşenesc de partid îşi are partea sa de responsabilitate şi în acest domeniu. Nu uitaţi că noi sîntem în zona a patra de fertilitate. Munca în agricultură, rezultatele ei nu mă prea mulţumesc, ceea ce înseamnă că din primul an al noului cincinal trebuie să luăm o serie de măsuri pentru îmbunătăţirea muncii şi creşterea recoltelor din acest sector.

— Directoarea Casei de cultură se zbate pentru atragerea localnicilor şi turiştilor spre acest locaş. Există acolo formaţii multe şi bune, premiate, se desfăşoară tot felul de acţiuni pe care le consider atractive, dar cu toate acestea, lumea nu prea merge acolo. De ce?

— Oare de ce? E aici un paradox, a cărui rezolvare nu va întîrzia să vină. Pînă atunci, încercăm tot felul de formule, dar rezultatele se lasă încă aşteptate.

— De fapt, cine sînteţi, tovarăşă primar?

— Am 37 de ani. Am început să lucrez la o fabrică din Timişoara şi am terminat liceul la seral. Apoi am urmat, la zi cursurile Academiei „Ştefan Gheorghiu". Din '71 sînt activistă. În '81 m-am căsătorit. Fiul meu Răzvan, e destul de rar mîngîiat de mama sa. Nu prea am timp de el, din păcate. Desigur, lucrul acesta mă doare, căci orice copil merită din partea mamei lui toate sacrificiile. Vorbind cu el, uit de toate necazurile...

DAN BÂRLĂDEANU

Isprăvile bunului gospodar

Un om fără mănuşi

Cînd intrai în biroul său plin de cărţi şi de pici observai că îţi studiază mîinile, sau, mai corect spus, mănuşile. De cum le scoteai, le lua şi le sucea pe toate părţile. Nu o dată interlocutorii săi au rămas descumpăniţi. Economistul Mircea Sturdza, zîmbind cu amărăciune, le rupea şi le arunca la coş, chemîndu-i pe cei de la controlul tehnic, mustrîndu-i cu severitate, cum aţi dat drumul la asemenea prostii? Ar trebui să vă pun să le plătiţi! Asta se petrecea cu ani în urmă, cînd Întreprinderea de piele şi mănuşi din Timişoara începea să existe la nivelul altor pretenţii, cînd ambiţiile firmei trecuseră cu puţin de graniţele României. Şi atunci şi acum directorul a fost un om fără mănuşi. Pe unde mergea lua mănuşile de pe mese şi le studia. Ce tuşeu au, cum rezistă la purtare, cît de comode sînt. Şi de fiecare dată cînd a dat peste o pereche mai slabă a început să-şi piardă umorul. Şi toate discuţiile sale în materie de producţii au fost şi sînt nişte dialoguri fără mănuşi. Mănuşile sînt ca un sac fără fund. Asta a fost prima sa descoperire. Că lumea are mîini subţiri, înfrigurate şi că la moara ei cea mare poţi să macini mai multe vieţi. A doua mare descoperire a fost cînd a primit rezultatele de la creaţie. Din peticele rămase de la croieli, din nimicurile diforme, se mai putea face încă ceva. Şi a pus la cale o secţie de confecţii din resturi, preţios spus memereuri, adică materiale recuperabile, refolosibile. Şi a reuşit ca din aceste nimicuri să scoată în fiecare an cîteva milioane. A treia descoperire a fost cînd a primit rezultatul cercetărilor de laborator. Din nimicurile rămase de la nimicurile căzute de la croit, în fond nişte tăiţei de piele, se poate extrage o substanţă mai mult decît necesară, colagenul. Colagenul scos din nimic valorează enorm. Cu el innobilează pieile de o calitate mai slabă şi, înlocuind cazeina, o substanţă adusă de aiurea, a pus la cale un proiect care valorează mai mult decît o maşină de făcut bani. Pe scurt, aşa s-a născut o firmă celebră în 20 de ţări şi pe cinci continente (încă nu se găsesc mănuşi şi scurte româneşti în îndepărtata Americă de Sud), care în anul 1985 şi-a realizat planul la export în proporţie de 106%, iar în 1986, în zilele de 6 şi 8 ianuarie, a expediat spre Anglia şi R.F.G. primele două transporturi de mănuşi şi scurte. Anul 1986 înseamnă pentru Mircea Sturdza, directorul Întreprinderii de piele şi mănuşi din Timişoara, un asalt în plus. E ca o zvîcnire spre un ţărm liniştit. Din acest an firma pe care o conduce nu va mai avea gunoi. Intră în funcţiune staţia pilot de producere a colagenului din furdalele de la furdale (resturile de la resturi) şi o staţie de spălat şi uscat lînă tăbăcărească. „Şi ne rămîne să ne menţinem clienţii vechi şi să cîştigăm muşterii noi, oameni care să caute mănuşi româneşti oriunde s-ar afla pe meridianele globului. Pe 1985 am izbutit să scoatem toţi indicatorii peste sută. Pe 1986 avem toate condiţiile, începînd de la materia primă şi sfîrşind cu contractele de export ca să trecem de sută la fiecare capitol. Ce-am livrat în primele zile de ianuarie este dovada faptului că sîntem la zi". La zi, din punct de vedere al cifrelor. Dar cu un pas înainte, cu o idee, cu un gînd, cu o speranţă în faţa celorlalţi. Căci pe cei de la Timişora nimeni nu-i poate arăta cu degetul purtînd în mînă o mănuşă cu etichetă prinsă de ei. Iar Mircea Sturdza nu poartă mănuşi, modelul ideal nefiind încă inventat, şi cînd se bate pentru un pas înainte cu atît mai puţin e dispus să le poarte.

CORNEL NISTORESCU

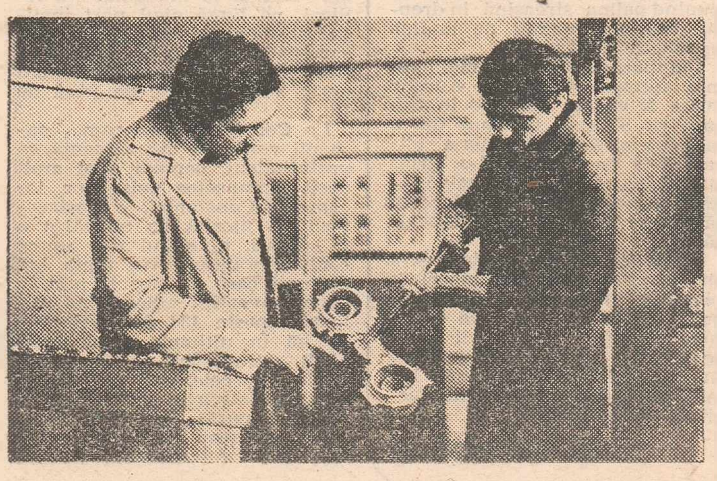

Soclul de oţel al noii Constanţe

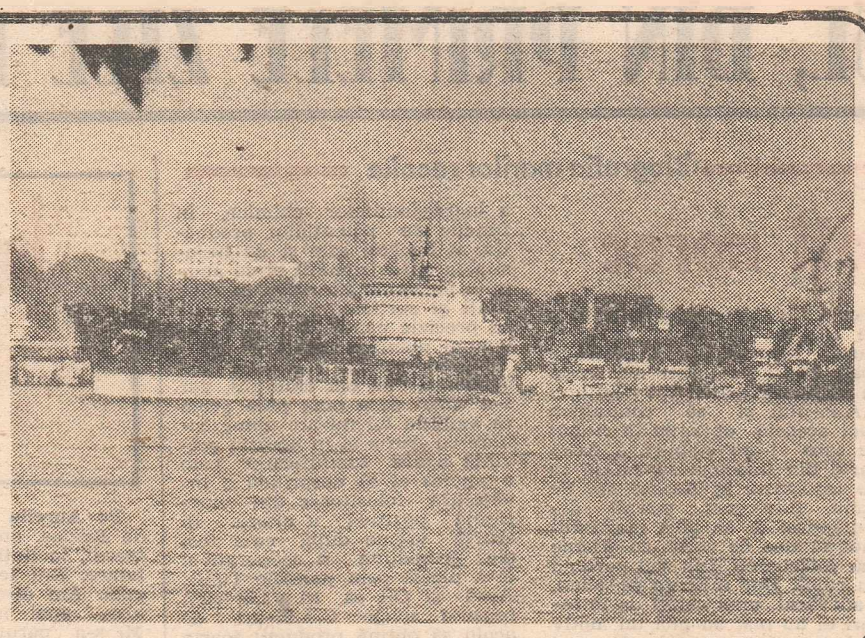

Constanţa, strălucitoarea Constanţă, capitala românească a Mării Negre, capitala verilor noastre, capitala solară a patriei, briliant de primă mărime în colierul staţiunilor litoralului şi al oraşelor României de azi, mare centru industrial, mare port, monument de arhitectură, superb balcon de beton şi sticlă străjuind de la soarerăsare peste zările ţării, rai al florilor sudice, roză a vînturilor sufocată de miresmele tuturor continentelor, paradis al pictorilor, pămînt de culoare şi nostalgie plastică, golf al soarelui, care ţine pînă în soare sau pînă în capătul timpului, dincolo de curbura planetei de unde astrul izvorăşte mereu, e mai cu seamă — şi peste toate — un loc al oamenilor.

Fără ei, fără cei peste 400 000 de oameni care trăiesc aici, şi fără oaspeţii lor, cele peste 2 000 000 de turişti români şi străini care vin, anual, să-şi petreacă vacanţele la ţărmul mării, ţărmul mării ar fi trist. Trist ca în **Tristele** lui Ovidiu.

Ce ne atrage, verile, aici? Marea, desigur, cu farmecul ei etern, soarele ei, cu iradierea şi transparenţa lui unice, prelungind bătrînii şi blajinii munţi ai Dobrogei într-un adînc de cer cu dimensiunea de Himalaie; dar nu numai marea, nu numai soarele, nu numai nevoia de thalasoterapie şi de helioterapie, ci şi o nevoie, major împlinită aici, de civilizaţie, de mare civilizaţie, deci de element uman. Venim aici pentru mare şi pentru soare, dar venim să vedem şi „ce s-a mai făcut la Constanţa" (căci Constanţa, de la o vreme, aşa ne-a obişnuit, ca un loc în care se fac foarte multe!), venim să admirăm un oraş românesc în care totul, în panoramele largi ca şi în detaliu, se înscrie tot mai spectaculos sub semnul noului. Vocaţiile de retragere anahoretică în natură sînt rare, oamenii, de fapt, caută oriunde oameni, mai mult decît pitorescul unei privelişti, iar prezenţa omului, aici, la ţărmul de răsărit al fiinţei noastre, este marcată edificator prin marea construcţie a **Epocii Ceauşescu**, desfăşurată într-un evantai de imagini de o anvergură fără pereche.

În puţine aşezări româneşti s-a edificat, într-un timp atît de scurt, atît de mult, puţine te înzestrează, la plecare, cu o asemenea amplă proiecţie de prefaceri industriale, care va opera asupră-ţi multă vreme, puţine te obligă atît de acut să te cerţi, mental sau la faţa locului, cu propria lor imagine, pe care chiar ele ţi-au dăruit-o nu prea demult. Zicînd „puţine", ne vom grăbi, spre a nu provoca riposta altor mari şi dinamice centre, să notăm cîteva cifre, simbolice prin realitatea pe care o concentrează în sinteza lor. Constanţa şi ţinutul numit de ea deţin, spun aceste cifre, cel mai mare volum de fonduri fixe între judeţele ţării (la începutul cincinalului pe care l-am încheiat el atingea fabuloasa sumă de 94,3 miliarde lei, sumă ce a sporit an de an, investiţiile alocate celui mai mare oraş românesc de pe ţărmul mării ridicîndu-se, în cuprinsul aceluiaşi cincinal, la 60 de miliarde lei !). Am putea alinia aici şi cifrele substanţial majorate, ale actualului cincinal, dar, poate, e mai bine să le traducem în piatră, lăsînd piatra să se constituie singură, conform planurilor emanate din Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, în cadrul arhitectonic al industriei constănţene a zilei de azi şi de mîine.

Cu ce să începem? Cu portul, desigur, ca veche şi primă stemă a locului, şi cu amenajările constructive polarizate de el, cele mai mari de acest fel din ţară şi unele dintre cele mai mari de pe continent. Nu le poţi cuprinde în vastitatea, complexitatea şi altitudinea lor printr-o cercetare făcută cu pasul, singură perspectiva aeriană ţi le poate fixa corect şi pregnant pe retină, deşi, ca să le înţelegi devenirea, va trebui să răscoleşti prundişul şi mîlul fierbinte al faptelor de creaţie şi de eroism suprapuse aici în timp. Am putea lua această perspectivă din piscul noului far ridicat pe promontoriul din sudul Constanţei, şi cuprinzînd scînteierile oglinzilor lui cîteva zeci de kilometri de noapte marină. (Razele mai vechiului far, a cărui siluetă ne-a fost atît de familiară, pictată fiind pe toate cărţile poştale ilustrate ale Constanţei, s-au stins de mult, de prin anii '60. Fusese un zvelt, frumos şi orgolios obelisc acel far, pe potriva portului conceput de Anghel Saligny, el însuşi, acest port, fiind în epoca înălţării lui un orgoliu al ţării, un unicat de gîndire tehnică şi de artă, admirat ca atare de specialiştii veacului.) Noul far, acest nou orgoliu al constănţenilor (mai puţin şi al ilustratelor care încă n-au rezolvat, nici nu pot rezolva dilema selecţiilor emblematice între prea multele noi şi monumentale privelişti ale oraşului), vesteşte parcă, peste întinderi în care zările n-au hotar, că aici, la Pont Euxin, a apărut în anii din urmă unul dintre cele mai mari şi mai moderne porturi din sud-estul Europei şi din estul Mediteranei. Un port care, încă de prin anii '70, a crescut de nu mai puţin de trei ori, aruncînd peste mare un fantastic balcon de piatră, smulgînd din valuri vreo 500 de hectare, transformîndu-le în uriaşe bazine şi dane, şi sporind de atunci mereu, pe orizontală şi mai cu seamă pe verticală, prin construcţii şi instalaţii de extremă complexitate şi de ultimă noutate tehnică. Un port în care intră şi din care ies anual circa 3 600 de nave sub toate pavilioanele lumii, un port-bază navală a unei flote comerciale naţionale înglobînd 230 de nave, slujite de o armată de 8 000 de oameni şi însumînd 3,8 milioane tdw. Un port care preia 85 la sută din traficul de mărfuri vehiculate la import-export, un port în care se „operează", cum se spune în limbajul branşei, peste 120 000 de tone de mărfuri zilnic; un port care, exploziv renăscut (de fapt născut, totul în el fiind nou !) la o seară de nevisat acum două decenii (şi care încă n-a atins treapta cea mai de sus !), a şi început să prolifereze, dînd naştere unor sateliţi, unor „porturi-pui", cum le zic cei ai locului, cu o metaforă contrazisă de anvergura tehnico-economică a noilor edificii. Este vorba de noul „port liber" Constanţa-Sud, în plină şi accelerată zidire, în care debuşează Canalul Dunăre — Marea Neagră şi care va fi, spun proiectele, unul din cele mai mari ale planetei; este vorba de noul port al Mangaliei, de noul port Midia-Năvodari, punct final al celuilalt canal navigabil, cu startul la Poarta Albă, aflat în stadiul final de edificare. Un complex de mari porturi-porţi ale ţării spre lume, deschizîndu-se navelor lumii şi avînd ele însele în „anexă" (alt termen contrazis de masivitatea realităţii constrînse în el), şantiere făuritoare de nave, concentrînd 45 la sută din efortul naţional al domeniului. Şantiere cum e cel al Constanţei, cel mai mare din ţară, de unde se lansează vapoare ajungînd pînă la 150 000 tdw, sau cel al Mangaliei, autor de cargoboturi cu capacităţi pornind de la 55 000 tdw.

Dar Constanţa, ca şi Mangalia sau Năvodari, localităţi care-i intră în componenţă, înseamnă, industrial, mult mai mult. Flancat de două întinse platforme de nouă economie, una în nord, alta în sud, între care, legate ca verigile unui lanţ, articulate ca o şiră vertebrală a aşezării, se înşiră alte şi alte impunătoare sedii ale tehnicii veacului, oraşul industrial priveşte deopotrivă spre mare (spre noile porturi şi şantiere navale şi dincolo de ele, spre marile platforme de foraj marin) şi spre el însuşi, recunoscîndu-şi cu tot mai multă dificultate chipul în transfigurarea lui de la an la an. Numai la Mangalia s-a ridicat, pe lîngă noul port inaugurat acum doi ani, şi pe lîngă şantierul naval, o industrie textilă care prelucrează anual peste 2 500 de tone de fibră de in.

La Constanţa, spuneam, oamenii veniţi de aiurea caută, ca pretutindeni, oameni, mai mult decît frumuseţea peisajelor, iar oamenii Constanţei, constructorii ei, merită cu adevărat a fi căutaţi, ei avînd ce spune contemporanilor prin fapta lor. Ca unii care au pus şi pun în operă investiţii aglomerînd miliarde (peste 130 de miliarde de lei în ultimele două decenii !), traducînd în realitate unele din cele mai grandioase planuri ale partidului, ei ni s-au părut a purta pe chip şi în suflet un semn distinct, un tatuaj de un fel deosebit, o urmă de văpaie ce s-ar putea numi iradierea istoriei, a marii istorii a **Epocii Ceauşescu**. I-am regăsit în aceste zile de început de an nou şi de nou cincinal desfăşurînd, ca întotdeauna, dar parcă mai încordat, mai pasionat şi mai lucid ca oricînd, o bătălie a muncii şi o bătălie a cugetării, a creaţiei, a inteligenţei, puse sub semnul noului, al prospecţiei îndrăzneţe pe toate planurile, pentru fructificarea tuturor surselor şi resurselor care să dea siguranţa exemplarei înfăptuiri a comandamentelor anului şi a comandamentelor cincinalului. „E răspunsul nostru — ne-a spus ing. Ilie Georgescu, directorul Trustului de antrepriză generală de construcţii-montaj, distins acum doi ani cu titlul de Erou al Muncii Socialiste — la chemarea secretarului general al partidului; eforturile ce ni se cer sînt mari, dar noi, ca toţi oamenii României, sîntem apţi să le facem, doritori să le facem, atunci cînd ele ni se cer deschis şi cînd ştim — tovarăşul Nicolae Ceauşescu ne-a învăţat ! — că alt drum spre viitor nu există".

„Da, e firesc să facem aceste eforturi, să le facem din toată inima şi cu toate puterile — ne-a spus la rîndu-i Ion Voicu, vechi muncitor navalist — căci dacă această Constanţă a noastră, ca tot ce e vatră de România, a devenit ce a devenit, asta se datorează trudei noastre, a tuturor, trudă grea, dar pentru prima oară teafără în împliniri, făcînd să rodească fiecare strop de sudoare, prin chipul în care a gîndit-o, a hotărît-o, a îndrumat-o şi a vegheat-o tovarăşul Nicolae Ceauşescu".

Noul cadru industrial al Constanţei — nucleu şi emblemă ale tuturor celorlalte înfăptuiri ale locului — reprezintă, într-adevăr, o înaltă încununare de trudă şi de creaţie, o victorie a noului românesc pe care o putem numi, fără să ezităm la cuvînt, epocală. Epocală fiindcă e produsul unei epoci, simbolizînd o epocă, cea mai fierbinte şi cea mai densă în străluciri din strălunga lucrare a secolelor pe aceste pămînturi, epoca ce poartă numele celui dintîi bărbat al patriei. Poartă numele omului care, gîndind o ţară, lansînd ideea care i-a schimbat şi îi schimbă faţa, s-a dovedit, în acelaşi timp, cel mai neostenit, mai tenace şi mai fervent slujitor pe şantierul ideii, cristalizîndu-i şi străjuindu-i înfăptuirea. Aici, la Constanţa, prezenţa sa, pasionatul său dialog cu oamenii, îndrumările sale de apăsată eficienţă au marcat decisiv toate marile transformări, toate etapele cardinale ale devenirii oraşului de-a lungul acestor din urmă ani. Sînt anii în care cîrmaciul partidului şi al naţiunii a bătut, cu pasul, toate incintele de hotărîtor aport la noua industrie a oraşului, portul şi şantierul naval, trasîndu-le inedita hartă a dezvoltării în timp şi spaţiu, locurile de amplasare ale noilor obiective, inclusiv ale celor de la Mangalia şi Constanţa-Sud, masivele platforme din nordul şi din sudul municipiului, culminînd cu Combinatul petrochimic de la Midia-Năvodari. Aşa cum, concepînd într-o nouă sinteză tabloul arhitectonic-edilitar al oraşului, i-a înconjurat moderna economie cu o centură de civilizaţie pe măsura ei.

Constanţa înseamnă deci azi, cum spuneam la începutul acestor rînduri, mult mai mult decît un ţărm al frumosului natural, decît un popas pitoresc la întîlnirea noastră cu marea. Pitorescul, observa cineva, e o categorie estetică tînără, o recentă descoperire a omului, datînd din clipa cînd acesta a văzut „artistic" natura. Cei vechi nu „vedeau" natura, nu luau act artistic de ea. Pentru ei, cîmpul era frumos cînd era fertil, toamna era frumoasă cînd era încărcată cu roade, marea era frumoasă cînd se făcea prielnică navigaţiei şi pescuitului. La antici, inclusiv la strămoşii noştri de pe ţărmul Pontului Euxin, o ţară, un oraş, o vatră de viaţă existau mai ales prin civilizaţia lor. Tomisul, cel mai mare centru comercial de pe litoralul Sciţiei mici, era admirat tocmai pentru aceasta. Constanţa de azi e admirată de noi toţi — şi de cei care ne ospeţesc — şi pentru natura, dar şi pentru civilizaţia ei dinamică şi laborioasă. Ne reîntîlnim deci cu anticii, socotind că o ţară, un oraş, o vatră de viaţă sînt, înainte de toate, creaţia omului, a generaţiilor care le poartă numele pe pămînt.

La Constanţa, ca pretutindeni la noi, generaţia creaţiei maxime, a civilizaţiei maxime, poartă numele unei epoci: **Epoca Nicolae Ceauşescu.**

ILIE PURCARU

Nişte ţărănci

La 16 ani era o sălbăticiune subţire, cu păr negru, cu toate stelele nopţii aprinse în ochii miraţi. Copiii încă o mai strigau Aurelia şi ea, în loc de răspuns, rîdea de după copacii groşi ai pădurii sau de pe o muchie de stîncă. Purta numele acesta cu o mîndrie aparte, fără să ştie că-n el este şi multă istorie, că părinţii ei au botezat-o aşa pentru ca trăind atunci sub ocupaţie, autorităţile acesteia, dacă ar încerca vreodată, să nu-l poată stîlci, şi fratele ei se numea Aurel şi tatăl ei se numea Traian şi vecinul ei se numea Romulus şi vecina ei, o fetiţă mai mică şi blondă, se numea Aurelia şi ei purtau fără să ştie numele lungului şir de împăraţi ai Romei, fără să fi citit prea atent istoria celebrului imperiu. La 14 ani Aurelia secera şi la 16 ani ţesea covoare cu flori mari, în culori aprinse, cosea cămăşi brodate şi la 17 ani a devenit mamă. Fratele ei, Aurel, i-a cîntat la vioară acelaşi cîntec pe care îl cînta adeseori pe prispa de deasupra văii. Şi Aurelia a fost mireasă, dusă în car şi a plîns cochet, tocmai ea, lumina acelei comune numite Cerul Băcăinţi. Şi a luat-o un bărbat în toată puterea cuvîntului, tăcut ca un urs, cu privire neclintită, cu un piept ca dulapul de haine, cu o gură tăiată frumos. Vorbea rar. Uneori doar mormăia. Şi a luat-o pe Aurelia şi a dus-o spre vîrful acelui munte mic, pe umărul de piatră pe care îşi spînzurase casa. A trecut o săptămînă, o lună, femeile au aşteptat-o s-o întrebe cum e măritată, dar Aurelia n-a coborît nici peste două luni, nici peste un an. A rămas o ciudăţenie frumoasă. O vedeau trecînd spre brădiş, uneori o auzeau cîntînd pe sub pruni, alteori, pe prispa casei, îşi legăna fetiţa într-un coş de nuiele. Doar ursul frumos cobora în vale, mai făcea cumpărături şi urca iar spre casa lui ca un amvon de unde predica tăcerea peste vale. Mulţi se îndoiau dacă fiica Aureliei va coborî la şcoală. Mai tîrziu s-au ruşinat de gîndul acesta. A venit şi a învăţat bine. Stătea neclintită şi de cum suna clopoţelul era ca o trezire a neastîmpărului uitat al mamei ei. A mers la liceu, au dat-o la universitate fără ca Aurelia s-o fi căutat vreodată. Doar frumosul ei urs mergea 15 kilometri pe vale ca să ajungă la o haltă. Acolo aştepta trenul care îl lua în aceeaşi zi şi dus şi întors. După desaga uşoară ştiai că vine de la fată. Au măritat-o şi pe ea. Cu cîteva zile înainte de nuntă au încercat s-o convingă pe Aurelia să meargă şi ea la oraş. A intervenit un motiv. Că nu suportă drumul cu maşina. Nu cred că-i era frică. Pur şi simplu nu suporta o asemenea călătorie. Este o ruşine, mamă, nu mă poţi lăsa singură în ziua nunţii, i-a spus fiica ei. E greu de ştiut cum au convins-o şi cum au dus-o. A fost şi singura dată cînd a acceptat să se fotografieze. A doua zi spre seară era în pridvorul încărcat cu muşcate, pe scaunul din dreapta ursului ei frumos şi argintiu, privind valea săracă şi pietroasă. Şi au trecut 20 de ani şi ningea fluturat pe o lumină orbitoare şi păstrăvii jucau în apa sticloasă a văii şi Aurelia, încălţată cu cizme de cauciuc, bătea rufele cu maiul pe o lespede de piatră. Pe marginea apei, un guguloi de fetiţă alerga cu gura căscată să prindă fulgii din zbor, întorcîndu-se ascultătoare şi bosumflată de fiecare dată cînd Aurelia o striga fără să ridice privirea din apă. Sticlirile reci îi vălureau chipul şi mîinile i se înroşiseră de frig. Era tot subţire ca o creangă de alun, cu obrazul neted şi roşu iar în privirea ei înmugurea la nesfîrşit lumina primei stele de seară, cea care trezeşte cerul. Avea doi dinţi de metal şi mîinile care spuneau că Aurelia nu mai are 16 ani. Din pridvorul unei case din marginea văii se auzea vocea ursului bătrîn.

— Uuuu, a răspuns Aurelia, punînd palma streaşină în dreptul ochilor inundaţi de lumina orbitoare şi irizată.

Cumpăraseră o casă mai jos, mai aproape de apă şi Aurelia putea fi văzută aproape în fiecare zi. Şi cînd bătrînul urs a mai dat un semn, Aurelia a ridicat coşul cu rufe şi l-a strîns subsuoară, cu cealaltă mînă agăţînd mogildeaţa care încerca să vîneze fulgii cu gura deschisă.

— Ce frumos era acolo sus, a zis Aurelia sărind din piatră în piatră, ca la 16 ani, în vreme ce prin apa sticloasă şi rece ca un şuvoi de cristale păstrăvii neosteniţi îşi croiau drumul spre înălţimile de piatră de unde lumea avea un sens niciodată descifrat îndeajuns.

CORNEL NISTORESCU

● Un om, o stațiune ● Programul de ameliorare ● O rasă nouă fără coarne ● De la cercetare la marea producție ● Perspective optimiste ● Lemnul, lîna, laptele.

Pledoarie pentru Bruna de Maramureş

Scurta istorie a unei rase

La centenarul Brunei de Maramureş de la Sighetu Marmației am auzit prima dată de inginerul Șerban Dumitru, directorul Stațiunii de cercetare și producție pentru creșterea bovinelor, pe care o conduce de peste zece ani și ale cărei rezultate au atras aprecierile celor mai înalte foruri de stat și de partid care au vizitat-o, inclusiv ale secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Înființarea Stațiunii cu profil zootehnic din Sighetu Marmației s-a datorat faptului că în această zonă se lucrează de peste o sută de ani la ameliorarea taurinelor prin infuzie cu rasa Schwytz, aceasta venind din Austria și Elveția odată cu înființarea unor ocoale silvice în zona Sighet și Vișeu, ai căror muncitori forestieri și-au adus din locurile de baștină atît familiile cît și animalele. Exemplarele din rasa Schwytz au găsit în Maramureş condiții asemănătoare celor din Austria și, pe deasupra, s-au bucurat de apreciere din partea populației locale care le-a încrucișat cu taurinele din rasa locală, **sura de stepă și vaca de munte.** Din încrucișarea acestor rase, prin selecție și ameliorare, s-a creat de-a lungul timpului o nouă rasă denumită în prezent Bruna de Maramureş. **Sura de stepă și vaca de munte,** cele două rase autohtone, au cam dispărut. Ar fi fost de dorit să se facă, la timpul potrivit, o genotecă, să se păstreze aceste rase autohtone în stare curată ca în momentele potrivite să fie folosite în lucrările de ameliorare. Aceste rase locale se caracterizau prin unele însușiri deosebite : rezistență la boli și intemperii, erau puțin pretențioase la mediul aspru, cu multă umezeală, frig, ploi, erau perfect adaptate la condițiile locale de hrană și îngrijire.

Încrucișări între vite din rasa Schwytz și alte rase s-au făcut și în alte zone, dar n-au reușit decît în Maramureş, unde condițiile pedoclimatice sînt întru totul prielnice. Rasa Schwytz era o rasă mixtă de lapte și carne, animalele locale aveau avantajul că erau în plus și vite de muncă. Boii din rasa sură maramureșeană erau vestiți în toată Europa pentru capacitatea lor de muncă și puterea de tracțiune. Se făcea export pe scară mare cu Ungaria, Cehoslovacia etc. Tuturor acestor calități, rasa Schwytz le-a adăugat calitatea de mai bună producătoare de carne și lapte în aceleași condiții de hrană și îngrijire.

Bruna este o rasă cu calități care o ridică deasupra altor rase de taurine avînd o capacitate de producție de 60 la sută pentru lapte și 40 la sută pentru carne, în timp ce Bălțata românească are un potențial de 60 la sută pentru carne și 40 la sută pentru lapte. Așadar Bruna de Maramureş este o rasă mixtă cu un indice de lactație mai bun decît altele. La 100 kg greutate vie dă mai mult lapte decît Bălțata românească ce deține, în prezent, ca efectiv, primul loc în țară.

Atașament străvechi și reciproc

Bruna de Maramureş este o rasă mai mică, mai **stofată** (robustă, plină), bine așezată pe membre, cu aplomburi corecte, putînd urca pe poteci de munte și folosind, astfel, cu bune rezultate, pășunile de pe cele mai mari înălțimi situate la altitudini de pînă la 2 000 m. Fiind un animal mai mic, consumă mai puține furaje pentru un litru de lapte, prezentînd deci un net avantaj economic. Poate de asemenea să „se cațere" pe pantele repezi din arealul său de formare și creștere în care își petrece o bună perioadă din an.

Vaca brună este un animal frumos din punct de vedere zootehnic, cu ochi vioi, expresivi, plăcută la vedere, cu forme proporționate. Se pretează mai bine decît alte rase la mulsul mecanic. Are o comportare blîndă și docilă ceea ce justifică dragostea maramureșenilor pentru vițele lor. Uneori cînd vacile fată iarna, țăranul ia vițelul în casă să nu înghețe de ger. Acest atașament străvechi și reciproc explică poate de ce aici, în Maramureş, s-a format o rasă nouă, puternică și în continuă expansiune spre deosebire de alte zone mai bogate în care nu s-a reușit acest lucru.

Pînă și culoarea brună o avantajează. Bălțata românească, de exemplu, nu poate fi crescută în zone cu mari arșițe datorită culorii ei. Pe cînd Bruna poate crește de la nivelul mării pînă pe vîrfurile munților. Datorită culorii și însușirilor sale, rezistă la orice condiții pedoclimatice. Arealul său de răspîndire poate cuprinde tot globul : din Alaska pînă în Africa de Sud. Nu există zone în lume în care să nu poată crește și rezista această rasă de vacă ce are un valoros genofond și o adaptabilitate cu totul remarcabilă.

Încă de la înființare, Stațiunea de cercetări din Sighetu Marmației a avut ca obiectiv principal ameliorarea Brunei, respectiv obținerea unei vaci cu un potențial de producție de 5 000—5 500 kg lapte și 550—580 kg greutate vie, care să se preteze la mulsul mecanic, să poată crește atît în condiții gospodărești cît și intensive și care să folosească eficient suprafețele mari de pășuni și fînețe din arealul ei de creștere.

Pentru realizarea acestui obiectiv s-a întocmit un program de ameliorare aflat în curs de desfășurare și în cadrul căruia s-au obținut unele rezultate meritorii. Astfel, s-au obținut pînă în prezent două recorduri naționale la producția de lapte, în 1975 cu vaca „Pastora" — 9 785 kg lapte și 3,85 la sută grăsime — și în 1979 cu vaca „Sigheteana" — 11 198 kg lapte și 3,96 la sută grăsime. De asemenea, pe întreg efectivul de 500 capete vaci mediu furajate s-a obținut o producție de 4 000 kg lapte, ceea ce este o producție bună în condițiile existente în Maramureş și cu tehnologiile pe care le folosim.

Rasa Brună și-a etalat calitățile și în producția de carne. Pe un lot experimental de 20 de capete furajate intensiv pînă la 15 luni s-a obținut un spor mediu zilnic de îngrășare, pe zi de viață, de 1 267 g ceea ce demonstrează capacitatea bună de valorificare a furajelor în direcția producției de carne și posibilitatea ca la 15-17 luni, în condiții de furajare semiintensivă, rasa să realizeze pînă la 400 kg greutate vie.

Sigur că la Stațiunea de cercetări se creează animale valoroase prin metode deosebite : se folosesc, astfel, pentru însămînțări cele mai bune vaci, cu materialul seminal de cea mai bună calitate, de la cei mai buni tauri din țară și de peste hotare. Unitatea depune în acest sens serioase eforturi financiare și tehnice. S-a trecut cu mai mare hotărîre la creșterea pe bază de linii și familii zootehnice valoroase avînd deja formate în cadrul Stațiunii 3 linii zootehnice cu rezultate bune : Linia A, provenită din împerecherea Brunei de Maramureş cu Bruna elvețiană, dă 4 322 kg lapte cu 3,87 la sută grăsime ; Linia B, provenită din împerecherea Brunei de Maramureş cu Bruna austriacă și americană, dă o producție de 4 570 kg de lapte cu 3,85 la sută grăsime ; Linia C, rezultată din împerecherea acestor două linii produce deja 4 633 kg lapte cu 4,03 la sută grăsime, fiind de fapt o linie hibridă.

În acest fel se realizează, în cadrul Stațiunii, indicația secretarului general de a se crea rase și hibrizi noi de animale cu însușiri superioare de producție.

Spectacolul cercetării genetice

Un obiectiv propriu al Stațiunii este și formarea unui nou tip de vacă în cadrul rasei Brune de Maramureş, vaca fără coarne. Aceasta are unele avantaje față de tipul cu coarne : se pretează la creșterea în stabulație liberă, tehnologie care se răspîndește în marile crescătorii, mai ales de tineret. Este un tip mai blînd, mai docil, evitîndu-se astfel accidentele la om și animale. Se elimină de asemenea cheltuielile din prezent, cu ecornarea artificială : la 5—14 zile maximum, vițeii sînt cauterizați în dreptul cepilor osoși.

În situația actuală, cînd taurinele nu se mai folosesc pentru munci agricole, coarnele lor au devenit un impediment. Animalele mai retive sînt un real pericol, în special reproducătorii masculi, mai ales în marile crescătorii cu mii de animale, unde se fac o serie de acțiuni, cum ar fi recoltările de sînge sau de material seminal, și unde toate aceste operații sînt extrem de dificile în condițiile de agresivitate ale taurinelor cu coarne. Inițial, coarnele erau un mijloc de apărare a animalului care trăia în stare naturală. Mai tîrziu cînd au fost domesticite, animalele puteau fi legate de coarne și conduse mai ușor ; chiar și mijlocul de tracțiune era făcut astfel încît, datorită coarnelor, animalul să nu poată scoate capul din jug. Cu totul alta este însă situația actuală.

În cadrul lucrărilor de profilaxie genetică din zona Maramureșului, pe care o ținem permanent sub control prin dispensarele veterinare, s-au identificat la un crescător particular de pe Valea Vișeului două animale care prezentau anomalia de-a se fi născut fără coarne. Le-am adus în cadrul unității și le-am studiat pentru a vedea dacă lipsa coarnelor e de natură genetică sau e doar o fenocopie. Directorul Șerban Dumitru relatează în continuare. În împerecherile făcute ne-am dat seama prin produșii obținuți, că această anomalie e de natură genetică și se transmite la urmași în proporție de 50 la sută fiind, de fapt, o heterozigoție. După care am trecut la crearea unui nou tip de animal fără coarne ceea ce, în cadrul rasei Brune, este o prioritate pe plan național și internațional.

Această mutație n-a influențat negativ celelalte însușiri, pe baza rezultatelor obținute pînă acum, nici în producția de lapte, nici de carne. Dimpotrivă, procentul de grăsime e mai ridicat și sporul de creștere în greutate e mai bun ceea ce se explică prin temperamentul mai liniștit, avînd ca urmare, o capacitate mai bună de valorificare a furajelor. Între animalele cu coarne există o continuă luptă pentru dominație și stabilirea unei ierarhii de putere care să le favorizeze accesul la cele mai bune și mai multe furaje. În această luptă, o mare parte dintre animale sînt dominate și îndepărtate de la iesle, dobîndindu-și foarte greu dreptul la furaje. Cu cît sînt animalele mai bătăușe, cu atît sînt și rezultatele producției mai slabe. În cadrul tipului de taurine fără coarne, ele dobîndesc nu numai un temperament mai liniștit dar dispare starea generală de frică și luptă pentru putere. Pe de altă parte, materialul cornos e viu, e proteină. Tot furajul necesar menținerii în viață a materialului cornos devine spor de greutate în carne și grăsime în cazul tipului fără coarne. Astfel, dacă la tăurașii din Linia Bruna de Maramureş **cu coarne** s-a obținut un spor mediu zilnic de 875 g, la tăurașii din aceeași linie, **dar fără coarne,** s-a obținut un spor mediu zilnic de 937 g. Cu 62 g mai mult față de tipul cu coarne !

Sigur că fiind o unitate de cercetare și ameliorare, principalul obiectiv al Stațiunii, pe lîngă formarea unor animale cu genofond foarte valoros, este livrarea lor în marea producție unde să contribuie direct, prin calitățile lor, la ameliorarea efectivelor și la creșterea producției de carne și lapte. Acest obiectiv principal e realizat prin vînzarea unui număr foarte mare de tăurași de prăsilă, vițele, juninci și vaci de lapte. Numai în 1984 s-au livrat oficiilor județene de reproducție și selecție, I.A.S.-urilor și C.A.P.-urilor, Întreprinderilor „Semtest", un număr de 179 tăurași și 350 vițele, juninci și vaci de prăsilă cu efecte deosebite în procesul de ameliorare. Prin aceste animale de prăsilă se transmit, de fapt, în sectorul de producție, genele valoroase create în cadrul stațiunii contribuindu-se, în acest fel, în mare măsură la progresul de ameliorare a rasei pe plan național.

În ceea ce privește numărul de tăurași de prăsilă vînduți, S.C.P.C.B. Sighetu Marmației se situează pe primul loc din țară în cadrul fermelor de elită. Există în cadrul rasei Brune 16 ferme de elită în toată țara între care se menține o permanentă stare de emulație și concurență. Vinde cel care e mai bun. Iar un animal de prăsilă e de 5-10 ori mai scump decît unul de producție. În acest an, stațiunea sigheteană a livrat deja peste 150 de tăurași de prăsilă dintre care 85 capete Întreprinderii „Semtest" — unitate care se ocupă cu creșterea și testarea tăurașilor de prăsilă în vederea folosirii lor la reproducere. 85 e un număr formidabil întrucît dacă toți aceștia vor reuși la testare, vor fi folosiți în rețeaua de însămînțări artificiale cu material seminal congelat. De la un singur taur se obțin anual între 1 500—5 000 descendenți, ceea ce față de monta naturală e un număr mare. Prin cei 85 de tauri livrați „Semtestului", zona de influențare a Stațiunii e extrem de mare în cadrul a ceea ce se numește, cu un termen specific, piramida de ameliorare.

Arta zootehniei

Avem datoria — îmi spune pasionatul cercetător Șerban Dumitru — ca toate aceste lucrări prospective să le folosim în fermele noastre de producție și să le transmitem mai ales unităților de producție. Pe această linie sînt încă multe de făcut. În mod special, va trebui pe viitor să grăbim ritmul de pătrundere a rezultatelor de cercetare din unitatea noastră în zonele în care acționăm, să lărgim colaborarea dintre cercetător și unitatea productivă.

Ținînd seama de importanța care se acordă de la cel mai înalt nivel muncii de cercetare în ameliorarea raselor, între care Bruna de Maramureş e pe primele locuri, perspectivele colectivului Stațiunii sînt frumoase. Bruna de Maramureş ocupă cam 37,5% din efectivul de taurine al țării și acest efectiv de rasă e în continuă creștere. Bruna a cunoscut saltul cel mai spectaculos dintre toate celelalte rase, ținînd seama de faptul că între 1940—1950 ea reprezenta doar 7,1% din potențialul taurin național. Oriunde pătrunde Bruna de Maramureş se fixează printr-o extraordinară putere de adaptare și rămîne acolo definitiv. Noi sîntem legați de această rasă și vom trăi cu ea atît timp cît ea va progresa.

Aproape îmi vine să cred la sfîrșitul acestei convorbiri cu inginerul Șerban Dumitru că nu întîmplător Stațiunea de cercetare și producție pentru creșterea bovinelor se află la intrarea în Sighetu Marmației în imediata apropiere a Muzeului etnografic de pe dealul Dobăieș. Dacă marele muzeu în aer liber încearcă să conserve un mesaj străvechi de civilizație autohtonă, stațiunea de cercetări zootehnice de peste drum face același lucru, prin mijloacele sale specifice, în domeniul unei activități pe care aș numi-o nu atît zootehnie (tehnică a creșterii animalelor) cît mai ales **artă a creșterii animalelor,** pentru că Maramureșul este cu adevărat o civilizație a lemnului, dar în egală măsură și un teritoriu al civilizației zootehnice. Lemnul, lîna, laptele — iată cele trei semne primordiale ale unei civilizații materiale și spirituale a cărei identitate începe să cîștige, pe zi ce trece, recunoașterea mondială, distincția de noblețe în marele dialog planetar atît prin mesajul conservat în lemnul porților maramureșene, în geometria unică a cergilor și țolurilor de lînă cît și prin mesajul la fel de viu și nepieritor al laptelui. Dacă lemnul de Maramureş și lîna de Maramureş și-au dobîndit pînă acum recunoașterea meritată, e rîndul izvoarelor de lapte să curgă din Munții Maramureșului spre deltele viitorului. Calea Laptelui are cu siguranță o rădăcină cosmică și în Maramureş.

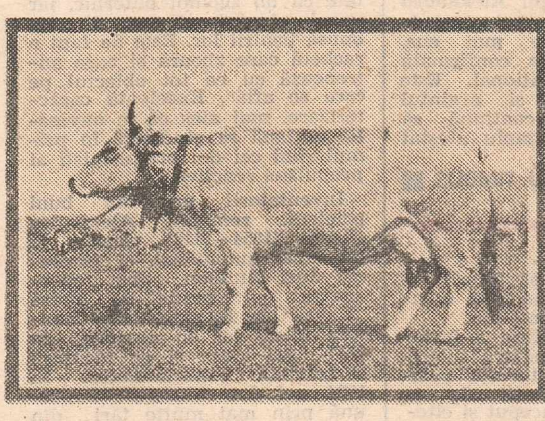

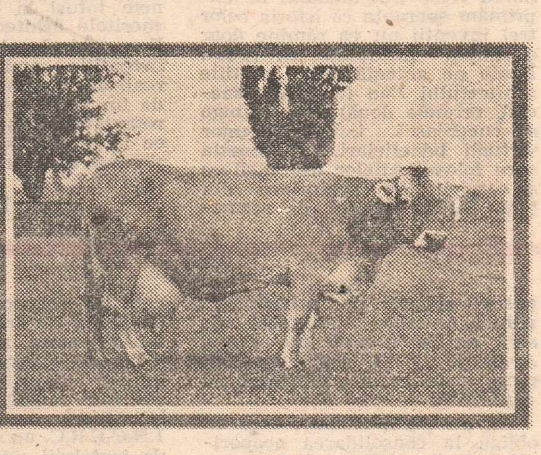

ION ZUBAȘCU ■

Încă o variantă pentru piramidele egiptene

Posesor al unui număr de 13 certificate de inventator, arhitectul Alexandru Ene și-a dezvăluit vocația pentru creativitate încă din timpul studiilor universitare. Primele brevete i-au fost acordate de către Comitetul de stat pentru invenții și descoperiri al Uniunii Sovietice, compatriotul nostru fiind în perioada respectivă (1955—1961) student la Institutul de arhitectură din Moscova. Ulterior, în București (unde a lucrat mai întîi ca asistent la Institutul de arhitectură „Ion Mincu", pe urmă ca arhitect la I.P.I.U.), interlocutorul nostru a mai brevetat alte zece soluții constructive originale, iar cu ocazia unei severe confruntări de specialitate — Salonul internațional de invenții deschis la Viena în 1973 — a obținut o medalie de aur și două de argint.

Cu toate acestea — și e cazul să o spunem chiar de la început — acest prețios capital de idei novatoare a rămas pînă astăzi un simplu înscris tipografic, sau, dacă vreți, doar un titlu de onoare în fișa biografică și profesională a subiectului nostru. Evident, arhitectul Alexandru Ene are tot dreptul să fie trist și nemulțumit de soarta creațiilor sale, iar noi, cei care-i notăm și-i împărtășim gîndurile, avem din nou prilejul să constatăm, nu fără părere de rău, cît de redus se dovedește uneori interesul specialiștilor noștri pentru brevetoteca Oficiului National pentru Invenții și Mărci, această imensă rezervă de inteligență aflată la dispoziția tuturor. Nu în puține colective de muncă — avea să ne declare într-un precedent interviu directorul instituției amintite — se inventează și se descoperă lucruri gata inventate și descoperite, și asta numai fiindcă cei în cauză nu și-au creat obișnuința (obligația, de fapt !) de a consulta periodic cataloagele O.S.I.M. !

Dar să revenim la cele trei realizări medaliate la Viena. Prima, cea onorată cu aur, se referă la un aparat capabil de a transforma imaginea plană în imagine de perspectivă, deci de a obține, pe baza unui desen, grafia în spațiu (fotografică) a unui obiect, clădire, ansamblu urbanistic, automobil, instalație tehnologică etc. Un asemenea aparat, e lesne de înțeles, are menirea de a ușura și simplifica în mare măsură munca proiectantului. Cu toate acestea, nici o întreprindere nu s-a arătat dispusă să-l fabrice în serie. Există doar un singur exemplar, uitat și el în atelierele institutului. De notat, deopotrivă, că prin acest procedeu mecanic se pot executa în egală măsură și desene plane după imagini grafice în spațiu.

Medalia de argint a fost acordată unui hașurator de desene, piesă ingenioasă, în stare de a realiza hașuri între zero și 5 mm, trecînd din zecime în zecime de milimetru printr-o simplă mișcare. Dar nici pentru această invenție nu s-a găsit un executant ferm. Interesant de amintit că acest exponat al Salonului internațional de invenții de la Viena a atras în mod particular atenția unui om de afaceri din R.F.G. care s-a arătat dispus să cumpere brevetul. Tranzacția nu s-a finalizat, motivele rămînînd necunoscute autorului invenției.

În sfîrșit, tot o medalie de argint a primit și asa numitul „Procedeu și instalație pentru evacuarea lichidelor mai ușoare din rezervoarele submerse", în cazul de față fiind vorba de o tehnică sui-generis de extragere a petrolului din navele scufundate. În acest sens, arhitectul Ene a imaginat un procedeu ce folosește niște rezervoare de construcție obișnuită, dar care, pliate și scufundate la nivelul la care se găsește nava, permit transvazarea petrolului. Totul nu reclamă decît un lucru mecanic foarte redus, iar experimentele făcute la scara unei machete au confirmat ingeniozitatea și rentabilitatea metodei și instalației.

Notînd toate acestea, acum după aproape 13 ani de la acordarea celor trei medalii, ne exprimăm speranța că istoria celor trei invenții nu va rămîne doar o simplă informație de presă. Poate pe această cale, creațiile arhitectului Ene (în mod special, primele două) vor ajunge să cucerească interesul unor virtuali beneficiari, iar aceasta spre folosul sutelor de ateliere și servicii de proiectare din țară. Nu ne îndoim, de asemenea, că prin originalitatea lor conceptuală, primele două aparate ar avea toate șansele de a cîștiga pe piața externă competiția cu produse asemănătoare.

Vizitîndu-ne la redacție, arhitectul Alexandru Ene nu a intenționat totuși, de la bun început, să ne solicite ajutorul pentru readucerea celor trei invenții în atenția cercurilor de specialitate. Ideea ne aparține și s-a născut ca urmare a conversației pe care am avut-o cu autorul creațiilor respective. În fapt, Alexandru Ene s-a adresat redacției pentru a propune publicarea unei ipoteze privind tehnologia de transport pe marile șantiere ale antichității.

Cititorii noștri știu desigur că monumentele megalitice precum și uriașele construcții de acum 4—5 mii de ani (piramidele egiptene și cele precolumbiene, în primul rînd) continuă să suscite pînă astăzi interesul cercetărilor de specialitate. Cum și prin ce mijloace s-a realizat deplasarea uriașelor blocuri de piatră, greu de urnit chiar și cu instalațiile tehnice ale contemporaneității ? S-au emis în această privință numeroase ipoteze, mai mult sau mai puțin acceptate, la care, iată, interlocutorul nostru ține să adauge una personală. E de părere că deplasarea pe sol a imenselor corpuri de piatră s-a făcut nu pe trunchiuri de copaci sau sănii, ci pe burdufuri din piei de animale pline cu apă, deci prin folosirea unui sistem elastic, perna de apă permițînd atît rostogolirea blocului cît și a recipientului cu lichid. Ipoteza a fost verificată practic și s-a putut constata că metoda face posibilă reducerea efortului de tracțiune și de pornire față de tractarea directă pe sol de 3,66 ori și, respectiv, 3,18 ori. Prin acest procedeu, consideră autorul, constructorii antichității, au avut în vedere deplasarea Pietrii Sudului de la Baalbek cu un volum de 435,30 metri cubi. Pentru fundamentarea ipotezei, ni s-au prezentat de asemenea numeroase desene și calcule inginerești.

Îndeplinind dorința interlocutorului nostru (prin publicare, ipoteza își revendică prioritatea absolută), ne îngăduim să rămînem totuși la convingerea că meritele arhitectului Alexandru Ene rămîn legate în principal de invențiile amintite mai sus, realizări cu valoare confirmată de un juriu internațional. Este regretabil că aurul și argintul ce le împodobește continuă să rămînă doar un simplu atestat onorific.

LIVIU TIMBUS

Cine pune soarele la muncă?

Motivul pentru care folosirea surselor neconvenționale de energie s-a făcut, la noi ca și în altă parte, într-un ritm mai lent a fost exclusiv economic : eforturi de investiție mari, o durată de amortizare, comparativ cu cea a surselor tradiționale, mai îndelungată. E drept, durata de amortizare a scăzut vertiginos în ultimii ani odată cu succesele cercetării, cu trecerea la producția de serie a utilajelor. Totuși, soluțiile clasice realizate pînă astăzi, deși perfectibile, sînt încă scumpe. Întrebarea la care au de răspuns cercetătorii din domeniu este următoarea : ce este mai rentabil, pentru ce trebuie să optăm, pentru instalații cu randament mai ridicat și mai scumpe sau pentru unele cu un randament ceva mai scăzut însă mult mai ieftine, mai ușor de realizat și de întreținut, din materiale mai la îndemîna noastră ? Răspunsul va fi dat de un calcul tehnico-economic de rentabilitate, în care nu numai prețul de cost va decide soluția, ci și posibilitatea folosirii unei game mai largi de materiale, a montării lor pe clădirile existente, fără necesitatea unor amenajări sau consolidări speciale.

Tocmai spre găsirea unor soluții care să mărească posibilitatea de folosire a materialelor nemetalice, ieftine și la îndemînă, și-au îndreptat eforturile cercetătorii Colectivului de implementare a energiei solare și a căldurii recuperate din Secția de instalații a I.N.C.E.R.C. București, condus de inginerul Ioan Mateescu, din care, printre alții, mai fac parte inginerii Mircea Dogaru, Octav Bărbuneanu și tehnicianul Gheorghe Brodel. Ideile, inventivitatea specialiștilor au conceput instalații solare în sisteme constructive și din materiale pe care nu le putem imagina capabile să servească captării energiei solare. Iată cîteva din ele :

Un captator din plăci ondulate de azbociment, duble. Aerul dintre ondule este aspirat de un ventilator și, printr-o tubulatură, este difuzat într-o hală de creștere a puilor. Eventual, peste plăcile de azbociment, pentru crearea unui efect de seră se montează un geam. Avantaje : nu sînt necesare piese metalice, azbocimentul nu corodează.

Tot un captator ușor, care nu obligă la consolidarea acoperișului, este imaginat dintr-o ramă pe care este montată o plasă de sîrmă tip Buzău. Peste plasă este prinsă o pînză neagră. Un ventilator, legat de asemenea la o tubulatură, aspiră aerul încălzit dintre pînză și acoperiș. Se pretează la uscătoarele de cereale. Institutul de cercetări textile are ca temă de cercetare o pînză care să reziste minimum 7 ani. După ploaie, pînza se usucă în cîteva minute. Cînd nu se aspiră, pînza face falduri la bătaia vîntului și se autodecolmatează. La acest tip de captator a colaborat și Institutul Politehnic din Timișoara. Eficiența captatorului propus este apropiată de cel clasic. Mai rămîne de studiat ce se întîmplă în cazul suprafețelor mari. Modelul experimental a încălzit aerul pînă la temperatura de 50 de grade. Se pretează la uscătoarele de cereale. Pînza nu este altceva decît o prelată care se poate monta într-un timp foarte scurt. Randamentul captatorului cu pînză este de 40—65 la sută, funcție de vîntul atmosferic. După trecerea campaniei agricole, pînza poate fi strînsă și păstrată pînă anul viitor.

Să remarcăm un alt avantaj al acestor captatoare. Prețul de cost redus face rentabilă înlocuirea sau mutarea lor cînd se schimbă destinația clădirii. Un captator conceput să funcționeze 30—40 de ani necesită o investiție mare, nerentabilă.

Tot ca o completare a instalațiilor existente, pentru folosirea mai rapidă a tuturor posibilităților, cercetătorii de la I.N.C.E.R.C. au conceput și cîteva instalații de preparat apă caldă. Pe acoperiș, se montează o folie de plastic. Peste aceasta sînt puse țevi de plastic înglobate într-o șapă de beton ușor, vopsit cu o emulsie de bitum. Instalația este prevăzută cu o pompă care circulă apa și un rezervor de stocaj. Avantaje : circulație directă, costuri reduse, economisirea metalului, țevile de plastic nu impurifică apa. Costul unui metru pătrat de captator de acest tip este mai mic de peste 3 ori decît cel clasic, panouri independente montate în serie. ICECHIM, care colaborează la această realizare, este în căutarea unei țevi de polietilenă cît mai rezistentă. Soluția este realizată, pe suprafețe de 140 metri pătrați la hoteluri din stațiunile Slănic-Prahova și Mamaia și la I.A.S. Albești.

La Asociația economică intercooperatistă pentru creșterea puilor de la Gorneni-Giurgiu s-au folosit cu bune rezultate captatoarele amintite, combinate cu un sistem de încălzire a pardoselii. Pe lîngă importantele economii de energie electrică, a fost posibilă renunțarea la asternutul de paie, posibilă sursă de incendii în cazul defectării elevezelor electrice. Prin montarea în locul elevezelor electrice a unei simple folii de plastic, un rol de ecran pentru menținerea temperaturii, consumul energetic a scăzut cu peste 30 la sută. Instalatia de la Gorneni funcționează de aproape doi ani. Este în construcție o instalație asemănătoare la ferma de pui de la Tincăbești.

Cele cîteva idei din multele pe care le are colectivul inginerului Ioan Mateescu ni se par remarcabile. Ele aduc un ceas mai devreme instalatiile solare în zona veritabilei competitivități.

OPREA GEORGESCU

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

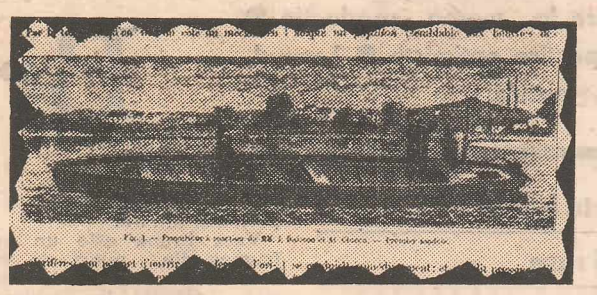

Propulsorul Ciurcu-Buisson

Acum o sută de ani, în 1886, știința și tehnica românească realizau două premiere, în domenii atît de diferite cum sînt rachetotehnica și explorările geografice, cea dintîi la Paris, cea de a doua în Țara de Foc...

3 august 1886. O mică ambarcațiune, o balenieră, urcă la Paris cursul Senei, nepropulsată nici de zbaturi, nici de vreo elice, nici de tradiționalele vîsle sau de vreo pînză pe care s-o umfle vîntul. Un motor duduie și printr-un orificiu aflat la pupă țîșnește un șuvoi întunecat de gaze. Publicul aflat pe chei nu înțelege nimic, dar cei doi inventatori aflați în barcă știu că au reușit : șuvoiul de gaze orientat înapoi împinge barca înainte, ea navighează datorită forței reactive. Cea dintîi ambarcațiune reactivă din istoria tehnicii a fost experimentată cu succes deplin ! Asistînd la una dintre experiențele următoare, colonelul Maurouard, reprezentantul guvernului francez, consemnează în raportul său : „Gazele sînt ejectate cu un zgomot puternic, iar vasul înaintează în direcția opusă țîșnirii lor. Este de fapt o rachetă care zboară și care antrenează cu ea tot obiectul pe care se află". Excelentă caracterizare, mai ales că la navigația aeriană se gîndiseră în primul rînd cei doi protagoniști ai propulsiei reactive !

Inventatorii erau doi buni prieteni, românul Alexandru Ciurcu (1854—1922), ziarist și tehnician autodidact, și francezul Just Buisson, fost reprezentant al agenției de presă „Havas" la București. În capitala României se născuse în 1881—1882 ideea și se făcuseră și primele experimentări. În 1884 cei doi călătoresc împreună prin mai multe țări din Occident pentru a-și prezenta invenția — un motor termic reactiv cu combustibil lichid —, iar în Belgia fac noi experimentări. În fine, în 1886 Alexandru Ciurcu sosește la Paris și amîndoi se consacră total invenției, depunînd totodată în mai multe țări cereri de brevetare pentru un „propulsor cu reacție", menit să devină prima invenție românească de notorietate mondială. Brevetul francez este obținut cel dintîi. El poartă nr. 179 001 din 12 octombrie 1886 și este emis de Ministerul Comertului și Industriei al Republicii Franceze, fiind urmat la 19 octombrie de brevetul german.

Tot în 1886, inventatorii construiesc o variantă perfecționată de propulsor, la care recipientul metalic unic al primului model este înlocuit prin două corpuri — un corp de combustie (generatorul) și o butelie cu ejector — conectate prin tubulatura adecvată, ansamblul fiind dotat cu aparate de măsură și control. Este perfecționat și combustibilul special, care arde fără a lăsa reziduuri. Construiesc și o variantă de motor pentru aeronautică — încă o prioritate — cu un dispozitiv de dirijare a jetului, dar inventatorii nu dispun de fondurile necesare spre a realiza aparatul de zbor pe care să-l instaleze. La un moment dat, Ministerul de Război al Franței le propune achiziționarea invenției, dar în scopuri militare, ceea ce Ciurcu și Buisson refuză hotărît. Mai mult, ei declară presei că visul lor este organizarea unei flotile de aeronave reactive care să pună capăt tuturor războaielor și să impună pe pămînt pacea eternă !

Experiențele cu nava propulsată prin reacție sînt continuate, un bancher promite la un moment dat să le pună la dispoziție bani pentru a o produce în serie, dar apoi... își retrage făgăduiala. La 16 decembrie 1886, o defecțiune banală la tubulatură blochează circulația gazelor, presiunea crește nemăsurat, apoi se produce explozia instalației. Just Buisson moare, Ciurcu este rănit, dar supraviețuiește și, bun înotător, ajunge la mal. I se intentează un proces pentru „omor prin imprudență", de care este însă achitat. Trebuie să învingă el însuși șocul psihic suferit, ca și durerea de a fi pierdut pe cel mai bun prieten, apoi se apucă iarăși de muncă. În incinta pulberăriei de la Sevran-Livry, el realizează cea de a treia prioritate a sa, o drezină reactivă, care circulă timp de luni de zile, în cele mai bune condiții, fiind primul vehicul pe șine reactiv din istoria tehnicii. Aceasta s-a întîmplat în 1887 și întreaga presă a scris atunci mult despre realizarea sa. Cu toate acestea, „memoria" istoricilor tehnicii mondiale e și de data aceasta „scurtă" pentru români, căci invenția drezinei cu jet este în mod curent atribuită rachetotehnicianului german Max Valier, care... nu se născuse încă în anul cînd Ciurcu realizase vagonetul cu reacție.

Între timp, brevetele pentru „propulsorul reactiv", în versiuni mereu perfecționate, se acordă succesiv : brevetul englez, belgian, italian și austro-ungar în 1887, iar în 1889 cel al Statelor Unite ale Americii. Această ultimă dată este semnificativă. Pe de o parte brevetul este mult îmbunătățit (acordat, firește, numai pe numele lui Ciurcu), pe de altă parte e pentru prima dată cînd Oficiul de Patente din S.U.A. acordă — după datele ce cunoastem pînă acum —, un brevet de invenție unui român. Menționez că textul brevetului francez inițial, ca și al celui final american nu erau cunoscute pînă acum cîțiva ani, cînd am reușit să le descopăr în străinătate și să le restitui patrimoniului cultural românesc, comunicînd textul lor la o sesiune a Academiei ; celelalte brevete, intermediare, nu îmi sînt încă cunoscute.

În anul 1888, Ciurcu a participat la prima cursă de baloane din istoria aeronauticii, între Paris și Corbeil, aerostatul din al cărui echipaj făcea parte obținînd Premiul I. Totodată se ocupă cu pricepere și pasiune de organizarea Pavilionului României la Expoziția Universală de la Paris din 1889, în calitate de comisar general al acestui pavilion, care s-a bucurat de un mare succes internațional. Totodată continuă perfecționarea sistemului propulsiv conceput de el.

E drept, invenția propulsorului reactiv, moment important în istoria rachetotehnicii mondiale, nu a fost decît un episod din viața agitată a lui Ciurcu, dedicată gazetăriei bucureștene (unde a și întemeiat cotidiane și a condus timp de un deceniu ziarul „Timpul"), apoi foarte activ ca agronom și edil, în această ultimă calitate fiind și prim ajutor de primar al Capitalei. A fost întemeietorul Sindicatului Ziariștilor, ulterior fondator și primul președinte al Asociației Generale a Presei Române.

Invenția sa îl situează în numeroasa pleiadă a românilor care au contribuit la progresul rachetotehnicii, mult prea puțin cunoscuți, de la Ioan Romînul și Conrad Haas, la Ștefan C. Michăilescu, Henri Coandă, Ion Stroescu și de curînd dispărutul George Vaideanu. Cine va face cronica lor, pe deplin meritată ?

I. M. ȘTEFAN

flacara

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Porni Luceafărul

În fiecare început de an, la mijlocul lui ianuarie, poezia românească trăiește spectrul unei lumini tutelare. Cosmogonia sa ține de starea și puterea geniului creator. Mihai Eminescu, poetul nostru național, i-a imprimat de aici de pe pămînt o traiectorie eternă. Luceafărul este capodopera sa, marea și inconfundabila proporție de aur a întregii sale creații. Meditația filozofică merge mînă în mînă cu implicația de ordin moral și fixează condiția geniului în universalitate. Lumea e deopotrivă cosmică și terestră, este a vieții în efemer și a vieții în eternitate. Poate că e și o dedublare aici, dar în ce tip de unitate se încadrează ea și în ce spirit înalt al indisolubilului!

S-a născut în mijlocul lunii ianuarie poetul, va fi nins în steaua și sub zodia lui, probabil, vor fi bătut vînturi, se vor fi auzit nori. Clipa aceea îmi place să cred că a rămas undeva-n cosmos, incremenită, și pe ea, ca într-o minusculă și gravă planetă, picură și azi sunetele unei fantastice simfonii. Și poate că de atunci, așa cum va spune mai tîrziu poetul, porni Luceafărul: „Porni Luceafărul. Creștеau / În cer a lui aripe / Și căi de mii de ani treceau / În tot atîtea clipe".

Ne trecem noi generațiile, ne trecem și noi cei care îndrăznim să ne numim poeți, mulți dintre noi poate că glumim chiar cu destinul nostru, Eminescu însă nu. Pentru că, așa cum, cu o conștiință poetică deosebită, un alt mare poet ne justifica într-un fel și ne îndatora odinioară: pe Eminescu nu îl vom ajunge.

Primatul călătoriei sale ca și durata țin de strălucire, de forța metaforică a ideii ca și de claritatea inimitabilă a rostirii. Poetul e poezia însăși, romantic. Ar fi părut un sceptic dar s-a eliberat printr-o muncă și o inspirație istovitoare. A îmbrăcat și armura luptătorului pentru că, altfel, de ce s-ar fi dedicat cu atîta ardoare și publicisticii, gazetăriei? Și astăzi cercetătorii literari dau la iveală dintre paginile rămase în manuscris idei și formulări care-i poartă sigiliul de personalitate. Se lupta, desigur, și nu învingea totdeauna, dar care ar fi fost altfel măreția? Luceafărul pornise, porni Luceafărul și astfel în universul literelor și spiritului românesc stă de atunci efigia poetului național.

Porni Luceafărul și, ca într-un pantheon, în memoria timpului răsună toate poemele și poeziile lui Mihai Eminescu. Îl recităm și-l recitim deși îl știm aproape pe de rost. Generațiile alcătuiesc poate imaginea celei mai ample și mai înălțătoare cărți, generațiile au fost și sînt întotdeauna o carte întreagă, o carte vie pe ale cărei pagini nu ajunge niciodată să spui totul din Eminescu și să scrii totul despre Eminescu. Fiecare generație și-l explică și-l înțelege în felul ei. Eminescu e unic, e total și numai generațiile sînt diferite. Ceva le unește însă, ceva le leagă, ceva le uimește. Este acest: porni Luceafărul.

„Porni Luceafărul. Creștеau / În cer a lui aripe / Și căi de mii de ani treceau / În tot atîtea clipe". O ireproșabilă dorință de zbor, de avînt cosmic, universal, cu întoarceri la rădăcini originare și volute largi care să atingă și să scuture pulberi albe, stelare, pe mîini dăinuie în fiecare și face starea și matca poetică a fiecăruia dar Eminescu stă acolo în punctul cel mai de sus al vîrstei și sensibilității omenești, în cosmos adică și spune: porni Luceafărul.

A. I. ZĂINESCU

„Părea un tînăr voievod"...

La Eminescu

Întrerupt în lucrarea lui în 1889 — de fapt încă din 1883 — geniul eminescian a pus stăpînire pe tot ce s-a scris de atunci și putem spune că el va domina și pe mai departe „scripturile române", model intangibil însumînd în misterioasa-i aură tot ce e mai de preț în simțirea celor de un neam cu el.

În Eminescu am iubit la început însăși imaginea de posibilă încarnare a Poetului. Căderea lui în neființă ne doare de parcă s-ar fi petrecut ieri. Am iubit cu cuvintele lui, am încantat peisajele saturate de arginturi selenice pe care scrisa lui le-a luminat ori le-a închipuit. Lavă de miere, floarea teilor eminescieni a împietrit în ipostaze rigide gestica întîilor epigoni ai autorului „Luceafărului". Au ars, aripi de ceară, stihurile imitatorilor artizani cărora aparenta „simplitate" a versurilor lui le-a stîrnit năstrușnicia de a încerca să-l repete. Muzica fluidă a poeziilor lui Eminescu a provocat clamori romantice ori chiar romanțe și n-au lipsit paginile pretins biografice prezentîndu-l pe cel mai plin de vigoare dintre cîntăreții neamului ca pe un personaj defensiv, emaciat de tristeți eroticești, sceptic. Eroare profundă: Eminescu a fost vifor lucid, el n-a fost trist ci amar, n-a fost un dezarmat ci un învingător, constructor de viziuni proteice fundamentale. Proiecția unui asemenea Eminescu, strivit de „mașina timpului", ne-a lipsit multă vreme de posibilitatea de a-l înțelege și a-l iubi mai deplin.

Abia în aceste ultime decenii de sfîrșit de veac și sfîrșit de mileniu, punerea în valoare a operei eminesciene a căpătat meritatele proporții. Pe lîngă Ediția monumentală, academică (recuperînd, mai nou, traducerile poetului și literatura sa gazetărească) au apărut cîteva sute de alte ediții, însumînd milioane și milioane de exemplare. De ordinul sutelor sînt și exegezele eminesciene. Fapt insolit, piesele sale de teatru au văzut lumina rampei. Opera lui Eminescu se vădește și în acest moment de intensă istorie contemporană de o uriașă actualitate, versurile lui își păstrează întreaga, magnetică forță.

Acest Eminescu trebuie să ne obsedeze, el, neînfricatul poet, el, Unicul, neasemuitul, făuritorul de limbă românească și de gîndire poetică, filozoful redutabil cu preocupări enciclopedice de copleșitoare întindere, omul unor aproape neomenești ambiții, el, magica fîntînă în care ne răsfringem chipurile, sufletele, amintirile.

Eminescu: plenitudine și nu zbor frînt, zestre fundamentală a lacrelor noastre de sensibilitate, chezășie a perenității poporului pe care l-a slujit și căruia i s-a jertfit.

Eminescu e contemporan cu toate emoțiile alor lui, cu dorul lor de perfecțiune, cu intrarea în viitor.

Evocîndu-l, redeșteptăm în noi sentimente de aleasă mîndrie: apariția în literatura noastră a unui poet ca Eminescu e meritatul dar pe care destinul l-a făcut nemuritoarei obști a românilor. Geniul său ne semnifică și ne rezumă aspirațiile. Așază un adaos de noblețe pe conturul clipei. Ne logodește cu imponderabile spații de visare.

Ne ninge cu lumina Desăvîrșirii...

GHEORGHE TOMOZEI

Festivalul național „Cîntarea României"

Zile, nopți...

Cei care nu-l cunosc prea bine și se uită numai la părul său alb și la statura impuținată de vîrstă, îi spun moș Dranca. Pentru mulți alții însă, Chiril Dranca a fost și a rămas **învățătorul**, omul care de mai bine de patruzeci de ani a păstorit copiii din Stulpicani (Suceava). A fost învățător, alături de soția sa. De sub obladuirea lor, sutele de copii care s-au ridicat aici au plecat în viață nu numai cu buchea cărții, ci și cu dragostea de lucru frumos.

„Cînd eram copil, tata mai cioplea cîte un jug și mă lăsa pe mine să-i fac florile. Era mare bucurie pentru mine și așa m-am desprins să „zgîrii" lemnul". De tînăr, Chiril Dranca a deprins **gravura în lemn**, așa cum o practicau în vechime ciobanii. Academia sa de belle arte a fost munca pasionată de culegător de folclor, munca de colecționar de etnografie. Maeștri — păstorii care-și împodobeau botele (bitele) cu modele geometrice de mare rafinament, moșnegii făcători de linguri (o astfel de lingură din lemn — adevărată bijuterie în lemn de vișin, veche de mai bine de două sute de ani — se află în casa învățătorului) și... imaginația copiilor. „La școală, i-am învățat pe toți elevii mei să graveze în lemn. Unii erau foarte dotați. Păcat numai că niciunul n-a continuat. Toți s-au făcut mineri. Și copiii îmi cereau mereu modele noi. Modele noi și iar modele. Ca să-i mîn tot înainte, le ziceam așa: faceți două casete, ori două rame, ori două blidare — ce lucrau ei atunci. Care-i mai frumoasă, o punem la expoziție, care-i urîtă, o duceți acasă. Și vă-nchipuiți ce se mai sileau micuții să le facă pe amîndouă frumoase, să nu rîdă frații și surorile lor acasă de ei."

„Cum se gravează lemnul? Eu lucrez după meșteșugul vechi al ciobanilor: se face întîi obiectul din lemn, încheiat, lustruit, aranjat. Pe urmă îl ungi bine-bine cu seu ori cu altă grăsime și apoi zgîrii cu ac special ori crestezi cu cuțitul modelul care-ți trebuie. Pe urmă, faci baiț cu apă și băițuiești lucrul. Culoarea va prinde numai pe lemnul crud, crestat, nu și peste grăsime". Chiril Dranca este un artist nu numai rafinat, dar și lucid, preocupat ca arta sa să nu devină orgolioasă, ci să se păstreze în perimetrul generos, fecund, al tradiției populare. Formele zvelte, ornamentația simplă, diversă (folosind însă din belșug brîul de romburi alb-negre căruia i se zice prin partea locului „zi-noapte"), cromatica austeră, jonglînd însă curajos cu nuanțele diverse ale esențelor lemnoase au fost desigur calitățile pentru care o sumedenie de concursuri au încununat creațiile lui Chiril Dranca cu distincții de tot felul. Primul premiu — premiul I pe regiunea Cîmpulung, la Expoziția regională a școlilor primare — l-a primit în 1948. Cele mai recente sînt premiile la edițiile II, III, și IV ale Festivalului Național „Cîntarea României".

Mai vin și azi copiii de la școală cu lucrul lor în lemn să primească ori sfat, ori laudă, ori dojană, după cum e cazul. Casa soților Dranca — de tihnă bătrînească — le este totdeauna deschisă. O mare grijă ascute acum toate gîndurile fostului învățător: să adune materialul necesar pentru o monografie a școlii din Stulpicani, una dintre cele mai vechi din partea locului, de vreme ce comuna se apropie de aniversarea a jumătate de mileniu de atestare documentară (în vremea lui Ștefan cel Mare).

Locuri vechi, oameni vechi, meșteșuguri vechi.

TANIA RADU

Viaţa culturală la zi

Poeme pentru patrie

Dimineaţa privirii

Privesc întotdeauna cu blindeţe muntele,
Îl privesc în linişte, în extaz, cum creşte
Ca o himeră albastră în faţa mea.
Privesc întotdeauna cu blindeţe cîmpul
Din profunzime vin păsări şi nori
Un val pur îmi scaldă picioarele
Să dormi în griu nu e prea tîrziu niciodată.
Privesc întotdeauna cu o linişte simplă oamenii
Îmi apropii faţa de ei, cu o atracţie perpetuă
Le ascult vocile, sînt înconjurat de lumina lor
De privirea lor, de vitalitate, de muzică
Privesc marea cu bunătate
Furibundă sau calmă,
Ca mine însumi, pe ţărm
O privesc cu bucurie şi cu uimire
Mă asemăn mării, mă asemăn muntelui,
Sîntem patria însăşi, aşa
Simpli şi buni. Simt un fel de imensitate
Un fel de bucurie, exist.
Cine eşti tu ? român, sînt, – răspund
Pe limba mea ard cuvinte strălucitoare ca sîngele
În faţa ferestrei deschise privesc dimineaţa
Oameni pe străzi, cîmpii, munţi
Privesc cu uimire, cu bunătate.

MIRCEA FLORIN ŞANDRU ■

Fireşte, fiecare nou an îşi doreşte să debuteze sub bune auspicii. Şi, pentru aceasta, el se pregăteşte din vreme, bizuindu-se adesea pe iniţiativele, reuşitele, aspiraţiile celui vechi. Viaţa culturală are în mod deosebit o astfel de întemeiere pe trecutul imediat, din care pornesc, iată, şi cele mai multe din faptele artistice pe care le avem în acest moment la îndemînă. Cărţi, spectacole, expoziţii : aceasta este ecuaţia în care am înscris majoritatea informaţiilor culturale pe care le veţi găsi în rîndurile ce urmează. În plus, sperăm că formula dialogului direct cu creatorii (uneori mijlocit de prezenţa reporterului) să fie nu numai un procedeu gazetăresc, ci şi o caldă invitaţie de a onora cu interesul dumneavoastră evenimentele culturale ale acestui început de an.

Prozatorul Mircea Horia Simionescu prezintă cititorilor noua sa carte

„În lumea de azi, performanţele tehnicii îl pot ispiti pe romancier să treacă pe un plan secundar sentimentele, ideile generoase, idealurile umanitare. Cu alte cuvinte, scriitorul poate fi furat de sclipirea veşmintelor, scăpînd din vedere palpitul viu al inimii aflate sub ele.

Noul meu roman, **Licitaţia**, e o încercare de a redescoperi răgazul, atît de rîvnit de contemporanii noştri, pentru a-şi întoarce privirile spre aventurile inimii. Eroul meu caută neobosit adevărul şi frumuseţea şi pentru aceasta nu pregetă a trece prin cele mai neînchipuite peripeţii. Scenariul, utilizînd toate tehnicile romanului modern, inclusiv ale celui poliţist, n-are alt scop decît de a pune în lumină adevărul că statura morală a omului rămîne întotdeauna o realitate, mai presus de accidentele diurne, un model.

În această privinţă, ca ton şi mişcare epică, **Licitaţia** se asemuie cu mai vechiul meu roman **Învăţături pentru delfin.**"

În conformitate cu adevărul istoric

La Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică au apărut recent două importante titluri în domeniul istoriografiei : A.D. Xenopol, **Istoria românilor din Dacia Traiană** şi N. Iorga, **Locul românilor în istoria universală.** Despre contextul care a prilejuit aceste importante restituiri ne-a vorbit directorul editurii, Mircea Mâciu :

„Volumul A.D. Xenopol, **Istoria românilor din Dacia Traiană** deschide seria de **Opere** dedicată acestui mare istoric, îngrijită de Alexandru Zub, împreună cu un colectiv larg de istorici. Pentru anul 1986, se preconizează apariţia volumului al doilea. Lucrarea reprezintă una din componentele fundamentale ale istoriografiei româneşti, în care gînditorul Xenopol a abordat problemele istoriei patriei în integralitatea lor şi în conformitate cu adevărul istoric. Sînt astfel puse în evidenţă vechimea poporului român pe aceste meleaguri, unitatea de neam şi de limbă, spiritul său constructiv, creator, paşnic. Volumul reprezintă nu numai o lectură plăcută, dar şi una instructivă, de pregătire şi formare a noilor generaţii de cititori.

Cu **Locul românilor în istoria universală**, se continuă seria de **Opere N. Iorga.** Lucrarea a fost tradusă după ediţia originală franceză. Tezele şi ideile marelui istoric, cuprinse în filele recentei ediţii sînt de mare actualitate şi ele au fost confirmate de altfel şi de noile descoperiri arheologice realizate în anii socialismului la noi. Prezentul volum deschide un cîmp larg de idei şi informaţii cititorilor de orice profesie, privind locul şi rolul românilor, de-a lungul secolelor, în împlinirea progresului social."

Un roman de familie şi social

Un nou roman semnat de Dumitru Popescu, **Vitralii incolore.** De la Editura Eminescu, la foarte scurt timp după tipărirea cărţii, primim cîteva detalii — pentru cei mai mulţi, în avanpremieră — de la redactorul cărţii, Mariana Ionescu :

„De această dată, prozatorul Dumitru Popescu ne oferă un roman de familie şi social, aducînd deci o temă inedită în evoluţia scriitorului. **Vitralii incolore** este romanul formării unui tînăr intelectual prin intermediul unei poveşti de dragoste. Frescă a societăţii contemporane, romanul merge pe traseul unui realism înnoit prin instrumentele dobîndite de literatura contemporană. Construcţia e precisă, dincolo de interesul pe care îl aduce formula mozaicală. Cartea îşi va cuceri cititorii prin personajele sale — voci care se construiesc din interior. O tipologie foarte bogată, o mare naturaleţe a discursului epic, precum şi concreteţea deosebită a vieţii descrise concură la senzaţia de intensă autenticitate pe care o degajă **Vitralii incolore.** Există aici infuzat un necesar criteriu moral, în virtutea căruia scriitorul sancţionează prin ironie tipuri învechite. De altfel, cartea cuprinde fragmente de mare virtuozitate, atît în registrul liric, cît şi în cel ironic."

Poveste despre doi tineri

Scriitorul Vasile Băran semnează scenariul unui film care-şi aşteaptă premiera în zilele următoare, **Vară sentimentală**, în regia lui Francisc Munteanu, o producţie a Casei de filme Patru.

— Care este biografia acestui scenariu, stimate Vasile Băran ?

— În vreme ce scriam **Raniţa grea a iubirii**, mi-am dat seama că unul din capitole iese din scriitura strict epică, fiind mult mai potrivit ca scenariu de film. Am părăsit pentru un timp romanul şi am scris această poveste cinematografică despre doi tineri de la ţară. Ceea ce a urmat din momentul în care casa de filme a pus în lucru scenariul, a fost pentru mine o foarte interesantă experienţă de reporter. Am participat, cît mi-a stat în putinţă, la filmările desfăşurate, în mare parte, într-o comună frumoasă : Gruiu, nu departe de Snagov. M-a impresionat colaborarea benevolă a săteniilor, bunăvoinţa, devotamentul cu care au fost alături de noi tot timpul. Realismul filmului se bazează aşadar pe această realitate palpabilă, căreia regizorul Francisc Munteanu i-a dat, cu pricepere, formă artistică. Trebuie să vă spun că, după 25 de cărţi apărute, emoţia „semnalului" s-a mai cumînţit la mine. Ca scenarist însă, aştept premiera filmului cu mare curiozitate. Filmul (pe care nu l-am văzut în nici una din fazele lui de montaj !) este pentru mine o operă complet nouă, de care mă apropii cu emoţie. E o experienţă pe care o recomand cu căldură mai ales tinerilor prozatori. Filmul merită să primească în scenariu aportul unor cît mai buni observatori ai vieţii.

Premiul Herder — unui compozitor român

Preţuire

O ştire de ultimă oră ne anunţă că mult rîvnitul Premiu Gottfried von Herder, pentru anul 1986, al Academiei din Viena, a fost decernat compozitorului român Anatol Vieru. Vestea aceasta onorează pe toţi muzicienii noştri şi nu numai pe ei, căci înalta distincţie se acordă doar marilor personalităţi culturale europene, trecute printr-o sită extrem de riguroasă a mai multor universităţi germane şi austriece, fiecare în parte şi împreună enunţînd, pînă la urmă, într-un deplin acord, numele fericitului laureat. Se observă astfel că România deţine — în ani — de cîteva ori acest prestigios titlu, printre marii creatori născuţi pe plaiurile Mioriţei numărîndu-se scriitori ca Tudor Arghezi, Eugen Barbu, Ana Blandiana, Nichita Stănescu, sculptorul Constantin Lucaci, compozitorul Zeno Vancea şi încă alţi cărturari importanţi ai neamului.

Premiul Gottfried von Herder vine să încunune, astăzi, prodigioasa activitate a lui Anatol Vieru, unul dintre creatorii noii şcoli naţionale româneşti şi, în acelaşi timp, mentor al multor muzicieni care au ajuns nu numai colegii fostului lor profesor, dar şi personalităţi marcante ale artei Eutherpei din ţara noastră. Şi, pentru a încheia scurta prezentare a lui Anatol Vieru, despre care noi am mai scris în paginile revistei, să inserăm, succint, doar cîteva evenimente recente care demonstrează edificator preţuirea naţională şi internaţională de care se bucură proaspătul laureat al Academiei din Viena : în vara lui '85, la Geneva, a avut loc prima audiţie absolută a „Concertului pentru harpă şi instrumente", în interpretarea orchestrei radioteleviziunii „Suisse Romande" ; în aceeaşi perioadă, în cadrul Zilelor Balcanice, la Sofia, orchestra radioteleviziunii bulgare îi cînta „Simfonia a III-a", iar la Ierusalim, orchestra radio îi înregistra „Concertul pentru vioară şi orchestră" ; anul 1986 a debutat cu transmiterea integrală a operei „Iona", pe posturile de radio SFB, din Berlinul Occidental ; iar la sfîrşitul acestei luni, mai precis în 30 ianuarie, corul şi orchestra radioteleviziunii române, sub conducerea lui Ludovic Baci, îi va interpreta — în primă audiţie absolută — „Simfonia a V-a", scrisă pe versurile marelui Eminescu, cele patru părţi numindu-se „Peste vîrfuri", „Colinde, colinde", „Dintre sute de catarge" şi „Glossă"; în sfîrşit, la 9 februarie 1986, la Nisa, va avea loc o altă primă audiţie absolută, „Simfonia pentru saxofon şi orchestră", solist fiind celebrul Daniel Kientzy.

Itinerar creator naţional şi european, sinonim cu preţuire naţională şi internaţională, pe deplin meritată de către Anatol Vieru, de către muzica românească.

CLAUDIU NEGULESCU ■
Fotografie de PAUL AGARICI ■

Poetul şi marea

În loc de orice prezentare, desprindem din foarte recentul volum de versuri al poetului Florin Mugur — **Spectacol aminat**, Editura Cartea Românească — poemul cu care se deschide această minunată carte de poezie :

MAREA

credeam că sînt la capătul
puterilor
şi deodată am văzut marea
mă privea, era în asfinţit şi-şi
spunea :
credeam că sînt la capătul
puterilor
şi uite-l deodată cum se-ndreaptă
întrebător spre mine
ce-o fi vrînd ?

Dans şi poezie

Săptămîna trecută, gong inaugural în Sala Studio a Teatrului Nottara. De data aceasta este vorba de un spectacol de dans intitulat „Conexiuni", susţinut de quartetul de dans contemporan, gîndit şi desenat plastic de Raluca Ianegic. Alături de ea şi împreună cu ea dansează cu fior şi emoţie: Theodora Dumitrache, Doina Ungureanu şi Doru Constantin. Momentele poetice sînt susţinute de foarte talentata Elena Bog. „Este un moment şi un act de unitate — ne-a declarat imediat după premieră Raluca Ianegic — existenţa dansului contemporan, în factura în care îl gîndesc eu, pe scena unui teatru bucureştean. La fiecare spectacol, eu, dansatorii interpreţi, alături de Elena Bog, ne întîlnim cu dorinţa de-a dărui „conexiunilor" permanenţă, existenţă scenică, viabilă şi pasionantă".

Utile dulci

La Nottara, emoţiile apropiatei premiere au pus parcă stăpînire pe întregul colectiv, cu toate că piesa scriitorului bulgar Ivan Rabsev „Ris şi plîns" nu are o distribuţie prea numeroasă. Rolul principal şi regia aparţin foarte cunoscutului artist Petre Gheorghiu, care a ţinut să ne declare (probabil pentru a elucida nedumerirea noastră) : „Am părăsit Teatrul Bulandra şi m-am mutat la Mic, dar cum haltele uneori fac bine, m-am oprit puţin şi la Nottara. Doresc să realizez un spectacol inedit, faţă de cel jucat anii trecuţi pe scena de la Casandra. Ineditul doresc să-l realizez între adevăr şi metaforă. Mai sîntem în febra căutărilor, cu toate că premiera bate la uşă. Nu dorim o supă reîncălzită. Lucrez împreună şi alături de excelenţi colegi. Dan Micu, regizorul teatrului — a colaborat cu mine de o manieră impresionantă. Cu asemenea colegi tot să lucrezi". Şi cum din distribuţie face parte şi talentatul Mircea Diaconu, nu ne-am putut reţine să nu-l abordăm şi pe el. Să-i dăm cuvîntul : „Doresc ca această interesantă piesă să placă aşa cum în 1975, plăcea cremşnitul. Sîntem un grup, de actori dulci, textul e foarte amuzant, nu aşteptăm decît spectatorii".

Pagină realizată de TANIA RADU şi DAN BĂRLĂDEANU ■

Expoziții care continuă

Patru din expozițiile anului trecut, deschise spre sfîrșitul lunii decembrie, din care două personale (**Eugen Bratfanof**, la Galeriile de Artă ale Municipiului, și **Virgil Preda**, la Orizont) și două expoziții de grup (**Natură statică**, la Eforie, și **Arta Poștală**, sau **Mail Art**, mai întîi la Orizont, dar, din diverse motive tehnice, mutată acum la Căminul Artei, sala de la parter), continuă să țină trează și să satisfacă setea de frumos a publicului iubitor de artă.

În ceea ce-l privește pe **Eugen Bratfanof**, ne-am exprimat opinia anul trecut, în ultimul număr al revistei noastre, cînd am considerat, în baza unui larg sondaj de opinie, că pictorul tulcean, aflat la prima sa personală, a reușit una din cele mai interesante expoziții ale anului. lucrările sale impunînd un nume, un stil, o viziune, o autentică trăire, un discurs plastic de anvergură. Dincolo de calitățile ei plastice, această expoziție poate fi, totodată, un îndemn la meditație adresat cu precădere tinerilor. Departe de varii influențe, mai mult sau mai puțin la modă, dar aplecat, asupra artei sale, asupra lucrului său, temeinicindu-se în sine, ca să zicem așa, Eugen Bratfanof își vede așteptarea pe deplin răsplătită. Dacă ar fi fost după el, avea să ne mărturisească plasticianul **Nicolae Gadonschi-Țepeș**, unul din pretenii săi apropiați, această expoziție ar fi fost amînată ca atîtea altele de pînă acum. Este de o scrupulozitate înspăimîntătoare. I-am și spus că în timp ce el face și reface o lucrare, — o singură lucrare ! — alții pregătesc o întreagă expoziție. A surîs amar, a dat din umeri a neputință și mi-a răspuns : „Așa e, recunosc, dar ce să-i fac dacă eu însumi am ales acest drum, acest fel de-a mă povesti ? ! Pe mine nu timpul mă interesează, ci lucrul în sine, strădania de-a fi cît mai aproape de ceea ce am năzuit, de ceea ce am văzut cu ochii sufletului". Cred că asta spune aproape totul despre acest artist pe care-l cunosc de foarte mult timp și pe care aproape că m-am zbătut să-l conving să vină la București, să dea piept cu marele public și cu specialiștii, așa cum am mai făcut-o și cu alt pictor tulcean, **Cicerone Ciobanu**, sau cu alți doi tineri pictori din Slatina, **Paula** și **Paul Tudor**, sau cu mulți alții. De ce o fac ? Asta ar fi o altă problemă, dar dintre toți, **Eugen Bratfanof** îmi pare a fi cel ce-a cucerit, uimitor de repede și sigur, sufragiile publicului și-ale criticii",

La galeriile **Orizont**, în expoziția pe care **Virgil Preda** și-a intitulat-o **Dobrogea — spațiu și forme**, într-un foarte scurt dialog cu doi tineri, Claudia și Anghel Teodor Gheorghiu, ingineri constructori, care au fost atrași mai întîi și-ntîi de titlul expoziției (amîndoi sînt dobrogeni) ,dar și de obișnuința de-a intra prin expoziții. „Deși lucrările sînt extrem de esențializate, totul se reduce parcă la niște scheme, recunosc peisajul Dobrogei, dealurile sale, cîmpiile calcinate de soare, șantierele navale, casele mici, pierdute în imensitatea spațiilor, dar, avea să ne declare Claudia Gheorghiu, aș fi vrut mai multă viață, mai multă dragoste față de acest peisaj extrem de frumos care este Dobrogea. Sigur că da, artistul a interpretat, a redus totul la simbol, dar eu am nevoie și de căldură sufletească, nu doar de lucrări abstracte, teoretice. De ce venim prin expoziții ? Pentru că, pînă voi avea bani să-mi cumpăr o lucrare, mai bine privesc decît să mă abandonez kitsch-ului care ne pîndește uneori". Dar iată-l, sesizînd mirarea celor doi tineri ingineri, pe autor, pe Virgil Preda, mărturisindu-se : „M-am

străduit să redau armonia robustă a Dobrogei, conjugînd construcția imaginilor cu regulile severe ale gramaticii plastice. Am concentrat la maximum formele, căutînd o simplitate care să rezume, să cuprindă o multitudine de alte forme posibile ajutătoare. Linia desenului dialoghează cu suprafețele plane pline de culoare, într-un limbaj ce caută necontenit armonia".

La Galeria **Eforie**, un grup foarte larg (expun 15 artiști reuniți, cum remarca în programul de expoziție criticul **Liviu H. Oprescu**, priatr-o stare de fapt, dacă nu biografică, măcar anecdotică : au atelierele grupate dimpreună, la catul de sus al palatului Nifon, str. Doamnei, nr. 1".) ne oferă începînd din acest an (1985, n.n.) cîteva cicluri ce pot fi nu doar interesante, ci și folositoare pentru evoluția fiecăruia din cei 15 artiști. S-a început cu **Natura statică**, urmîndu-i acesteia **Portretul, Peisajul** și **Compoziția**. Un program ambițios, după cum se vede, și după cum ne încumetăm să credem, cu mari șanse de reușită. Un prim argument, numele celor 15 plasticieni ce au impus, pînă în clipa de față, fiecare în parte, o expresie plastică intrată în atenția severă a criticilor: **A. M. Agripa, Constantin Albani, Nicolae Blei, Gabriel Catrinescu, Augustin Costinescu, Dan Constantinescu, Gheorghe Constantin, Serghei Niculescu-Mizil, Virgil Preda, Andrei Romoceanu, Sabin Ștefănuță, Alexandru Recepovici, Petre Velicu, Spiru Vergulescu** și **Lucian Cioată.**

În foaierul Teatrului Mic, un tînăr artist, **Dan Popovici**, despre care am mai scris acum un an, cînd a mai avut, în același spațiu, o expoziție ce vădea sensibilitate, bucurie de-a picta, rafinament cromatic, calități prezente, la un nivel în creștere, și în această nouă ieșire în public. I-am solicitat un fel de autoportret, o profesiune de credință. Iat-o : „Mulțumesc consecvenței cu care sînt sprijinit de Teatrul Mic. Actului său de cultură i se adaugă, cu modestia sa, strădania mea într-ale picturii. Nu sînt încă un pictor profesionist, dar sînt sigur că voi fi. Mă bazez întîi și-ntîi pe ceea ce am învățat de la cîțiva meșteri, pe cursurile pe care le-am făcut cu dînșii, mă bazez pe mîna mea, din ce în ce mai sigură în peisaj, portret și natură statică, dar mai ales pe această uriașă plăcere și bucurie pe care mi-o produce munca la șevalet. Un autoportret al meu ? Un om care ține la piept, ca pe-o comoară, un uriaș bulgăre alcătuit din toate culorile lumii. Culori, adică gînduri, sentimente..."

Cît despre ampla expoziție de **Artă Poștală**, sau **Mail Art**, mutată de la **Orizont** la **Căminul Artei**, vom nota că organizatorii ei, **Dan Mihălțianu, Andrei Oișteanu** și **Mircea Florian**, au depus eforturi supraomenești pentru a pune pe picioare o expoziție în care jocul, cu precădere grafic, naște, grație serviciilor poștale, o artă aparte, poate mai greu de sesizat la prima vedere, dar cu nebănuite implicații de ordin subiectiv în viața noastră de toate zilele. În orice caz, această primă manifestare de Artă Poștală, la nivelul întregii țări, în sensul că au participat artiști din foarte multe orașe ale țării, îi îndreptățește pe cei ce-au aderat la această expresie artistică să spere într-o nouă expoziție, cu o participare internațională chiar, dedicată, după cîte am înțeles, **Anului Internațional al Păcii.**

Acestea ar fi, în cîteva cuvinte, expozițiile care, deschise anul trecut, spre finele lunii decembrie, au continuat să atragă și în aceste prime zile ale anului un număr mereu sporit de vizitatori. Ar mai fi de comentat **Trienala de design**, sau noile expoziții, deschise la **Simeza (Dan Constantinescu)**, la **Căminul Artei**, sala de la etaj (o foarte interesantă expoziție de grup intitulată **Prolog I)**, sau o foarte recentă expoziție deschisă la **Galeria Galateea (Ana Golici)**, dar, despre toate acestea, altă dată.

VICTOR NIȚĂ

Cronica literară de Romul Munteanu

Intrarea și ieșirea poetului din serie

Frumoasa idee care stimula atenția criticilor spre o detectare cît mai riguroasă a **unicatului** a devenit pe parcursul timpului o utopie din ce în ce mai evidentă. Criticii, ba și unii scriitori și filosofi ai culturii, vorbesc nu numai de **moartea capodoperei**, ci mai ales de structurarea serială a enunțurilor literare, izvorită dintr-o gîndire serială, determinată de specificul universului imaginar. Pe măsură ce știința a pătruns în cele mai adînci straturi ale vieții noastre psihice s-a constatat că zonele abisale ale conștiinți lasă să se întrevadă unele creații **seriale / arhetipale.** Chiar dacă faptul acesta poate reprezenta un motiv de tristețe pentru creatorii foarte orgolioși el nu poate schimba raportul dintre imaginar și realitate. Dar la urma urmei de ce atîta orgoliu ? Dacă arta și știința s-ar compune numai din unicate, stocul de informații (estetice) care ne-ar strivi conștiința ar fi uriaș. Starea aceasta nu s-a produs însă niciodată : Poeții, ca și alte genuri de creatori, au deschis, continuat sau terminat anumite **serii** în artă. **Unicatele** au fost întotdeauna apariții extrem de rare, iar cînd în unele epoci s-au produs adevărate **aglomerări**, explicațiile acestea au rămas întotdeauna extrem de precare.

S-ar putea spune că un asemenea preambul nu se potrivește cel mai bine cu poezia lui Nicolae Prelipceanu. Dar de ce nu ? Și el face parte dintr-o **serie literară**, iar discretele sale **îndepărtări** întrețin prin **repetabilitatea** lor specifică integrarea în **poezia serială.** Spre deosebire de alți scriitori care s-au programat să cultive enunțul literar de șoc, autorul **Armei anatomice** (Editura Eminescu, 1985) rămîne un poet discret al nuanțelor, pînă la riscul căderii în monotonie. Ideile-teme obsedante ale creației sale lirice sînt susținute de un spirit imaginar grefat pe **apă și piatră.** Așadar, cititorul este pus **să incerce** nostalgia mării trăită din cele mai variate perspective, corelată cu sentimentul întoarcerii spre **munte**, pădurea (montană) fiind, de fapt, spațiul protector al poetului. Între acestea este instalat spațiul aspru, ușor exotic, al **cîmpiei** dobrogene. Spiritul imaginar al scriitorului alunecă ușor printre aceste **elemente**, mai ales că **timpul afectiv** din poezia sa este extrem de mobil. Dealtfel, ideile-teme recurente în poezia lui Nicolae Prelipceanu, ca și constantele sale stilistice capătă o deosebită pregnanță în **Degetul de gheață** („Cartea Românească", 1984), anologie care reunește texte din întreaga sa carieră literară. Toamna rămîne anotimpul preferențial care cumulează în spațiul imaginar **elementele** fundamentale din poezia sa : **„Începe toamna soarele decade / în fiecare dintre noi pe rînd / încremenește apa în cascade / pe munte o clipă luminînd" (Începe toamna).** Descripția poetului este realizată din perspectiva unei conștiințe poziționale nostalgice. Se cuvine, dealtfel, să precizăm că Nicolae Prelipceanu este un poet elegiac discret. Tonurile stridente nu-și găsesc loc niciodată în creația sa literară. Din această cauză opera sa nu se deschide nici spre tragismul intens, nici spre accentele patetice grefate pe **„Cuvinte mari".**

În **Arma anatomică** toate aceste trăsături rămîn constante. Poetul nu și-a propus, se pare, niciodată să facă surprize. De aceea, semnele înnoirii din opera sa literară sînt aproape invizibile, sentimentul de **repetabilitate**, de trăire permanentă în propria sa **serie artistică** rămînînd extrem de puternic. Două aspecte se cuvin să fie subliniate cu acest prilej. Primul rezultă din modul de asumare a timpului afectiv. Cînd elementele concrete, rezultate din filmul vieții cotidiene se estompează pînă la dispariție, cînd lucrurile intră în stare de evanescență, căutarea timpului pierdut, provocată de sciziunea eului, capătă o pregnanță deosebită: **„dar oare pe unde în care ținuturi s-au dus / zilele mele și clipele mele trecute / să fie trăite / din nou prima oară" (Pe cîmpia de calcar).**

Poet al suprafețelor mișcătoare, Nicolae Prelipceanu eșuează uneori într-o cronică banală a cotidianului. Cînd ironia facilă se instalează în versurile susținute de poante, căderea este ireparabilă. Poemele sale mai lungi bazate pe un stil colocvial sînt redundante pînă la golirea de spirit poetic.

Scriitorului i se potrivește atitudinea nostalgică, discretă, tonurile estompate. Cînd pe banda memoriei afective se instalează **erosul**, poezia lui Nicolae Prelipceanu se revitalizează. Statuară, în apă, pe uscat, trăită ca absență, imaginea iubitei rămîne marele stimul (vehicol) al spiritului său imaginar : **„Iar tu stai probabil și tremuri în frigul nopții / cu trupul tău alb neîmbrățișat astăzi de nimeni / teiul uscat de la fereastra bucătăriei / nu-l vezi" (Scrisoare).**

Serial în propria serie, prizonier al nuanțelor, asemănătoare cu desenele vag modulate de pe covoarele orientale, Nicolae Prelipceanu este amenințat doar de primejdia de a rămîne cum este.

RADIO T.V.

În apărarea vieții pe Terra

Odată cu sfîrșitul anului s-a încheiat și serialul științific **Planeta vie.** Cele 24 de episoade ne-au înfățișat palpitanta aventură a cunoașterii în amănunțime a lumii vii, din Groapa Marianelor pînă în deșerturi, de la marginea uscatului pînă în atmosferă. Realizatorii, în frunte cu David Attenborough, cu infinită răbdare, cu adevărată dragoste pentru Planeta Pămînt, cu abnegația, curajul și noblețea proprii cercetătorului, au scotocit toate tainițele, surprinzînd pe peliculă secrete ale viețuitoarelor, rarități ale naturii, devărate minuni ale adaptării : cel mai vechi organism viu cunoscut pînă în prezent — o plantă a cărei vîrstă este estimată la 10—12 mii de ani și care, ca o culme a perfecțiunii și adaptării, trăiește în deșert ; o fosilă vie, urmaș direct al dinozaurilor, dragonul din insula indoneziană Komodo ; viețuitoare acvatice deosebite — peștele care vînează cu momeală, peștii-far, alții deghizați, peștele care trăiește mai mult pe uscat, construindu-și un zid din nămol ; aventura de 7 ani pentru dezvoltare a celor mai mari seminițe produse de o plantă ; nucile de cocos uriașe ; cel mai mare papagal care e pe cale de dispariție, pasărea Kiwi care depune un ou aproape cît ea de mare ; enigmatica broască țestoasă uriașă, rătăcitor singuratic al oceanelor, o colonie de balene albe cu puii lor ; fragilitatea ecosistemelor insulare — refugiul unor specii străvechi, locul de naștere a unor specii noi (păsări care se hrănesc cu nectar, omizi care au devenit carnivore) ; „planctonul" văzduhului și multe, multe altele. Au demonstrat că omul este cel care prin lăcomie sau nesăbuință pune în pericol acel minunat echilibru al naturii din care face și el parte. Concluziile acestei cercetări se constituie într-un vibrant și emoționant apel al ecologilor : Pămîntul este singurul colț viu al Universului, iar viața lui este în mîinile oamenilor ! N-avem dreptul să distrugem viețuitoarele cu care împărțim planeta ! N-avem dreptul să exploatăm pînă la epuizare rezervele naturale ! N-avem dreptul să acționăm brutal și în adîncuri ! ● În primele zile ale lui 1986, primul **An internațional al păcii**, la declararea căruia inițiativa și propunerile țării noastre, ale președintelui ei au fost hotărîtoare, canalul național de televiziune a difuzat o inspirată emisiune-manifest : **Războiul — substantiv neutru ?** Realizator Alexandru Stark. Toți bărbații și toate femeile planetei sînt chemați la datorie în lupta dreaptă pentru apărarea unei minuni a lumii, neomologată în șirul celor cîteva notabile și stabile — zîmbetul de copil, împotriva războiului, acest substantiv care în mod paradoxal este neutru ,dar care cuprinde în el pericole și nenorociri mai groaznice decît orice cataclism natural. Cutremurător blestemul copilului la adresa războiului ! Cutremurător și drept ! ● S-a terminat și serialul **Părinți și copii**, transpunere fidelă pentru micul ecran a romanului cu același titlu de Ivan Turgheniev, producție a Televiziunii sovietice. A ținut loc, într-un fel, **Telecinematecii.**

REGHINA VÂRVICI

La Operă

● **Bal mascat** de Giuseppe Verdi este programat vineri 17 ianuarie, la ora 17. În distribuție figurează Anatol Covali, Nicolae Urdăreanu, Monica Teodorescu, Adina Iurașcu, Gerda Radler-Anca, Nicolae Constantinescu, Valentin Loghin, Ștefan Teodorescu, Cristian Mihăilescu, Iuliu Truția. Conducerea muzicală : Cornel Trăilescu.

● Sîmbătă 18 ianuarie, la ora 18, **Răpirea din serai** de Mozart cu Ionel Voineag, Ștefăniță Lascu, Pompei Hărășteanu, Victoria Bezetti, Eleonora Enăchescu și Adrian Ștefănescu. La pupitru Cornel Trăilescu.

● În matineul de duminică 19 ianuarie (ora 11) **Bărbierul din Sevilla.** Principalii interpreți : Nicolae Bratu (Almaviva), Silvia Voinea (Rosina), Emil Iurașcu (Figaro), Alexandru Moisiuc (Bartolo) și Teodor Ciurdea (Basilio). Dirijor Carol Litvin.

● În regia și coregrafia Mihaelei Atanasiu (totodată și semnatara libretului), duminică 19 ianuarie (ora 18) premiera baletului **Peer Gynt**, după piesa lui Henrik Ibsen, pe un colaj muzical din lucrări de Edvard Grieg, John Williams, Isao Tomita și Karlheinz Stockhausen. Scenografia este semnată de Viorica Petrovici. În rolul titular balerinul Ștefan Bănică, alături de Beatrice Matei, Carmen Anghelus, Mihaela Țigănuș, Aglaia Gheorghe, Cristina Osiceanu, Florin Brîndușă și Adrian Gheorghiu.

● Marți 21 ianuarie (ora 17) se va prezenta opera **Lakmé.** Din distribuție notăm pe Eleonora Enăchescu (Lakmé), Ionel Voineag (Gerald), Pompei Hărășteanu (Nilakantha). Dirijor Lucian Anca.

● **Rigoletto** de miercuri 22 ianuarie (ora 18) are în distribuție pe Florin Diaconescu (Ducele), Nicolae Urziceanu (Rigoletto), Victoria Bezetti (Gilda), Dan Zancu (Monterone). La pupitru Cornel Trăilescu.

● Baletul **Frumoasa din pădurea adormită** figurează pe afișul zilei de joi 23 ianuarie, la ora 18. Sub bagheta dirijorului Lucian Anca, vor evolua ca protagoniști : Cristina Teodorescu, Laurențiu Guinea, Maria Cumbari și Aglaia Gheorghe.

EPISOD ROM

Pescăruş

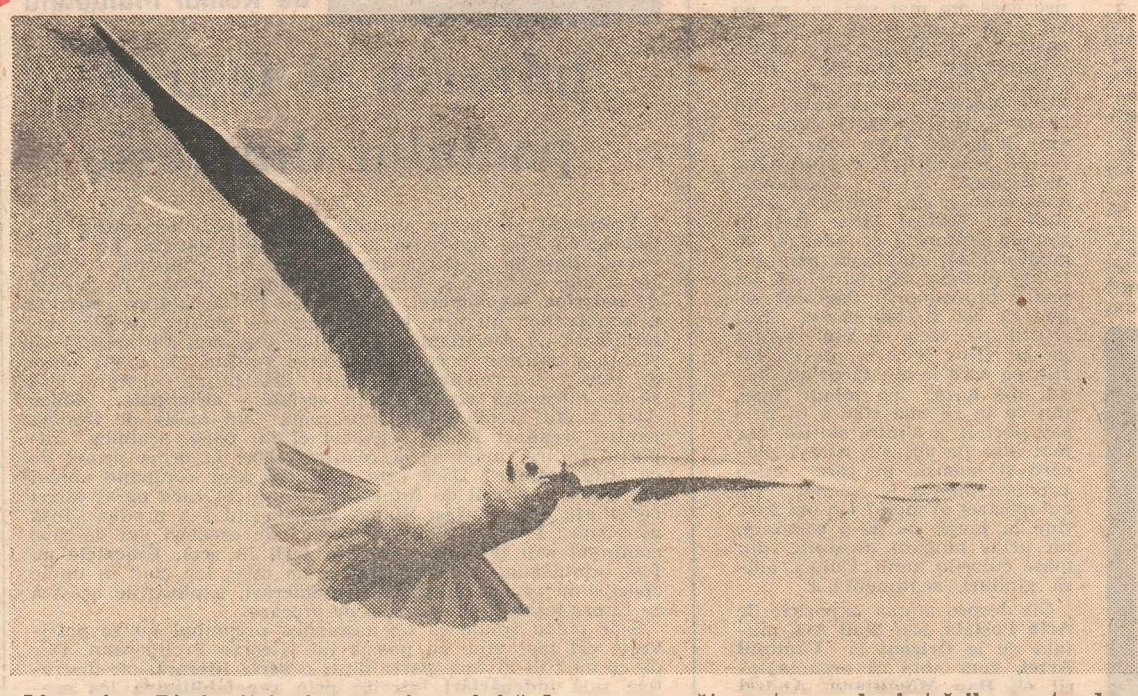

Limpezirea Dîmboviţei aduce cu sine o briză de aer proaspăt, pentru casele şi străzile noastre dar, mai ales, pentru sufletele noastre, din ce în ce mai împăcate, iată, în nevoia lor de curăţenie — adică de demnitate şi civilizaţie.

Sînt cîteva săptămîni din vîrstă imemorială a acestui rîu în care se poate păşi pe uscat pe fundul albiei sale. Un răgaz pentru eternitate

Dîmboviţa iese la lumină

Dîmboviţa iese la lumină. O luptă vizibilă şi invizibilă se duce pentru a da apei tutelare a Bucureştiului o nouă strălucire, pentru a-i conferi limpezimea şi vitalitatea demne de un rîu menit să vascularizeze organismul unei mari metropole. Dacă este adevărat că peste tot în lume viaţa marilor oraşe este legată de apă, de prezenţa tonică şi revigorantă a vreunui rîu sau fluviu, Dîmboviţa va deveni nu peste mult timp o asemenea coloană vertebrală a Capitalei noastre, recăpătîndu-şi valoarea de simbol şi de semn heraldic veritabil al străvechei aşezări a lui Bucur. Dîmboviţa iese la lumină, recăpătîndu-şi peste veacuri susurul şi limpezimea ancestrale, în aceeaşi albie şi totuşi alta, croită anume pentru demnitatea şi măreţia pe care trebuie să le aibă rîul-ax al unui oraş în plină modernizare, r cordat la propriu şi figura prin toate arterele sale, la u intens efort civilizatoriu, ca sintetizează simbolic la sca unui oraş amplele prefac structurale ale întregii noast patrii socialiste.

Dîmboviţa iese la lum în sensul cel mai propriu putinţă. Din dreptul Operet şi pînă la Calea Rahovei se l crează la scoaterea planşeul de beton pentru ca apa crist lină a rîului să poată respi în voie, în văzul soarelui şi tuturor. Pentru maistrul princ pal Golomboşi Valentin, de brigada 2 a Antreprizei „Dîm boviţa-aval", un veteran barajelor şi al metroului, acea tă lucrare de decopertare e prima în care noţiunea de int meiere, de construire a ce nou are alt sens decît cel care fusese obişnuit în ati

Spaţiul de deasupra apei este „decupat" bucată cu bucată.

Două generaţii um Mihai şi Bi

Fotoreportaj de OCTAVIAN ŞTIREANU şi PAUL AGARICI

NTIC ÎN CRONICA MARILOR CTITORII BUCUREȘTENE

vestesc Dîmboviţa cea nouă

respira în voie, în văzul soarelui și-al tuturor

Există și o anume distincție a meseriei de betonist : o întruchipează Fichtus Nicolae, de peste cinci decenii pe șantierele patriei.

Aer curat deasupra Dîmboviţei și pentru sudorul Argyo Ernö

Maistrul principal Valentin Golomboși, de data aceasta începe o construcție cu partea de sus

Ing. Luis Diamandi, după 17 ani în proiectare, a început munca de execuție de la cota zero a Dîmboviţei

ani de meserie. Împreună cu solidarii săi betoniști, lăcătuși și sudori, Petre Moldovan, Vasile Pop, Traian Pop, Gheorghe Benea, Ion Pleșu și ceilalți el lucrează la acest edificiu al albiei Dîmboviţei începînd de sus, din partea lui superioară. Lucrurile vor intra în marca lor — și odată cu ele însăși apa Dîmboviţei — pe măsură ce ei vor înălța „în jos" pretențioasa și eleganta construcție a noului făgaș.

Cîteva sute de metri mai încolo, în dreptul magazinului „Unirea", situația se inversează ; apele Dîmboviţei au fost deviate în niște conducte uriașe pentru a lăsa liberă albia, pe o lungime de 170 m și o lățime de 48 m. Sînt cîteva săptămîni în vîrstă imemorială a acestui rîu cînd se poate merge pe uscat pe fundul albiei sale. N-am rezistat tentației și am pășit pe sub fostul pod Șerban Vodă și pe sub adăugirile de planșeu care i s-au făcut de-a lungul anilor, în aval și amonte și care compun acum imensul platou de beton din Piața Unirii. Degajările de hidrogen sulfurat începuseră să roadă de jos acoperișul rîului, armăturile de fier și oțel părînd acum ca niște biete scame suspendate în bolta de ciment care continuă să înghită trepidațiile vieții obișnuite de la suprafață. În această incintă odie acum un aer proaspăt. Aici lucrează oamenii brigăzii 1 ai aceleiași Antreprize „Dîmboviţa-aval". S-au scos vagoane de mîl și de duhoare, s-a curățat la blană (fundul albiei fiind aici chiar căptușit cu scînduri de stejar) și abia apoi a început lucrarea propriu-zisă : turnarea prerادierului, peste care se vor construi alături cele două casete de deversare, peste care apoi va fi construit ceea ce vom vedea noi limpede a fi fundul apei și malurile sale taluzate. Brigada condusă de **ing. Luis Diamandi** are de făcut în această zonă una din cele mai dificile, mai delicate și mai spectaculoase lucrări din întregul traseu al amenajării Dîmboviţei. Se lucrează „sub roțile" mașinilor de deasupra, dar peste accesul pietonal care face legătura dintre magistralele I și II de metrou. Este o zonă cu cea mai mare încărcătură tehnologică pe metrul cub din întregul subsol al Capitalei. Consensul cu celelalte lucrări care se fac în acest complicat mod de urbanistică subterană este la fel de obligatoriu cu întîmpinarea „la milimetru" a lucrărilor specifice de amenajare a Dîmboviţei care se fac în amonte de fostul pod Șerban Vodă. Directorul Antreprizei „Dîmboviţa-aval", **ing. Cezar Stănescu**, și inginerul ei șef **Ion Udrescu** parcurg, odată cu lucrările din acest sector, un fel de pariu profesional față de ei înșiși, de a face ca această construcție, pe cît este ea de subterană, pe atît să fie de impecabilă. Calculele care guvernează munca de aici au în vedere tot — de la colosala forță ce apasă de deasupra, unde circulația decurge în mod normal, la posibilitatea unor imperceptibile infiltrații de apă ce se pot produce peste ani, cînd va fi mult prea tîrziu ca totul să fie luat de la capăt. De aceea, atenția acordată fiecărui cancioc de beton, fiecărui metru de armătură este maximă — o lucrare aparent de rutină devenind un unicat tocmai datorită importanței și ireversibilității sale. Profesionalismul se cere — și este — practicat în această zonă la proporție de masă, la scara întregului colectiv de 90 de oameni ai muncii care compun amintita brigadă 1.

Dîmboviţa iese la lumină și la aer curat. Prin alte părți, această nouă pornire spre civilizație, această nouă postură a aceleiași de neclintit voințe de civilizație a locuitorilor acestor meleaguri, poate mirosi urît ; n-ar fi singura dată. Văzută și trăită din centrul Bucureștiului și, mai ales, din nucleul dorinței noastre de mai bine, această limpezire a apelor Dîmboviţei, aduce, însă, cu sine, o briză de aer proaspăt nu numai caselor și străzilor noastre, ci și sufletelor noastre, din ce în ce mai împăcate, iată, în nevoia lor de curățenie — adică de demnitate și civilizație.

măr : Pichi
efan

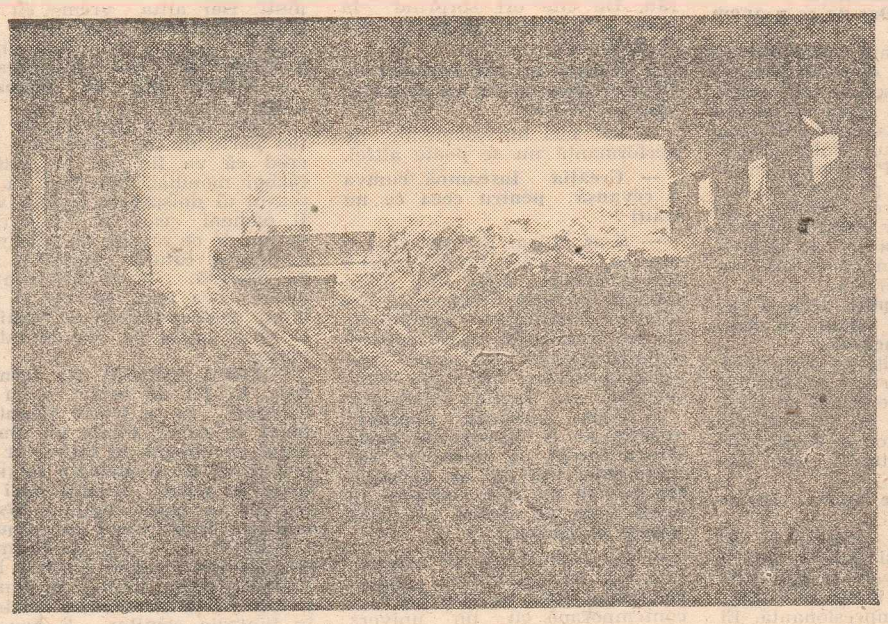

Buldozeristul Ștefan Ilie deschide cale pentru aer și lumină în vechea albie

O altă Dîmboviţă pe la ferestrele caselor noastre

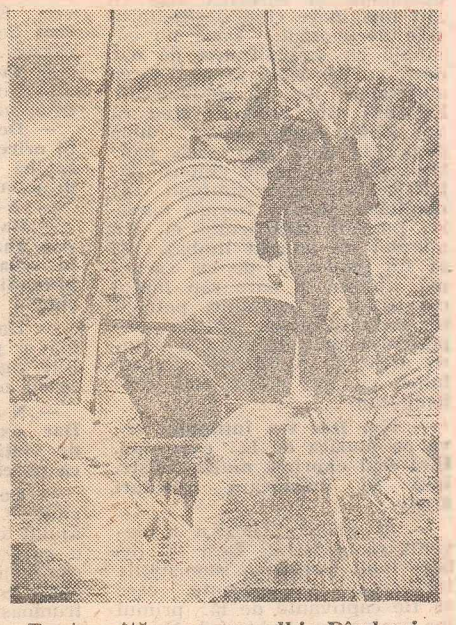

Pentru cîtăva vreme, albia Dîmboviţei va fi o conductă

Artistul — o conștiință a vremii sale

Liana Alexandra:

„Trăim un moment muzical unic"

Liana Alexandra (n. 1947) este un nume de prestigiu în componistica românească actuală fiind totodată cunoscută și peste hotare. A cîștigat premii la concursuri de prestigiu cum ar fi „Karl Maria von Weber" la Dresda, R.D. Germană (1979), concursul Fundației „Gaudeamus" de la Bilthoven, Olanda (în 1979 pentru muzică de cameră și în 1980 pentru operă), premiul concursului pentru muzică de orgă de la Magadino (Elveția, 1982) precum și patru premii ale Uniunii Compozitorilor din România (în 1975, 1979, 1981, 1982). Premiul Academiei R.S. România (în 1980) și premiul Festivalului Național „Cîntarea României" în 1981.

— Deci, afară ninge cu fulgi mari ; se pare că iarna a venit și la București. Deci, stăm de vorbă împreună, Liana Alexandra, în această cameră din apartamentul dumneavoastră unde, printre obiectele care ne înconjoară se află un pian — la care cu siguranță cîntați, aveți unghiile tăiate scurt, —, partituri, afișe strînse în suluri, un birou. Ați pus ca fundal sonor caseta cu înregistrarea muzicii compuse pentru baletul Mica sirenă după un basm de Andersen. E un basm cam trist, despre o sirenă ademenită de un pămîntean să-și abandoneze condiția de nemuritoare și care, după ce face acest sacrificiu, își dă seama că a fost amăgită și pînă la urmă revine în mediul unde s-a născut transformîndu-se în spumă de mare. Dar pînă atunci mai e : acum orchestra îngînă o melodie plină de farmec, ca într-o feerie. E poate cel mai nimerit moment să vă amintiți de anii senini ai copilăriei, cînd pentru dumneavoastră întîmplările din povești erau fapte petrecute aievea.

— Știu eu dacă am ceva de spus esențial despre copilăria mea ? Ceva care să deosebească fetița care am fost de ceilalți copii ? Poate doar faptul că primul limbaj la care am avut acces a fost cel muzical. La cinci ani citeam note și cîntam la pian.

— La îndemnul cuiva ?

— Al mamei, care a studiat mai mulți ani vioara. Apoi, era o pornire spontană, pe care nu pot s-o explic. Muzica îmi producea o bucurie imensă de pe-atunci.

— Ați început un studiu sistematic ?

— Nu. Părinții mei, deși mari iubitori de muzică, nu doreau să devin o profesionistă în acest domeniu. De aceea, am absolvit un liceu teoretic, nu unul de muzică, fiind chiar pasionată de matematică. Curios e că pe măsură ce trec anii îmi revine vechea pasiune. Evident, nu posed limbajul matematic în așa măsură încît să mă încumet să-l și folosesc. Dar mă interesează mai mult filozofia lui.

— Sînteți, prin urmare, mai mult o cerebrală ?

— Să mă gîndesc... Nu, nu cred. Sînt și cerebrală și sentimentală.

— Dar uneori muzica dumneavoastră pare glacială.

— Nu-i adevărat. E o muzică plină de căldură.

— Ca și acest pasaj din Mica sirenă care se aude acum. Cred că pămînteanul a început să se facă ascultat de către strania făptură a mării. Dar la ce vă ajută matematica, sau, cum ați zis, filozofia ei ?

— Mă disciplinează, mă curăță de gînduri inutile și meschine, mă echilibrează. Numai atunci lucrările mele exprimă sentimentele în starea lor pură, de parcă ar fi fost trecute printr-o flacără. Numai așa am curaj să le prezint publicului pentru care compun. Fiindcă nu mă sfiesc să spun că scriu pentru public și sînt sincer interesată de opinia lui.

— Dar asta nu seamănă mai curînd cu o reverență pe care i-o faceți ?

— De ce ? Orice artă are un destinatar și surpriza este cu atît mai mare cînd destinatarul este necunoscut. Dacă nu comunic cu semenii mei de azi, dacă nu contribui la modelarea sufletelor lor, a caracterelor lor, îmi este greu să cred că voi izbuti acest lucru după dispariția mea. Am scris pentru copii, am scris cîntece patriotice, am scris simfonii. Bineînțeles, pentru fiecare lucrare, potrivit specificului ei, am abordat un anumit limbaj, ca să fiu înțeleasă de cei cărora mă adresez. E oare rău faptul că doresc să comunic, potrivit sensibilității mele, potrivit experienței mele de viață și puterii mele de a înțelege această lume, cu toți ce-mi sînt contemporani ?

— Nu. Dar s-a întîmplat ceva cu muzica de la casetofon. Încă mai exprimă multă liniște, însă se insinuează acorduri grave.

— Și dialogul nostru a devenit mai abrupt. Deși eu iubesc mult armonia, sonoritățile luminoase, transparente, care să fie cîștigătoare de la primul lor contact cu auditoriul. Nu-mi place ca mai întîi să teoretizez cîteva ore după care să ofer o lucrare de cincisprezece minute și care nici atunci nu e înțeleasă. Și mă străduiesc să dau drumul unor lucrări finisate pînă la detaliu. Muzica secolului XX a adus și multă improvizație. E firesc ca o lucrare muzicală să sune diferit, în funcție de cine o cîntă. Dar mi se pare nefiresc ca respectivul lucru să se datoreze voinței compozitorului de a lăsa pe seama hazardului ceea ce e de datoria lui să realizeze.

— Vă place, deci, avangarda ?

— Sinceră să fiu, nici nu știu ce înseamnă avangarda. Bach, Beethoven, Corelli, Enescu cred că nu și-au propus să fie avangardiști. Au compus pur și simplu. Ei rămîn în istoria muzicii prin autenticitatea demersului lor artistic, prin originalitatea cu care au reușit să impună noi idei, noi sonorități, fără să rivnească violentarea cu orice preț, în sine, a tradițiilor muzicale.

— Credeți că aleatorismul care bîntuie muzica secolului XX e datorat faptului că istoria acestui secol a fost atît de zbuciumată, creîndu-i omului o stare de nesiguranță, de inconfort, din moment ce nu știe uneori pe care dintre căile deschise în fața lui să apuce pentru a cunoaște salvarea ?

— Tot ce se poate. Ceea ce știu sigur e că deși am asimilat, așa cum e și firesc, diversele stiluri muzicale ale secolului nostru, m-am îndreptat pînă la urmă spre arhetipurile muzicii populare românești.

— Vă plăcea de mică pianul. Dar cum ați devenit compozitoare ?

— Propriu zis nu-mi plăcea să cînt la pian. De cîte ori mă așezam în fața lui doream să născocesc melodii, să improvizez... Era mijlocul cel mai direct de a veni în contact cu muzica.

— Prima compoziție ?

— Un cîntec de leagăn. Nu este cazul să-mi amintesc de el.

— De ce ? E doar un început. Și orice început e minunat să-și revină în memorie înconjurat de o aură plină de farmec.

— E-adevărat. Tac rușinată.

— Ba nu. Vorbiți mai departe. Am auzit că ați fost premiantă în școală, că ați fost șefă de promoție la conservator. Stau cumva în fața unei tocilare ?

— Da de unde ! Am știut să mă și plimb, să mă și distrez. Fiți sigur că n-am tocit. Nu faceți ochii mari, c-așa e.

— N-am cum să nu vă cred. Dar experiența dumneavoastră de viață se răsfrînge în muzica pe care o creați ?

— Ce să răspund ? Să mă gîndesc... În primul rînd m-a ajutat contactul cu natura. E o mare plăcere de-a mea de-a compune în natură. Nu neapărat în mijlocul unor peisaje frumoase. Uneori aleg așa zisele locuri urite. Înconjurată de o vegetație deloc aspectuoasă în aparență, cum ar fi de pildă bălăriile, mă simt într-un mediu familiar, ocrotitor. Compun, dealtfel, în minte, nu la pian.

— Nu vă deranjează greierii ? Nu vă simțiți concurată de ei ?

— Nu. De fapt, din tot ce-am trăit pînă acum, am aflat ceva esențial, să renunț la tot ce e inutil raportat la actul de creație. Practic am învățat să renunț la tentațiile imediate.

— Seamănă a dezumanizare ?

— Cituși de puțin. Doar așa am reușit să mă formez, să mă construiesc pe mine însămi, așa cum sînt acum. Cu puține excepții, un compozitor se formează mai greu decît un interpret. Dealtfel, am avut o educație cazonă. Vorbesc în sensul propriu al termenului, deoarece tata a fost ofițer. Sculatul era de exemplu la ora șase, iar șase și cinci era deja o altă oră. Asta m-a ajutat să-mi păstrez încăpățînarea de-a munci, fără a mă mina nimeni de la spate.

— Mica sirenă a ajuns acum să sune foarte dramatic.

— Mai tîrziu va fi și mai și. Dar ce vreți să vă mai spun ?

— Ce părere aveți despre școala românească de muzică de astăzi ?

— Nu exagerez cu nimic dacă afirm că însemnăm foarte mult. Roadele se văd în numeroasele premii internaționale pe care-le cîștigăm. E o consecință firească a condițiilor de care ne bucurăm în România de azi. Iată, înflorirea fără precedent a țării pe multiple planuri, atrage după sine și o înflorire fără precedent, în cadrul culturii române a muzicii. Din punct de vedere, muzical, trăim un moment unic, cum n-a mai fost niciodată.

— De acord. Dar de ce n-avem un Enescu ?

— O să vă pară surprinzător ce vă spun, dar eu cred că avem mai mulți Enescu. Cînd marele muzician era în viață, era socotit doar un artist complex. În timp însă, a devenit un simbol al muzicii românești. Peste ani, vom avea o altfel de perspectivă asupra unora dintre urmașii lui Enescu, care vor ocupa fără doar și poate, același loc pe care îl ocupă acesta în conștiința națională și universală.

— Cum se explică această explozie uriașă de talente în componistica românească ?

— Pentru mulți e un miracol. Dacă ne raportăm la secolele precedente n-avem nici un Bach sau Beethoven. Și totuși, azi sîntem socotiți ca o școală valoroasă, importantă, din Europa.

— Sînt niște vorbe foarte mari !

— Dar deloc gratuite ! Se compune mult și bine la noi și e minunat. Avem o densitate de compozitori buni, din diferite generații, impresionantă. Ei nu s-ar fi putut împlini decît în climatul de largă deschidere culturală existent astăzi la noi.

— O altă explicație ?

— Numai în anii socialismului s-a pus la punct în mod riguros învățămîntul muzical. Nu era nici o tradiție în acest sens. E drept, am avut în schimb o tradiție folclorică de o prospețime și o vigoare remarcabile. Rădăcinile noastre fiind puternice ne dau originalitate în context universal. De aceea, lucrările noastre sînt poate, uneori, mai cantabile decît ale altor creatori din alte părți. Chiar și experimentele care se fac au și ele o frumusețe a expresiei, sînt întreprinse cu multă bună cuviință.

— Liana Alexandra, vă propun să vă gîndiți la muzica românească luată ca un tot : și cea cultă, și cea folclorică. Descoperiți ce trăsătură distinctivă are față de muzica altor popoare ?

— E o întrebare grea. Să văd... Cred că ea reflectă temperamentul blajin al poporului nostru.

— „Blajin". Iată un cuvînt frumos.

— Și mai exprimă un anumit sentiment al echilibrului și o seninătate a spiritului românesc. Nimic nu e crîncen în ea, nimic nu rîvnește să violenteze auzul, ca urmare a unui mare respect față de om.

— Dar acum. Mica sirenă, a atins paroxismul în dramatismul său.

— Se va potoli, se va potoli. Fiindcă nimic nu poate să dureze numai într-o stare de tensiune. Vine o vreme cînd orice conflict se aplanează. Cel puțin așa m-a învățat viața pe care doresc s-o exprim.

— Iată o idee care ar trebui dezvoltată. Cum încercați să exprimați viața ? Ce anume din ea ?

— Dragostea pe care o am față de oameni. Nu sînt un om rău. Nu vreau să devin un om rău. De cîte ori surprind la mine o pornire egoistă, încerc să o alung.

— Sînteți un om deosebit de riguros, chiar sever cu dumneavoastră însăvă.

— În nici un domeniu de performanță nu se poate altfel.

— Creația înseamnă cumva o revanșă pentru ceea ce nu trăiți ?

— S-ar putea. Eu merg pe o muzică în forță, fiindcă așa e temperamentul meu. Îmi place muzica energică, luminoasă. Nu iubesc sonoritățile estompate. Prefer trăsăturile mai arhaice, primitive chiar. De aceea sînt aproape muzica lui Mihai Moldoveanu sau Liviu Glodeanu.

— Dacă lucrările dumneavoastră ar fi descoperite peste cîteva secole, să zicem, ce caracteristici ale lor ar demonstra că ele au fost compuse în acest timp al nostru, în acest spațiu al nostru ?

— Iar trebuie să mă concentrez. Să conceptualizez. Așa... În primul rînd stilistic. Eu sînt contemporană cu un univers sonor de la noi și din alte părți și deci folosesc mijloace care circulă, sînt asimilate și la care am ajuns cu toții. Dacă vreți, e ca automobilul care a devenit o emblemă a secolului XX. Dar, în același timp, creația mea poartă amprenta inconfundabilă a legăturii mele cu cele mai adînci rădăcini ale culturii noastre. Apoi, mai există și implicarea mea directă în social, prin lucrările pe care mi le cere societatea și care marchează evenimentele politice și istorice din țara noastră.

— O compozitoare — mai ales una importantă — este un caz rar chiar și la nivel planetar. Cum vă simțiți în această postură inedită ?

— Să nu rîdeți de ceea ce am să vă spun : de mică am copilărit printre băieți. În cartierul în care locuiam nu prea erau fete de seama mea. Așa că în loc să mă joc cu păpuși, am învățat să joc fotbal, nasturi, țurca... Culmea e că situația s-a perpetuat și mai tîrziu, desfășurîndu-mi activitatea mai mult alături de colegi de sex masculin. Cooptarea de exemplu în Biroul secției simfonice și de muzică de cameră a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor. Sînt alături de mari creatori ca : Wilhelm Berger, Pascal Bentoiu, Dumitru Bughici, Nicolae Beloiu, Dumitru Capoianu, Dan Constantinescu, Mircea Chiriac, Mircea Istrate, C. D. Georgescu, Octav Nemescu, Ștefan Niculescu, Tiberiu Olah, Aurel Stroe, Anatol Vieru, mi-a lăsat impresia, în primii ani, că fac un al doilea Conservator, la care se adaugă o permanentă școală de înaltă ținută etică. Și cu siguranță că acestea m-au debarasat de unele ticuri feminine.

— Dar nu ați pierdut nimic din farmec.

— Mulțumesc. Revenind, pot spune că, într-adevăr, compoziția feminină, la scară mondială, e o problemă de pionierat. Dar am remarcat un fapt curios : în ultimii ani ne vin tot mai multe fete la compoziție. Și sînt foarte bune. Înseamnă că s-a schimbat ceva.

— Sînteți un creator tînăr. Ce aduce nou creația tînără în peisajul nostru muzical ?

— Cel mai important lucru este faptul că se consolidează noțiunea de școală. Venim în pluton, nu ca niște individualități, deși fiecare își are personalitatea lui, și asigurăm o etapă necesară unei dezvoltări ulterioare. Desigur, timpul va cerne valorile.

— Împărtășiți îngrijorarea celor care depling absența uneori din săli a melomanilor?

— Nu. Acum este cu mult mai greu să fii contemporan cu semenii tăi. Pe timpul lui Häendel, să zicem, publicul nu asculta decît ceea ce se compunea în momentul respectiv. Acum însă, datorită atîtor mijloace de înregistrare și redare a sunetului, melomanul își alege exact muzica de care are nevoie în clipa respectivă. Cu atît mai mult mă bucură faptul că afluența în sălile de concert nu se diminuează, deși cunoaște uneori fluctuații. Mai intervine apoi și o dezorientare de care sînt conștientă ori de cîte ori îmi abandonez domeniul. Uneori citesc o carte sau privesc un tablou, care constat ulterior, că nu mi-au fost strict necesare. Desigur, cuceririle tehnicii nu trebuie abandonate. Orice creator, indiferent de specialitatea sa, cunoaște și avantajele lor, dar și așa zisele dezavantaje, care se dovedesc mai mult niște exagerări. E însă nevoie de o critică bine orientată, fermă în opinii și clară în opțiuni, care să-i ajute pe cititori, spectatori, melomani, nu să-i deruteze și mai mult. Dar atîta vreme cît va exista omenire, va fi și un apetit pentru cultură în numeroasele ei forme de expresie.

— Sînteți atît de încrezătoare ?

— Da. Sînt o fire tonică. Eu fac parte dintre acei care nu cred că va fi un al treilea război mondial. Nu cred că în ceasul al doisprezecelea nu vor fi oameni care să nu-și dea seama de ce ravagii ar declanșa detonarea tuturor bombelor de pe planetă. În fiecare dintre noi e ceva bun. De ce să nu unim partea noastră de lumină și să alungăm pe cea de întuneric ?

— MICA SIRENĂ s-a terminat la fel de senin cum a început, ca o feerie încîntătoare în care nimic nu amenință pe nimeni. Și totuși, ar fi trebuit să fie o melodie tînguitoare în final, fiindcă deși a revenit în mare, făptura înșelată s-a transformat în spumă.

— Nu-i așa. Mi-am permis să nuanțez muzical basmul lui Andersen. Din spuma de mare, sirena va putea renaște oricînd în fantezia copiilor. E nevoia mea de poveste și de bine. Mi se poate reproșa asta ?

— Nu.

GEORGE ARION

atelier literar

de G. Dumitrescu

VICTOR A. : Nu sînt încă, din păcate, așteptatele semne de înviorare. Cîteva pagini de menționat, totuși (din cele două plicuri) : „Mai la urmă“, „Răscruce“, „Alegere“, „Invocație“.

Aurel M. Petcu : Există indicii de talent, chiar dacă nu e încă previzibilă cu certitudine o viitoare preponderență a poeziei. Deocamdată, mijloacele sînt încă nesigure, insuficient de abile, dominate de inflație verbală (pînă la incontinență, în unele piese !), de discursivitate, procesul decantării, al sublimării, al esențializării, rămînînd încă în stadii incipiente. Printre lucrurile mai aproape de reușită, se pot cita : „Porțile ei“, „Marșul absurd“, „Alter ego II“, „Gara trecerii“, „Nocturnă“. Inutil să vă mai amintim că pentru greșelile de ortografie nu se pot cere scuze, nefiind vorba de o carență independentă de voința dv., ci de o lene sau incapacitate de ordin școlar. (Dacă vă veți convinge că e într-adevăr o incapacitate iremediabilă, nu ezitați să renunțați și la literatură!...).

P. Sirbu : Cîteva lucruri interesante : „După ce m-ați țesut“, „Porumbelul“, „După război“, „Un opaiț“. Dar jumătate din pagini nu le-am putut descifra complet (trebuie să spălați literele și să schimbați panglica).

S. Vidan : Încă nu e concludent (prea multe lucruri evazive, confuze, în doi peri). Să mai vedem și alte texte.

G. Rădulescu : V-am citit cu atenție, după cum ne-ați cerut, așa cum ne-ați citit și dv. pe noi (mulțumiri!). Textul nu ne-a făcut o impresie prea bună, dar nu ne grăbim niciodată să tragem concluzii dintr-o singură pagină. Reveniți, deci, cu mai multe.

Solange, V. Neicu : Ne-ați trimis prea puțin, ca să putem trage o concluzie întemeiată. Reveniți cu un număr mai mare de pagini (10—15) și cu o mică autoprezentare.

Titi Anonimu : Sînt ceva semne (mai ales în „De ce?“, „Chemare mută“), care justifică recidivele și ieșirea din anonimat.

M. Dtr. : Cîteva pagini, în maniere diverse (una, renovată în final, dar nu tocmai convingător și cursiv) : „Stare de veghe“, „De toamnă“, „Scurtă artă poetică“, „Motiv de romanță“, „Finis“.

V. Sichitiu : Lucruri interesante, cu bune perspective. Sînt, desigur, și elemente indezirabile, cum ar fi, în primul rînd, un anumit trucaj lexical, o anumită ambiguitate și confuzie „jucată“ (care, pînă la urmă va deveni reală, în lipsa unui control insuficient de subtil), alunecări în suprarealismul conservator, „tradiționalist“, etc. Dar ținuta celor mai bune dintre texte (prea multe pentru a le putea cita aici) oferă garanții importante împotriva acestor primejdii.

Afro : Am avut dreptate ! Cînd renunțați la ambițiile exagerate ale poemului fluviu, monografic, care nu prea reușește oricui, lucrurile capătă o altă înfățișare, poezia reintră în drepturile ei și se apropie din ce în ce mai mult de împlinire, ca, de pildă, în piesele : „Aș vrea“ (mai ales strofa finală), „Ideal“, „Luptă“, chiar „Odă“ (care, însă, ar mai trebui șlefuită) și mai ales „Casanova“, compoziție densă, pătrunzătoare, bine documentată (finalul e, însă, mai slab, aleatoriu și oarecum fățarnic). Nu încape îndoială că acordînd mai multă atenție și concentrare lucrului dv. poetic, rezultatele vor fi din ce în ce mai bune.

M. Neculăiasa, Radu Iulian, Val. Bărbieru, Liliana Dragu, Dinu Romulus Adrian, Daniel Durău, Mihaela Moga, Mircea Apann, Iancu A. Ion, Ioan Ovidiu Pop, Aurel Onișor, Iosif Haibuc, L. Brăescu, Al. Nicolescu, Liviu Iacob (ortografia?), **Andra Dorot, Stoica Marin** (mai citeț !), **Dorin Bran, Titi Păduraru, Nicolina Cupșan, Mariana Jipa, Emil Rotaru, Iulian Ionescu, Ionescu A.-M., Camelia Cojocaru, Leontina Mirișan, Marinela Ilie, Cristina Mitache, Ion Popescu** (ceva, în „Surparea“) : Încercări de nivel modest.

Semnatarul rubricii răspunde prin vii mulțumiri, cele mai bune gînduri și „la mulți ani !“ corespondenților și cititorilor care i-au adresat cu prilejul sărbătorilor, tradiționale urări.

GEO DUMITRESCU ■

CRINUL

Și pentru că era senin
(cel puțin așa se zvonea din senin),
au pălmuit obrajii unui crin :
că nu e roditor ca un nap,
că se scoală cu roua în cap,
și toată ziua bună-ziua miroase,
jignind narinele preacuvioase.
Plus de asta, mai își permite
— cea mai supremă dovadă —
să afișeze un alb imaculat, de zăpadă.
Cînd, după cum sîntem informați,
știm că toți crinii sînt turmentați.
De aceea, crinii vor fi puși în glastră,
să se dea cu mireasma de fereastră,
că, mult mai bine este în viață,
să fii trandafir pentru dulceață.

NICULAE ALEXANDRU VEST

PERENĂ

Mă zbat între nopți
ca un cui
între brațele de fum
ale menghinei
și tot ce am de spus
spun într-o lacrimă
nu uit însă
să-mi întreb de fiecare dată
pixul :
spune-mi
spune-mi de unde știi
atîtea poezii ? !

EMIL ACHELĂRIȚEI

SIMPLU

Mizez
pe
ceea
ce
vă spun
și
din
prea multă sinceritate
cuvintele mele
devin versuri

A. VALONI

ONIROEMĂ

În coliba mea urită și dragă
beam lacrimi din pantoful cenușăresei

era mult fum în coliba mea
afară era ianuarie
și-n visul meu dormeai tu
pe sînii tăi mărșăluiau crinii

DAN EMILIAN ROȘCA

ALTER EGO

Un ou pe masă se zgîlția din străfunduri
se rotea de la sine pulsînd între limitele proprii
Așteptam curios rezultatul,
nici măcar nu-mi era frică de posibilul
adevăr al zicătoarei : „Curioșii mor repede“
de fapt și de fapt asistam la o naștere.

Oul se crapă tot mai mult
în forme de fulgere răzlețe,
se spărgea lent în vibrațiile cojii.
Așteptam să văd și eu un pui de fiară
cu aripi ascuțite
orb și cu ciocul încă moale
chircit de atîta înghesuială.
Așteptam puțin înspăimîntat
izbucnirea interiorului desăvîrșit
către nedesăvîrșire,
mă uitam, iscodind lacom cu privirea
înnebunind de nerăbdare.

În sfîrșit după atîta așteptare
au țîșnit deodată
numai niște brațe lungi în umeri tociți
ținînd dinadins către privirile mele
o oglindă ovală.

AUREL PETCU

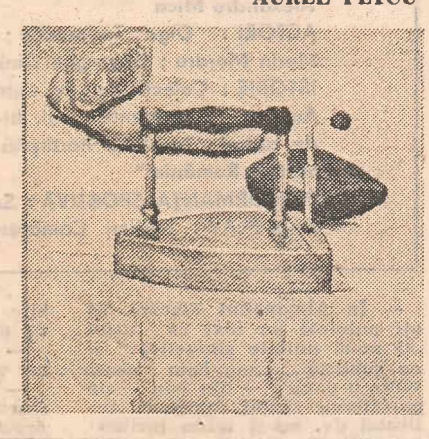

Vorbiți și scrieți românește

Mai mult ca gramatica

Ne-am obișnuit să vorbim despre corectitudinea exprimării în limba română mai ales din punctul de vedere al cuvintelor luate în parte, al proprietății sensului lor, al formei lor gramaticale, al combinațiilor lor imediate, într-un cuvînt, din punctul de vedere a ceea ce am putea numi cu un termen general — și o și facem în limbajul uzual — „gramaticii“.

Cu toate acestea, lingviștii atrag mereu atenția — chiar în spațiul rubricii de față — că folosirea corectă a limbii române nu înseamnă numai grija de a da fiecărui cuvînt forma impusă de normele limbii. Gramatica nu este un scop în sine, chiar dacă amintirile noastre școlare o leagă mai ales de analiză, ci trebuie concepută mai curînd ca un fel de „aparat“ pentru crearea mesajelor prin care vrem să comunicăm ceva, cît mai exact, cît mai clar și, de ce nu, uneori cît mai frumos.

Mi s-a întîmplat nu o dată — sînt sigur că și dumneavoastră — să fiu martorul involuntar al relatării unei întîmplări de către cineva pentru altcineva, o persoană căreia datele respectivei întîmplări îi erau total necunoscute, să zicem că această întîmplare era un film sau o carte... Ei bine, ați observat de cîte ori povestirea (căci, de fapt, este vorba de o povestire) conține cuvinte foarte corecte, luate separat, dar este, cum se zice, total dezlînată în ansamblu?

Termeni foarte generali ca „el“, „ea“, „ăla“, „aia“, neînsoțiți de determinări care să-i individualizeze fac să se piardă logica personajelor și a acțiunii. Ce-ați spune de o relatare ca aceasta: „Și atunci el s-a dus la ăla ca să-l convingă să vorbească cu celălalt, dar nu i-a spus ei nimic ca nu cumva să afle și ăsta, fiindcă el știa că ea îi spune lui tot, iar el e prieten cu ăla“? Gramatica nu suferă aici, iar formele „ăsta“, „ăla“ etc sînt admise în exprimarea orală și totuși ceva nu merge... Ei bine, imaginați-vă o povestire alcătuită numai din fraze de felul acesta! Țăcănitul ritmic al roților de tren nu reușește nici măcar să te mai adoarmă, căci mintea ți-e frămîntată de întrebări: „ele“? „ea“? „ăla“?... Vorba lui Caragiale: „Știi ce? nu-i spune nimic, fiindcă poate nu ții minte exact persoanele“.

Cineva mi-a povestit o excursie pe care o făcuse, dar încurca atît de rău adverbele „aici“ și „acolo“ încît trebuia să-l întrerup mereu ca să-mi dau seama exact unde se afla: „— Cînd am plecat de la Brașov era frumos, dar cînd am ajuns în Sinaia, acolo ploua. — Unde? La Brașov? — Nu, la Sinaia! Aici ningea! — Unde, La Sinaia? — Nu, la Brașov!“ Și tot așa...

Există în orice limbă o serie de elemente care reflectă tocmai plasarea celui care relatează față de cele relatate sau în înlănțuirea logică a faptelor. Menirea acestor elemente (pronume, adverbe, forme ale verbului etc.) este tocmai aceea de a asigura o anumită coerență a întregii sale relatări. Utilizarea lor presupune nu numai stăpînirea formelor corecte, ci și o educare a deprinderii de sinteză.

Cineva m-a întrebat odată de ce socotesc o greșeală faptul că spusese: „Cînd am ajuns la el, a plecat de o oră“. Era, desigur, mai mult o grabă în exprimare, căci am constatat că interlocutorul meu știa despre existența mai mult ca perfectului în limba română, „plecase“, așa cum ar fi fost corect, dar nu prea știe ce să facă cu el. Mi-a mărturisit chiar, cu o lăudabilă sinceritate, că, din școală, nu-și mai pusese problema acestui timp verbal și că i se părea chiar că nici nu ar fi nevoie să și-o pună deoarece îl folosește destul de rar. Avea dreptate. Există o tendință în acest sens (bunăoară: „Cînd am ajuns la el, mi s-a spus că a plecat de o oră“), dar iată că ceva „mai mult ca gramatica“ — necesitatea coerenței exprimării noastre, pe care o invocăm mai sus — sprijină supraviețuirea mai mult ca perfectului.

Intervenția de mai sus ascunde o pledoarie: nu pentru „reînvățarea“ gramaticii, ci pentru folosirea ei în totalitate, pentru educarea continuă a deprinderii noastre de a folosi limbajul prin lectură și — nu în ultimul rînd — prin cultivarea acelei plăceri de a povesti, atît de proprie românului.

CEZAR TABARCEA ■

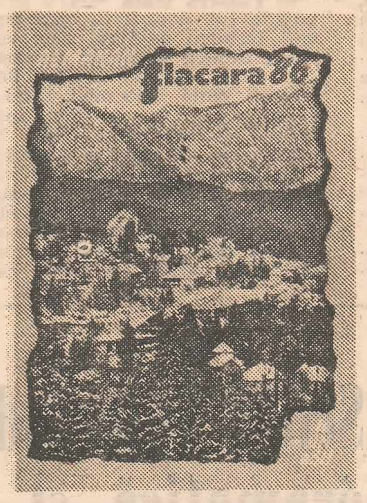

Și totuși...

E-adevărat ! **Almanahul FLACĂRA-86** a apărut ! Un hitru bun de glume, cum spunea bardul de la Mircești, afirmă că întîrzierea cu care apare se datorează faptului, binecunoscut de toată lumea, că anul care a trecut a fost mai scurt ca deobicei, iar anul care abia a venit a fost mult prea grăbit. Vă rugăm să acceptați această glumă ca pe o scuză din partea noastră. Acum, în clipa de față, important este că Almanahul FLACĂRA-86 a apărut ! Noi nu vrem să spunem că este cel mai bun, cel mai complet, cel mai frumos, cel mai ilustrat, cel mai bogat, cel mai bine scris... De calități ale lui vă veți convinge, sperăm, chiar dumneavoastră. O sugerăm, întrucît, pentru a-l scrie noi nu ne-am întrecut cu nimeni altcineva decît cu noi înșine. Ne-am străduit să-l facem cît mai viu, mai plin de informații, de reportaje, evocări, umor, cuvinte încrucișate, sport, mărturisiri, vise, speranțe, adică, într-un singur cuvînt, cît mai plin de viață. Dacă veți insista, dacă veți avea și puțină șansă, dacă veți fi, cum se spune în termeni sportivi, pe fază, veți fi fericitul posesor al unui exemplar de Almanah FLACĂRA-86 ! Din cuprinsul său, un amplu fotoreportaj despre Dîmbovița de ieri, azi și mîine, un altul despre hașterea muzeului ceramicii și sticlei, o prezentare a șanselor oferite de noile surse de energie, o trecere în revistă a două școli de medicină, din Iași și Tîrgu-Mureș, precum și două reportaje despre eforturile oamenilor de știință pentru a da o nouă strălucire monumentelor reprezentative ale istoriei patriei. O amplă anchetă, **În ce ambianță vă place să lucrați ?** la care răspund Cezar Baltag, Ion Băieșu, Constanța Buzea, Mircea Cărtărescu, Dinu Flămînd, Ioan Groșan, Nicolae Manolescu, Adrian Marino, Mircea Martin, Florin Mugur, Gabriela Negreanu, Platon Pardău, Al. Paleologu, Al. Piru, Nicolae Prelipceanu, Dinu Săraru, Petre Sălcudeanu, Eugen Simion, Alex. Ștefănescu, Gheorghe Tomozei, Doina Uricariu și Nicolae Velea. Știți, de exemplu, cine a fost George Pomuț ? Un celebru român, erou al războiului civil din Sud, devenit mai apoi general de brigadă al voluntarilor din S.U.A. și, după război, consul general la Petersburg. Pentru alte amănunte, un detaliat comentariu dedicat acestui erou pe care ni-l prezintă Ioan Voicu. Pentru amatorii de teatru, Memoriile unei mari artiste, Leny Caler, despre care Tudor Arghezi spunea că este „un material din seria briliantelor...“, dar și o anchetă semnată de Tania Radu și intitulată **Colegi de replică**, în care răspund Coca Andronescu, Ion Besoiu, Ion Caramitru, Iarina Demian, Mihai Fotino, Luminița Gheorghiu, Ileana Stana Ionescu, Horațiu Mălăele, Stela Popescu, Silvia Popovici, Valentin Teodosiu. Un articol de senzație, apreciem noi, **Totul despre un campion mondial** (despre Garry Kasparov, n.n.), semnat de Margareta Mureșan. Un articol, surprinzător prin titlu și conținut, **Totul despre ochelari. Să bată, să bată, să bată !** se intitulează reportajul lui Cornel Nistorescu despre operațiile pe cord deschis, pe care îl veți citi cu sufletul la gură. Nici excelentul studiu **Lamartine și românii**, de Ion Cheșcă nu vă poate lăsa indiferenți. N. Gr. Mărășanu reface drumul primului comandant de navă din România în Oceanul Înghețat de Sud sub titlul **Pledoarie pentru Antarctica.** Un instructiv și interesant documentar semnează Constantin Popescu sub titlul **Festivalurile și lumea lor,** dedicat vieții cinematografice mondiale. Despre Versailles, Kremlin și Prado, trei mari muzee ale lumii scrie Constantin Chifane-Drăgușani. O altă lectură incitantă : **Momentul fatidic al adevărului ; Corrida,** de Iulian Costandache. Cite ceva despre romanul lui Ilie Năstase intitulat **Tie-Break.** Cite ceva despre **Veteranii rockului.** De la fața locului, cum se spune, un amplu reportaj semnat de Ilie Purcaru și intitulat **7 zile în delta Mekongului.** O anchetă de anvergură semnată Mihai Pelin : **Misiune în România.** Almanahul nostru se-ncheie, ca de fiecare dată, cu un roman polițist. În acest an, Raymond Chandler, **Nimic de vînzare.** Sub titlurile **Un cincinal se încheie, un cincinal începe,** sau **De la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă,** și **Activitatea politică internațională a României socialiste în anul 1985,** plus reportajul **Astăzi lumea ne cunoaște,** o trecere în revistă a ceea ce a însemnat **TIB 85,** Almanahul nostru face o pertinentă analiză a anului recent încheiat. Acestea fiind zise, nu ne mai rămîne decît să vă urăm o lectură cît mai plăcută, o lectură pentru care, repetăm, neam întrecut cu noi înșine din dragoste pentru dumneavoastră, stimați și iubiți cititori.

Premiile revistei Flacăra pe anul 1985

POEZIE : Nicolae Dragoș
PROZĂ : Radu Cosașu
CRITICĂ : Edgar Papu
ISTORIE LITERARĂ : Nicolae Gheran
DRAMATURGIE : Platon Pardău
CONTRIBUȚII LA DEZVOLTAREA GINDIRII ORIGINALE : prof., dr. ing. Kelemen Arpad și conf. dr. ing. Ioan Boldea
MUZICĂ : Liana Alexandra
PLASTICĂ : Vasile Grigore
REGIE TEATRU : Mihai Manolescu
REGIE FILM : Mircea Veroiu
PENTRU ÎNTREAGA ACTIVITATE : Alexandru Rosetti ; prof. dr. Dan Alessandrescu ; Alexandru Zub
PROMOVAREA UNOR TEHNICI DE VÎRF : Mr. dr. Ioan Codorean și dr. Gheorghe Bugeag
MATEMATICĂ : Gheorghe Păun
PUBLICISTICĂ : L. Kalustian ; Neagu Udroiu
MUZICĂ POPULARĂ : Sofia Vicoveanca ; Alexandru Mica
ACTORI : Olga Tudorache ; Melania Ursu ; Marin Moraru ; Gheorghe Dinică ;
ISTORIE : Colectivului de autori ai lucrării „23 August – documente", vol. III–IV și colectivului de autori „Teroarea horthystă-fascistă în nord-vestul României"
PERFORMANȚĂ SPORTIVĂ : Sorin Matei
FAIR-PLAY : Rodion Cămătaru

Profesorul

Sînt multe personalitățile din lumea universitară clujeană care prin vocație și strădanie îndelungată la catedră își merită acest înalt titlu : Profesorul. Și cu toate acestea, parcă nici una dintre ele nu mi s-a părut a fi mai îndreptățită să fie învestită cu această stimă unică, încă de cînd am cunoscut-o, respectiv pe prof. dr. docent Roman Vlaicu, cunoștință prilejuită pe atunci, în urmă cu peste 15 ani, de meseria de gazetar, solicitat să poarte o convorbire în cadrul unei rubrici ce se chema „Destinele epocii" și apărea în „Viața studențească". Amabilitatea, tinerețea și o anumită simplitate a moțului descins din Călățelele Clujului au rămas nealterate cu timpul, chiar dacă numele Profesorului a trecut demult fruntariile științei medicale românești, îndeosebi ale cardiologiei, al cărui principal și autorizat exponent este.

Spun aceasta deoarece un domeniu esențial al afecțiunilor cardiace, **hipertensiunea și ateroscleroza**, relațiile intime dintre acestea cunosc pe plan mondial contribuțiile de marcă ale Profesorului. Din observația și cercetarea acestei interdependențe a decurs, firesc, în viziunea Profesorului rolul pe care-l joacă **peretele arterial** asemenea vetrei la un cuptor de elaborat oțel, dacă-mi permite ilustrul savant această comparație. Tot din observația îndelungată a devenirilor peretului arterial s-a desprins și concluzia, care a făcut senzație la ultimul Congres mondial de cardiologie că, de pildă, colesterolul începe să se depună pe acesta încă din ombilicul copilului, ceea ce a determinat pe un grup de profesori americani să se intereseze în mod special la Cluj-Napoca, pentru a se familiariza cu această descoperire. Tot în legătură cu aceste priorități în știința medicală mondială s-ar mai putea aduce ca argumente **prezența procesului imun** al peretelui arterial, după cum în relația hipertensiune și ateroscleroză ar mai trebui reamintit, tot ca o contribuție a Profesorului, **rolul glandei tiroide.**

Dar, tentat de performanțele științifice ale savantului clujean, risc să-l prezint numai ca un eminent cercetător de laborator, ceea ce nu e în intenția mea ab initio, fiindcă Profesorul dr. docent Roman Vlaicu, șeful Clinicii medicale numărul 1, adică al acelui sanctuar al medicinei noastre în care a oficiat pînă cu decenii în urmă marele întemeietor de școală medicală românească Iuliu Hațeganu, reprezintă o adevărată punte de aur între celebrii săi înaintași și contemporani. Unii dintre ei i-au fost dascăli, începînd cu Hațeganu, Goia, Moga, Bologa, Fodor și încă alte nume de rezonanță pe toate meridianele dominate de atotputernicia lui Esculap. Un amănunt din ucenicia marelui Profesor de azi mă tulbură ori de cîte ori mi-l amintesc. Tînăr asistent, la începutul anilor '50, își cumpărase niște pantofi cu talpa moale, ca de pîslă, pentru ca în nopțile de gardă să poată trece pe la căpătîiul bolnavilor fără să-l simtă.

Acei pantofi cu talpă moale, de fapt acea insinuare magistrală, s-au transformat, cu anii, într-o metaforă definitorie. L-am urmărit, de pildă pe profesor în amfiteatrul străjuit de bustul maestrului său Hațeganu (există trei asemenea busturi în incinta Clinicii, plus un portret în biroul profesorului) ținîndu-și cursul de urgențe medicale, domeniu în care a realizat, în colaborare cu cîțiva colegi, și un tratat dintre cele mai perspicace și utile.

Dar poate că prima virtute a unui Profesor e aceea de a avea discipoli printre colegi și învățăcei. Și dacă vom numi aci numai pe distinșii conferențiari Macavei și Olinic, pe asistenții Petre Mircea sau Shirley Fischer sau chiar pe asistentele Ioviță și Ignat, pe care-i cunosc mai îndeaproape încă voi fi convingător pentru cei ce cunosc școala Profesorului Roman Vlaicu.

Dar școala școlilor rămîne raportul de gardă, nici pe departe un inventar plictisit al nopții de veghe, cum se întîmplă aiurea, ci o recapitulare îmbogățită cu cazurile de boală la zi puse în fața științei medicale. Profesorul, în spiritul bunei tradiții a lui Hațeganu, nu uită ca la acest raport să-i pună la curent pe discipolii săi și cu alte evenimente care privesc instituția lor, centrul universitar, municipiul, Țara. Patriotismul fiului de moț din Gălățelele Clujului se află la el acasă, căci nu întîmplător bacalaureatul Liceului „Sf. Sava" din București anului 1946 se ducea să deprindă misiunea și să-și împlinească vocația de **profesor** la Cluj-Napoca. Și ceea ce și-a dorit s-a împlinit : calitatea de Profesor e aceea de intelectual total, de om TOTAL. După cum tradiția la Clinica medicală 1 ir seamnă în prezent, după aprecierea Profesorului, **„o abordare a problemelor noastre de sănătate și de boală, felul în care trebuie să se apropie medicul de afecțiunile bolnavului, atitudinea de bunătate, comprehensiune, spirit științific și respectul adevărului".**

NICULAE STOIAN

Ipoteze

Scurt interludiu cu gramatică și păsări

— În Almanahul Flacăra '84 ați publicat un text cu titlul „O nouă unitate sintactică?" și cu subtitlul... „sau cum poate cînta o pasăre — din nou — pe portativele limbii române". Articolul dv. nu-și trăda incitantul titlu, propunînd, cu argumente care nouă ni s-au părut demne de interes (altfel nu-l publicam), chiar o nouă unitate sintactică! De curînd, în numărul din octombrie '85 al revistei „Ramuri", v-am citit microstudiul „Elemente de sintaxă modernă", al cărui sens polemic nu ne-a scăpat. În fond, ce doriți dv., stimate tovarășe profesor Gh. Bosianu? Văd că polemizați cu autorii de gramatici; vreți să transformați gramatica?

— Dimpotrivă, vreau s-o apăr.

— O amenință cineva?

— Autorii unor „gramatici" de ultimă oră, așa-zisele „gramatici transformaționale".

— Cine sînt ei și ce vor?

— Nu știu dacă numele lor vă spune ceva, căci, spre fericirea gramaticii (deși spre regretul unor adepți ai lor de pe la noi), n-au fost traduși în românește: L. Bloomfield, Z. S. Harris, L. Hjelmslev, R. Jakobson ș.a. Iar ce vor ei se poate rezuma în cîteva vorbe : vor să „transforme" gramatica tradițională, care datează din antichitate, fiind validată de o întreagă istorie a cunoștințelor umane în materie.

— Și de ce ziceți că vor s-o transforme?

— Există pe unele meridiane o modă a „transformărilor" de dragul transformării, a „inovațiilor" de dragul inovației.

— Totuși, pe ceva s-or fi bizuind acești „transformaționaliști" cînd propun ce propun !

— Da, pare-se că unii din ei pleacă de la niște lacune sau de la niște lucruri încă nu îndeajuns de clarificate din gramatica tradițională. Se simte nevoia unor completări și clarificări pe această linie, dar nu în sensul pe care-l vor „transformaționaliștii", ci în prelungirea marilor reguli ale gramaticii clasice. Ceea ce m-am străduit să fac și eu.

— Mai exact ?

— Mai exact, în analizele gramaticale actuale se ivesc tot felul de dificultăți din cauza puținătății unităților sintactice. Astfel, se determină predicatul, atributul și complementul, cuvinte care determină, deci nu pot primi determinări, fiindcă sînt părți de propoziție determinante. Numai părțile de propoziție determinabile pot fi determinate. Propoziția se alcătuiește din părțile ei, iar nu din părțile vorbirii (căci un întreg nu poate fi alcătuit decît din părțile lui, iar nu din părțile altuia). Părțile de vorbire sînt cuvinte izolate, fără legătură de subordonare, care nu pot alcătui propoziția. Părțile de vorbire alcătuiesc numai părțile de propoziție. E limpede?

— Va fi și mai limpede dacă ne veți da niște exemple.

— Perfect, să luăm un enunț foarte simplu: **om înțelept.** În acest enunț, **om** este un **subiect** exprimat printr-un substantiv și nu un substantiv, iar înțelept este un **atribut adjectival,** iar nu un adjectiv. Tot ce v-am spus pînă acum sînt adevăruri evidente; dar iată că unii autori de lucrări de gramatică le pierd din vedere. Să mergem mai departe...

— Să mergem, dar aveți grijă, vă rugăm, ca discuția noastră să nu devină prea specializată. Nu toți cititorii „Flacării" sînt filologi sau profesori de română.

— Dar cititorii-filologi și profesori ai prestigioasei dv. reviste sînt mulți, foarte mulți !

— Dacă așa puneți problema, vă ascultăm. Să vorbim deci pentru miile de profesori ce predau gramatica unor sute de mii de tineri. Ce-ați mai vrea să le spuneți ?

— Mi-aș permite, cu voia dv., să încerc să completez unitățile gramaticale existente. Am ajuns, după cum vă spuneam, la concluzia că aceste unități sînt prea puține și, din această cauză, pot da naștere la confuzii. Ajungînd la această concluzie, am căutat noi unități sintactice determinabile, care să completeze respectivele categorii.

— Foarte bine, continuați, stimate tovarășe profesor Gh. Bosianu, lecția de gramatică pe care ați început-o. Nefiind noi chiar experți, în materie, vă cerem îngăduința ca, atunci cînd n-o să înțelegem nimic, să vă întrerupem.

— **Enunțul** (propoziția) este comunicarea prin care se **atribuie** un lucru altuia. Clar, nu? Orice enunț este alcătuit din doi termeni: **subiectul și modul subiectului.** Subiectul și modul subiectului sînt două principii contrare: subiectul este un principiu determinabil, iar modul un principiu determinant; subiectul este termenul care primește modul, iar modul este termenul care se atribuie (care se dă) subiectului; subiectul este suportul (substratul) modului, iar modul este o proprietate (o posesie) a subiectului; modul aparține subiectului, iar subiectul nu aparține nimănui; modul este enunțat despre subiect, pe cînd subiectul nu poate fi enunțat despre mod.

— Exemplificați-ne prin propoziția, familiară nouă din Almanahul '84, „pasărea cîntă".

— **Pasărea cîntă** este o propoziție (un enunț) în care primul termen, **pasărea,** este **subiect,** fiindcă **primește** acțiunea de a cînta, iar cel de-al doilea termen, **cîntă,** este mod, fiindcă **atribuie** primului termen, **pasărea,** acțiunea de a cînta. În orice serie de cuvinte subordonate unele altora sînt deci trei termeni: **primul,** care este **subiect; ultimul,** care este **mod ;** și **al treilea, intermediar,** care este **și mod, și subiect** în același timp. Altfel zis, toate cuvintele care se găsesc între primul și ultimul termen sînt și moduri, și subiecte: moduri în raport cu un termen supraordonat și subiecte în raport cu un termen subordonat.

— Bun, am înțeles, am trecut de la „pasărea cîntă" la „pasărea cîntă frumos" !

— Exact. Aici, primul termen, **pasărea,** este **subiect** în raport cu al treilea termen, intermediar, **cîntă;** ultimul termen, **frumos** este **mod** în raport cu al treilea termen intermediar **cîntă** ; iar al treilea termen intermediar **cîntă,** este și **mod, și subiect : mod** în raport cu primul termen, **pasărea,** și **subiect** în raport cu ultimul termen, **frumos.**

— Ați început lecția dv. cu subiectul. Cum devine cu el, în viziunea dv. ?

— După cum este un termen prim sau intermediar (dintr-o serie de cuvinte subordonate unele altora), **subiectul este de două feluri: propriu-zis și mediu. Subiectul propriu-zis** este **primul** termen dintr-o serie de cuvinte subordonate unele altora. El este alcătuit dintr-un substantiv; **subiectul mediu** este un termen **intermediar determinabil** dintr-o serie de cuvinte subordonate unele altora. După partea de vorbire din care este alcătuit, subiectul mediu este, la rîndul lui, de două feluri: **substantival și nesubstantival. Subiectul mediu substantival** este alcătuit, firesc, dintr-un substantiv, iar **subiectul mediu nesubstantival** este alcătuit dintr-un verb, adjectiv, adverb sau dintr-o interjecție. Continuînd „lecția" la care m-ați invitat, ar urma să vă spun că, după cum determină subiectul propriu-zis sau subiectul mediu și după cum este cu sau fără înțeles temporal, modul este de trei feluri: **predicat, atribut și complement.**

— Luați-le, vă rugăm, pe rînd și pe scurt. Și nu uitați „pasărea" noastră!

— 1. **Predicatul** este modul subiectului propriu-zis. El are înțeles temporal. În exemple ca **pasărea cîntă** și **pasărea este cîntătoare, cîntă,** din primul raport, și **este cîntătoare,** din cel de-al doilea raport, sînt **predicate,** fiindcă **atribuie subiectului propriu-zis, pasărea, modul de a cînta, la timpul prezent.** 2. **Atributul** este modul subiectului propriu-zis și al subiectului mediu substantival. El este fără înțeles temporal. Într-un exemplu ca **pasărea din colivia mică, „din colivia"** este **atribut,** fiindcă determină, **fără înțeles temporal, subiectul propriu-zis pasărea,** iar **mică** este, de asemenea, **atribut,** fiindcă determină **subiectul mediu substantival „din colivia".** 3. **Complementul** este modul subiectului mediu nesubstantival. În exemplul **pasărea cîntă frumos, frumos** este **complement,** fiindcă determină **subiectul mediu nesubstantival „cîntă".**

— Ce-ar mai fi de adăugat, ca să încheiem totuși această lecție?

— Ceva despre felurile unităților gramaticale.

— Adică ?

— Unitățile gramaticale sînt de două feluri: **părți de vorbire și părți de propoziție. Părțile de vorbire** sînt cuvinte izolate, fără legătură de determinare, de subordonare. Părțile de vorbire (substantivul, adjectivul, verbul, pronumele, numeralul, adverbul și unele interjecții) alcătuiesc părțile de propoziție. **Părțile de propoziție** sînt cuvinte legate între ele printr-un raport de determinare, de subordonare. Părțile de propoziție alcătuiesc propoziția (enunțul). Ele sînt în număr de șase: subiectul propriu-zis, subiectul mediu substantival, subiectul mediu nesubstantival, predicatul, atributul și complementul.

— Desigur că și părțile de propoziție sînt, la rîndul lor, de mai multe feluri...

— De două feluri: **subiective și modale.** Cele **subiective** sînt cuvinte care primesc determinări, fără a determina. Ele sînt: subiectul propriu-zis, subiectul mediu substantival și subiectul mediu nesubstantival. **Părțile de propoziție modale** sînt cuvinte care determină, fără a primi determinări. Ele sînt: predicatul, atributul și complementul. Părțile de propoziție constituie cei doi termeni ai raportului de subordonare: primul termen este o parte de propoziție subiectivă, iar cel de-al doilea o parte de propoziție modală. Raporturile de subordonare sînt în număr de patru: **subiectul propriu-zis — predicat; subiectul propriu-zis — atribut; subiectul mediu substantival — atribut; subiectul mediu nesubstantival — complement.** În orice serie de propoziții subordonate unele altora sînt, de asemenea, trei termeni: **primul,** care e o **propoziție regentă; ultimul,** care e o **propoziție subordonată,** și **al treilea, intermediar,** care e o **propoziție subordonată și regentă** în același timp. Cu alte cuvinte, toate propozițiile care se găsesc între prima și ultima propoziție sînt și subordonate, și regente. Dar văd că dați semne de nerăbdare, așa că ne oprim deocamdată aici...

— Și tot ce ne-ați spus reprezintă o apărare — prin „completare", cum ziceți dv. — a gramaticii clasice?

— Întocmai. O apărare prin, după opinia mea, necesare completări și limpeziri în unele zone ale gramaticii clasice. Repet, nu vreau să transform, ci să apăr această gramatică, ea fiind (vezi gramatica elaborată de Academia Română!) un veritabil monument de rigoare științifică. Pe unii însă, după cum vă spuneam la începutul conversației noastre, pare să-i nemulțumească tocmai această rigoare, preferîndu-i complicațiile și sofisticările, o mie și una de reguli confuze; dar asta înseamnă nu știință, ci empirism. Știința se întemeiază pe puține reguli, pe puține principii, sau pe un singur principiu, din care derivă numeroase cunoștințe, ordonate într-un sistem. E și cazul gramaticii, care de la Aristotel încoace e aceeași.

— De la Aristotel și pînă la „transformaționaliști", vreți să spuneți.

— Glumiți!

— Glumim. Dar, cum nu sîntem experți în materie (v-am mai spus-o!), vă propunem să-i invităm împreună pe experți să se pronunțe asupra opiniilor dv. De acord ?

— De acord!

ILIE PURCARU

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ **Primarul comunei Băseşti, judeţul Maramureş** — printr-o plăcută coincidenţă avînd numele **Gheorghe Pop** — ne informa că a intrat în tradiţia comunei de a cinsti periodic personalitatea aceluia care s-a aflat în fruntea luptei pentru libertatea şi unitatea naţională din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea şi primele două decenii ale secolului XX — George Pop de Băseşti, supranumit „Badea George". Simpozionul închinat acestei figuri ilustre a luptei pentru emanciparea românilor transilvăneni, s-a bucurat de prezenţe marcante, precum : prof. dr. Valeriu Achim, prof. dr. Florian Roatiş, Lucia Pop. muzeograf la muzeul judeţean de istorie Maramureş, Marian Marchiş, prim-secretar al comitetului judeţean Maramureş al U.T.C., veterani de război, alţi invitaţi.

■ **Consiliul popular al Sectorului 5 Bucureşti** răspunde scrisorii lui Nicolae Badea, sudor la I.A.R.C.T. Bucureşti : Biroul permanent al comitetului executiv al Consiliului popular al Sectorului 5 a aprobat, în şedinţa din 30 noiembrie 1985, închirierea de către Nicolae Grigore a suprafeţei locative din şos. Alexandria nr. 108. Pornind de la faptul că petentul se bucură de prerogativele Decretului 68/1976 — încadrat fiind la Întreprinderea „Vulcan" încă din data de 12 decembrie 1973 — urmare si a asigurării spaţiului de locuit în Capitală, C.O.M. din cadrul Întreprinderii de antrepriză şi reparaţii centrale termice Bucureşti, conform articolului 13 din decretul mai sus numit, are latitudinea să propună schimbarea domiciliului lui N. Badea în municipiul Bucureşti.

Mulţumim Consiliului popular al Sectorului 5, în mod special tovarăşului preşedinte, pentru înţelegerea şi solicitudinea dovedite în cazul sudorului Nicolae Badea de la I.A.R.C.T. Bucureşti.

■ În curtea mamei mele din suburbia Roşu, satul Roşu, cartier Militari, str. Caporal Dumitru Călin nr. 10, Sectorul 6 Bucureşti, a apărut un porumbel voiajor, care are înregistrat pe brăţara-inel numărul 73428 sau 79428 (al doilea număr este cam şters şi nu se înţelege prea bine). A poposit aici fiind uşor accidentat la aripa dreaptă. Am sunat la Asociaţia columbofililor şi cineva de acolo mi-a răspuns să-i dăm boabe de porumb şi apă, lucru pe care altminteri îl ştiam, apoi mi s-a închis brusc telefonul... De ce v-am deranjat ? Ajutaţi-ne să-i găsim stăpînul sau măcar un columbofil serios. **(Constantin Călin, Bucureşti, str. Caporal Dumitru Călin nr. 10).** Eventualele relatii la telefoanele : 71 87 54, 60 87 01 sau 69 85 54.

■ **Inginerul Conrad Cosma,** str. Nicolae Racoţa nr. 2. bl. 67, sc. A, ap. 57, Sectorul 1, Bucureşti, posedă colecţia integrală a revistei „Flacăra", de la numărul 1 la 1540, şi este gata să o pună la dispoziţia celor doritori şi interesaţi.

■ **Ministerul Sănătăţii, Direcţia asistenţei sociale,** răspunde scrisorilor lui Stelian Cristescu şi Mihai Taradacine din Bucureşti : Pentru a beneficia de tratamentul aplicat de farmacistul Alexandru Torjescu din Brăila în vindecarea unor afecţiuni ale pielii, vă puteţi prezenta la Dispensarul policlinic Brăila, secţia dermatologie. În urma examinării dvs. de către medicul dermatolog, urmează ca farmacistul Alexandru Torjescu să vă prescrie şi aplice tratamentul adecvat pentru boala de care sufeririţi.

■ **Cooperativa „Arta Maramureşeană" din Sighetu Marmaţiei** — ne scrie **Ioan Ciani** din municipiul Baia Mare — execută frumoase şi originale cergi maramureşene, cît şi alte produse din lînă, deosebit de valoroase şi mult căutate şi de turiştii străini. Iată pentru ce m-am adresat dvs. : în municipiul Baia Mare s-a deschis un luxos hotel numit „Mara", al cărui portal şi mobilier are unele incrustaturi în lemn specifice zonei. Oare nu s-ar fi putut mobila şi dota întregul hotel cu materiale specifice Maramureşului ? Mă gîndesc inclusiv la splendidele cergi confecţionate la cooperativa „Arta Maramureşului".

Credem că ar fi util şi original.

■ Dăm publicităţii două dintre situaţiile locative rezolvate cu sprijinul nemijlocit al factorilor de resort. Consiliul popular al municipiului Făgăraş răspunde doleanţei lui Iuliu Kadar : Cererea mai sus-numitului a fost reanalizată de către **conducerea Combinatului chimic Făgăraş** şi, confirmîndu-se cele scrise de el, i-a fost atribuit un apartament cu două camere în blocul nr. 1 din colonia combinatului, **Consiliul popular al municipiului Sibiu** ne înştiinţează că, în şedinţa C.O.M. din cadrul I.P.A. Sibiu, întreprindere în care lucrează soţul Mariei Frîncu, a analizat situaţia familiei Frîncu şi a hotărît să repartizeze locuinţa rămasă liberă din str. Nouă nr. 42, Sibiu.

■ Sînt un vechi membru al A.C.R. şi un admirator constant al acestei instituţii de masă — ne scrie **Gheorghe Enăchiuc,** Calea 13 Septembrie nr. 63, ap. 15, Sectorul 5 Bucureşti — dat fiind numărul mare al conducătorilor auto — în vădită creştere —, propun să se publice periodic în revista „Flacăra" şi anumite aspecte referitoare la istoricul automobilului în lume şi în ţara noastră. Chiar dacă există o revistă de specialitate, nu ar fi rele şi unele sfaturi tehnice şi educative pentru conducătorii auto, asta, în afara rubricii susţinute autoritar de către Victor Beda. Un plus de pregătire şi civilitudine în traficul nostru rutier nu strică, ba dimpotrivă.

■ Primim de la **Consiliul popular al judeţului Olt** răspuns scrisorilor semnate de ţăranii cu gospodărie individuală Constantin şi Maria Cringeanu din comuna Milcov, judeţul Olt : Verificîndu-se aspectele sesizate ,s-a constatat că terenurile dispersate, în suprafaţă de 4,1 ha, au fost într-adevăr comasate de către C.A.P. Milcov, cu consimţămîntul consiliului popular comunal. În schimb, lui Constantin Cringeanu i s-au atribuit 2,6 ha teren arabil în tarlalele nr. 110 şi 111 din punctul „Valea Oltului", iar Mariei Cringeanu i s-a atribuit 1,5 ha teren arabil în sola nr. 111, aşa cum de altfel solicitaseră.

■ **Inginerul Valentin Coman, directorul Întreprinderii Metalurgice din Beclean,** judeţul Bistriţa Năsăud, ne încunoştinţează că în noua cantină muncitorească a avut loc revelionul laminoriştilor beclenani, organizat de către I.C.S.M. Beclean. După 1 an de muncă trudnică — realizările, în expresie valorică — depăşesc 1,3 miliarde lei, iar exportul se cifrează la peste 25 milioane de dolari —, noaptea de trecere dintre ani a fost sărbătorită aşa cum se cuvine în oraşul de pe Someş. Meniul asortat şi bogat. La reuşita programului cultural-artistic şi-a adus contribuţia Formaţia artistică de amatori „Someşul", în frunte cu solistul vocal Grigore Ştefcu, precum şi Ioan Ianchiş, Ioan Ilişiu, Valentin Falup, Vasile Tătar, Iacob Moldovan.

Întrucît laminorul a lucrat în flux continuu, primele 28 000 de tone oţel de cea mai bună calitate — ne asigură inginerul Coman — sînt gata să ia drumul beneficiarilor interni şi externi. Noul an a început, la Beclean, bine. Cum se spune, ziua bună se cunoaşte de dimineaţă.

■ **Direcţia judeţeană de poştă şi telecomunicaţii Galaţi** răspunde apelurilor repetate ale lui Corneliu Ciupercă : S-a reanalizat situaţia traficului de impulsuri înregistrat la contorul postului dvs. telefonic pe tot parcursul anului 1985 şi s-a dispus restituirea sumei de 7 809 lei. Operaţiunea de creditare va apare în factura lunii ianuarie 1986.

■ **Lăcrămioara Gîrţu** din satul Răcătău, comuna Horjeşti, judeţul Bacău, ne scrie : citesc cu deosebită atenţie rubrica „Flacăra la dispoziţia dvs." şi de fiecare dată mă surprinde plăcut solicitudinea cu care răspundeţi oamenilor. Vă scriu şi, iată, nu vă cer nimic. Vreau doar să vă asigur — şi în asentimentul meu sînt convinsă că sînt sute de oameni pe care i-aţi ajutat în vreun fel ori i-aţi sprijinit — de înalta noastră preţuire şi gratitudine pentru munca pe care o prestaţi în folosul oamenilor.

■ **Direcţia circulaţie din cadrul M.I.** răspunde lui Marin Constantin din Bucureşti : Inspectoratul judeţean Dîmboviţa al M.I., serviciul de circulaţie, în urma verificărilor efectuate, a dispus anularea procesului verbal de contravenţie, cît şi a ştampilei radar aplicată în carnetul de conducere auto.

■ **Cooperativa meşteşugărească „Mobila" din Arad,** unitate despre care revista a scris în nr. 49, din 6 decembrie 1985, face adesea şi lucruri foarte frumoase, dar eu vă trimit o mostră — se cheamă CELULA LUI HOREA — care costă, nici mai mult, nici mai puţin, decît 148 lei. Nu numai că este un kitsch, cum încă mai întîlnim din păcate în arta artizanală, dar în alegoria reprodusă pe lemn se vede de departe că nu poate fi vorba de „Celula lui Horea", ci despre un obelisc ridicat în urmă cu 48 de ani. **(Radu Dăncilă,** str. Narciselor nr. 1, ap. 15 Cugir). Un mai mare respect faţă de artă în general şi faţă de adevărul istoric în mod special se impune incontestabil şi din partea tuturor celor care execută lucrări de artizanat.

■ Pentru rezolvarea situaţiei lor profesionale mai mulţi cetăţeni ne-au solicitat sprijin. Redăm cîteva dintre soluţionările favorabile primite între timp la redacţie. **Consiliul popular judeţean Maramureş** ne înştiinţează că, pe motiv de boală, lui Mihai Prascineti din Remeţi i s-a schimbat locul de muncă, în prezent acesta fiind încadrat paznic la A.E.I. Sighetu Marmaţiei ; **Consiliul popular judeţean Neamţ** ne informează că, după ce Margareta Darandoi a schimbat mai multe locuri de muncă şi a refuzat cu dezinvoltură altele, a acceptat, în sfîrşit, dispoziţia de repartizare pentru I.C.H.C. Piatra Neamţ ; **Întreprinderea de morărit şi panificaţie din Baia Mare** răspunde apelului nostru pentru Maria Gavriş, mamă a trei copii minori căreia, după un concediu aprobat pentru creşterea şi ingrijirea copiilor, i se tergiversa nejustificat reincadrarea : începînd de la 1 noiembrie 1983, sus-numita a fost reîncadrată la unitatea noastră, unde lucrează încă din anul 1980.

■ Institutul de cercetări şi amenajări silvice Bucureşti ne-a făcut un dar cu ocazia sărbătorilor de iarnă : a pus în vînzare brazi argintii ! Să ne fie cu iertare dacă vă spunem că livrarea respectivilor brazi s-a transformat într-un fel de brambureală fără pereche. Dacă se nimerea să-l cunoşti pe inginerul cu nume sofisticat, care distribuia brazii, era bine, dacă nu, era rău. Dacă se nimerea s-o ştii pe „tanti Cecilia" ori pe „tanti Miţa", care alegeau brazii după ochi şi sprînceană, era bine, dacă nu, iar era rău. Ba chiar se aruncau bani peste gardul de sîrmă pentru o alegere mai acătării a bradului dorit. Este păcat pentru un institut de un asemenea prestigiu pe care nişte inşi puşi pe ciubucăreală au căutat să-l transforme, fie şi numai pentru un moment, într-un banal chioşc de... aprozar. **(Doru Sărvăzeleanu, str. Ion Creangă nr. 6 A, bl. 91, ap. 20, Bucureşti).**

■ Primim de la **Consiliul popular al judeţului Bihor** : s-a constatat că sînt reale cele semnalate de Ion Huş, din comuna Sinmartin. După capacitatea termică a centralei aparţinînd de C.H.R. „Băile Felix", muncitorii trebuiau încadraţi în gradul B de retribuire, nu în gradul C, aşa cum eronat a procedat conducerea întreprinderii. Eroarea a fost remediată la 17 decembrie 1985. Complexul de hoteluri şi restaurante „Băile Felix" urmează, aşadar, să plătească muncitorilor de la centrala termică sumele aferente, în total de 36 603 lei — sumă ce reprezintă diferenţa de retribuire la care muncitorii au avut dreptul pe ultimii trei ani, cu respectarea termenului de prescripţie.

■ **Teodor Rusu, primarul comunei Braniştе, judeţul Bistriţa Năsăud,** ne informează că, zilele trecute, a avut loc la nivelul comunei un izbutit program cultural-artistic realizat de către elevii şi pionierii şcolii generale din localitate şi susţinut în limbile română şi maghiară, spectacol la care a participat un numeros public. Fireşte că la reuşita spectacolului — ne asigură interlocutorul — un rol aparte au avut cadrele didactice. De unde tragem noi concluzia că şi la Braniştе, iată, este posibilă o vacanţă activă, cu plăcute manifestări cu tineretul şi pentru tineret.

■ Dăm publicităţii un răspuns de mai larg interes cetăţenesc primit din partea **Ministerului Muncii** : ziua liberă ce se acordă lunar, ca urmare a reducerii săptămînii de lucru, se consideră zi nelucrătoare şi, ca oricare zi nelucrătoare, nu este plătită separat. În consecinţă, dacă în perioada concediului de odihnă se cuprind şi astfel de zile libere, ele nu se includ în durata concediului de odihnă, întrucît conform prevederilor din articolul 1 din Legea 26/1967, concediul de odihnă se acordă în zilele lucrătoare plătite, în raport cu vechimea în muncă a celor în cauză. În acelaşi mod se procedează şi în cazul cînd ziua liberă se cuprinde în perioada concediului medical. Aceasta se acordă după încetarea situaţiilor de mai sus, care au determinat lipsa din unitate a personalului în cauză, la o dată ce se stabileşte de conducerea unităţii, cu acordul comitetului sindical. Nivelul indemnizaţiilor pentru concediile de odihnă şi de boală, cuvenite în condiţiile acordării unei zile libere, este, în fond, menţinut prin aceea că indemnizaţia medie de o zi este mai mare din moment ce cîştigurile — respectiv retribuţia tarifară lunară realizată pe o lună — se împart la 24,4 şi nu la 25,5 cît reprezintă numărul mediu de zile lucrătoare dintr-o lună, aplicabil săptămînii de lucru de 48 de ore.

■ Gospodinele o ştiu mai bine decît mine : un plic cu foi de dafin ajunge unei gospodine timp de un an, căci nu toate mîncărurile se prepară cu foi de dafin. Unitatea I.D.R.M.A.I. Bucureşti desfăcea, pînă mai ieri, plicuri de foi de dafin de 10 grame, iar acum, din raţiuni care îmi scapă, se desfac plicuri de 40 de grame. Făcînd un calcul succint, un kilogram de foi de dafin satisfăcea 100 de gospodine pe timp de un an în condiţiile ambalării în plicuri de 10 grame. În noile condiţii de ambalare, ajung să-şi satisfacă cerinţele gospodăreşti, practic, doar 25 de gospodine. **(Marin Şerban, bulevardul Tomis 287, bloc T. 12, ap. 89, Constanţa).**

■ **Vasile Anişoara C. din comuna Bistra, judeţul Maramureş,** ne înştiinţează că a făcut o deplasare în interes de serviciu în judeţul Caraş-Severin. În drum, mai mult din curiozitate gospodărească, s-a oprit la ferma de vaci cu lapte din satul Sărbăgelu Nou, comuna Sacu. Să vezi şi să nu crezi ! — zice omul. Ferma de vaci de aici este într-o stare de delăsare jalnică. Cele 46 vaci abia dacă dau împreună 57 litri de lapte la două mulsori. De parcă ar fi capre. Cauza ? Proasta întreţinere şi furajare, dublate de lipsa totală de interes în îngrijirea bovinelor. Aşa devine cazul cînd la C.A.P. Sărbăgelu zootehnia este plasată la periferia interesului, rămasă pe post de cenuşăreasă.

■ **I.C.R.A.L. „Pajura" din Sectorul 1 Bucureşti,** un urma unei consemnări apărute în coloanele revistei şi semnate de Haralambie Butincu, muncitor la S.G.L. 5 Bucureşti, ne răspunde în legătură cu nejustificata aminare a montării unei sobe de teracotă : pentru raportarea lucrării cu anticipaţie, şi pentru tărăgănarea executării ei din luna februarie pînă în luna noiembrie 1985, Dumitru Rusu, şef al S.G.L. 5 a fost sancţionat cu mustrare, iar maistrul Vasile Todica a fost sancţionat cu retragerea unei gradaţii pe timp de 2 luni.

■ Ca urmare a articolului apărut în nr. 1589/28 noiembrie 1985 şi intitulat „După Samantha la Capra Neagră", ne răspunde O.N.T. „Carpaţi" Braşov : Deficienţele semnalate la restaurantului „Capra Neagră" au fost reale, personalul unităţii făcîndu-se vinovat de încălcarea regulilor de comerţ şi de atitudini necorespunzătoare faţă de organele de control. În acest sens au fost luate următoarele măsuri disciplinare : Dumitru Stoica, şef sală, a fost trecut ca ospătar şi i s-a diminuat retribuţia cu 10% pentru neacordarea de sprijin oragnelor de control ; Gheorghe Scirnaciu, bucătar-gestionar, a fost retrogradat din funcţie pe timp de trei luni şi trecut în funcţia de bucătar III ; ospătara Mariana Nistor, pentru sustragerea probelor preluate de echipa de control, a fost transferată la cantina personalului ; barmanul Octavian Pop a fost schimbat din funcţie pentru nerespectarea gramajului la băuturile servite. Şeful de unitate, Petre Roth, chiar dacă la ora controlului nu se afla în unitate, a fost sancţionat cu diminuarea retribuţiei cu 10% pe timp de o lună pentru nesupravegherea personalului din subordine.

...Aşa încît toată lumea să fie bine dispusă şi... să nu rămînă supărată...

Pagină realizată de DORIN SALAJAN ■

Poşta redacţiei

Constantinescu Constantin — satul Mănăstirea Doamnei, com. Curteşti, jud. Botoşani : Dacă doriţi să încercaţi virtuţile terapeutice ale Cătinei albe, puteţi lua legătura cu prof. Ion Brad de la Facultatea de ştiinţe ale naturii a Universităţii din Craiova sau în Bucureşti, sectorul 4, str. Elena Cuza 67, cod. 75 146 ● **Banu Nicolae** — com. Tămădăul Mare, jud. Călăraşi : Pe perioada satisfacerii serviciului militar aveţi dreptul să primiţi alocaţie de stat pentru fetiţa dv., iar soţia beneficiază de un ajutor lunar cumulativ cu alocaţia de stat, dacă nu este încadrată în muncă. ● **Niţescu Silvia** — Tîrgovişte : Cererea dv. a fost înaintată Ministerului Muncii. care va cerceta şi va dispune ● **Ciriteanu Costică** — Bucureşti : Memoriul dv. a fost trimis Procuraturii Generale, întrucît soluţia fiind definitivă, numai Procurorul general mai poate promova, dacă este cazul, un nou recurs extraordinar ● **Andreescu Dorel** — Bucureşti : Ne bucurăm că v-am putut fi de folos şi vă dorim numai bine în casă nouă. ● **Andreşciu Ion** — Baia Mare : Ne avertizaţi că adresa de pe plic nu e bună, dar nu o precizaţi. Din acest motiv nu aţi putut fi chemat pentru consult de specialitate la Spitalul judeţean Baia Mare. Duceţi-vă şi urmaţi cu încredere prescripţiile medicului oftalmolog. ● **Nae Maria** — com. Săruleşti, jud. Călăraşi: Ca să fi dobîndit dreptul la pensie C.A.P., trebuia să mai fi efectuat încă doi ani numărul de norme stabilit. Avînd în vedere situaţia dv., numai adunarea generală a C.A.P. poate aproba atribuirea lotului în folosinţă. ● **Avram Năstase** — com. Drăguşeni, jud. Galaţi : La clinica de neurologie a Spitalului „Gh. Marinescu" din Bucureşti, unde veţi fi transferat, vi se vor face investigaţii de specialitate cu aparatura modernă de care dispune clinica şi vi se va întocmi planul de recuperare. ● **Muşat Silvia** — Galaţi : Întreprinderea judeţeană de gospodărie comunală şi locativă nu vă poate întocmi contract de închiriere pînă nu prezentaţi dovada aprobării intrării în municipiu sau cel puţin dovada că unitatea unde lucrează soţul dv. l-a trecut pe tabelul cu propuneri pentru stabilirea domiciliului în Galaţi. ● **Brenner Arthur** — Bucureşti : Documentaţia a fost aprobată. Urmează să vă prezentaţi cu actele la I.C.R.A.L. „Pajura". ● **Nicolae M. Gheorghe** — Bucureşti : Conform art. 8 din contractul de închiriere, bazat pe dispoziţiile Legii nr. 5/1973 şi H.C.M. nr. 860/1973, chiria se recalculează ori de cîte ori este rezultatul unei erori. Eroarea nefiind imputabilă dv., diferenţa plătită în plus rămîne în contul chiriei viitoare. ● **Predan Aurel** — Băileşti, jud. Dolj : Vă sfătuim să răspundeţi cu mai multă seriozitate sprijinului pe care vi-l acordă Comitetul orăşenesc de partid şi să vă prezentaţi la locul de muncă ce corespunde pregătirii şi stării sănătăţii dv. ● **Sutac Petru** — Suceava : Vă puteţi prezenta pentru consultaţie, indicaţii terapeutice şi eventual internare la Centrul medical de fonoaudiologie şi chirurgie funcţională O.R.L., str. Mihail Cioranu nr. 21, Sectorul 5, Bucureşti.

REGHINA VARVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime şi nu primeşte acte originale. Scrieţi-ne cît mai concis. Şi nu uitaţi să vă iscăliţi. Precizati eventual telefonul unde vă putem găsi. Audienţele se ţin zilnic între orele 11 — 14.

Însoţind echipele de control al oamenilor muncii

Copii în aşteptarea unor părinţi mai buni

I-am cunoscut la Consiliul municipal al sindicatelor Tulcea. Trei oameni hotărîţi, aproape încăpăţînaţi, în a pune în fapt ceea ce stabiliseră : să meargă într-un control inopinat la Casa de copii preşcolari despre care primiseră sesizări că ar avea nevoie de ceva sprijin în această iarnă. Nu ştiau ce echipă a oamenilor muncii răspundea de această unitate, dar fiind vorba despre nişte copii, dacă lucrurile se adevereau, trebuiau să intervină prompt. Ne-am alăturat imediat şi noi celor trei — Andrei Misurnov, Grigore Pocora şi Marin Milea (ultimul din partea Consiliului municipal al sindicatelor) — reprezentanţi ai uneia dintre echipele de control al oamenilor muncii de la Căpitănia Portului Tulcea.

Ajungem la o vilă frumoasă, cu două etaje, situată pe o stradă liniştită. Clădirea fiind aşezată ceva mai spre interiorul curţii nu dezvăluia trecătorului neavizat că acolo s-ar afla 116 preşcolari pentru creşterea şi educarea cărora statul nostru, în umanitara-i grijă, le asigurase toate condiţiile. Intrăm. La etaj se auzeau glasuri de copii ce s-ar fi aflat parcă într-o recreaţie. Conducîndu-ne după ele ajungem într-o clasă în care micuţii erau singuri, hărmălaia fiind în toi. „Unde-i tovarăşa voastră ?" — îi întrebăm după ce răspundem corului de bună seara. „Este la grupa cealaltă" — ne răspunde un curajos, explicîndu-ne că trebuie să vină şi ceilalţi la ei deoarece „astă seară nu e tovarăşa lor". „Şi voi de ce nu staţi cuminţi ?" — reluăm dialogul. „Ba da, sîntem, dar Gigel a spart ieri un geam !", „Ionică a vorbit prostioare". „Iar pe mine mă doare un degeţel, uite cum m-am lovit"... „Nu avem jucării..." „Mie mi-e frică de întuneric, dacă vine Baba Cloanţa".... (becul era stins, afară se lăsase întunericul, fiind trecut de 17,30).

Aveam să aflăm de la tovarăşa directoare, Camelia Alexandrescu (după care sunasem acasă să vină să ne dea registrul unic de control închis în biroul dumneaei), despre o situaţie care nu ni se pare deloc normală. La o unitate cu regim special, cum este Casa de copii preşcolari, educatoarele au un program aparte, lucrînd, inclusiv duminicile, motiv pentru care, legal, îşi iau recuperări. Nefirescul vine din faptul că din 8 educatoare cîte are Casa de copii, 4 sînt obligate să meargă la corul cadrelor didactice — ale cărui repetiţii se anunţă în ziua ţinerii lor şi fie că educatoarele se află în tura de lucru, fie că nu, trebuie să meargă la cor. Aşa ceva se întîmplase în seara vizitei noastre. Din 8 — două erau în recuperare, trei la cor, urmînd ca să fie împărţiţi copiii celor cinci grupe rămase fără „tovarăşa", la celelalte trei care rămîneau pe... baricade. Este de explicat vacarmul din sala în care copiii erau nesupravegheaţi ! Să nu se găsească o soluţie ca toate educatoarele de aici să fie lăsate să-şi desfăşoare nestingherite munca de educare a acestor copii care au, poate, mai mare nevoie, decît ceilalţi, care au şi părinţi lîngă ei ? Oricum, ni se pare abuzivă scoaterea lor din timpul programului didactic pentru a merge la repetiţia unui cor !

Vizităm dormitoarele. Camere mari, neprimitoare, cu pereţii goi. În locul pătuţurilor pentru prichindei — dormeze care parcă îngheţau şi mai mult camerele — acum, în perioada de iarnă dormind pe un asemenea pat cîte 3 copii. „O soluţie de compromis — ne explică tovarăşa directoare — din cauza unei stări de lucruri fără ieşire în această iarnă. În toamna lui '85 s-a reparat acoperişul. Atît de „bine" s-a făcut lucrarea încît imediat ce au venit ploile, apoi, zăpezile, apa s-a prelins pe tavanele şi pereţii unor dormitoare care în aceste condiţii au devenit impracticabile. A trebuit, din 10 cîte erau, să facem şase — de aceea, dorm cîte trei copii în cîte un pat. În afară de acest lucru, caloriferele nu funcţionează toate. Am încercat să suplinim lipsa de căldură, punînd două sobe de tuci pe holuri, procurîndu-ne şi lemne pentru acest lucru, dar odată igrasia intrată în pereţi (chiar şi duşumelele au putrezit în unele dormitoare !), nu puteam ţine copii acolo". Pînă şi în sala de sport a micuţilor, aflată la etajul I, a pătruns apa. Şi era singurul loc în care un perete era pictat cu imagini din lumea copilăriei lor, basmele. Se transformase, cu încetul, într-o sală de speriat copii, nu de sport şi recreere. „Cineva ar trebui, fie şi acum, să răspundă de această siuaţie — punea punctul pe „i" unul din însoţitorii noştri — nişte copii nu trebuie să sufere pentru că o echipă de cîrpaci a făcut lucru de mîntuială. După cum trebuie întronat în această casă de copii spiritul cu adevărat gospodăresc. Nu e suficient, să-i acuzi pe alţii — cîtă vreme chiar sub ochii celor care stau zi de zi cu micuţii — se consumă scene care dăunează tot copiilor. Într-un dormitor era un geam spart ; la grupul social al copiilor, un geam lipsea cu totul, bătînd vîntul pe acolo.

S-au mai ridicat şi alte „de ce-uri", nescăpînd nici unul dintre ele ochiului format al unor oameni care-şi propuseseră ferm acest control tocmai pentru a-i ajuta pe copii. De ce nu se asigură unităţii un mijloc de transport al alimentelor ? De ce nu se respectă totdeauna notele de comandă, ştiut fiind că aceste colectivităţi de copii au prioritate ; de ce depozitul de unde se ridică rechizitele şi jucăriile nu le dă mai nimic pe virament — la începutul anului şcolar trecut au primit doar ascuţitori ! Recunosc însă însoţitorii noştri că o vină, în existenţa acestei situaţii de excepţie, o poartă şi comisia de control căreia îi fusese repartizată această unitate şi care în tot anul care a trecut nu ajunsese niciodată.

Dacă n-ar exista condiţii am zice : asta-i situaţia ! Dar o vilă splendidă, cum este această casă, să fie pusă la dispoziţia copiilor, statul investind în creşterea lor fonduri foarte mari, şi să vină o echipă să facă lucru de mîntuială — cînd bani buni s-au investit şi în această lucrare — ni se pare prea mult. Sîntem siguri că, de această dată, cauza acestor copii va fi îmbrăţişată de cei în drept !

GEORGETA ŞTEFANESCU

Timpul cetăţeanului la moara nepăsării

Omul se retrage negru de supărare. Ceilalţi, vreo 20 la număr, privesc jenaţi scena, ocolindu-i privirea. Îl văzuseră cu toţii că stătuse liniştit la rînd, la acelaşi ghişeu, 33, pentru a i se da informaţia solicitată. Şi-apoi, era om în toată firea, respectabil, căruia n-avea voie nimeni să-i vorbească aşa, să ţipe la el. Simt nevoia să-i spun două vorbe bune. Rămăsese nehotărît încotro s-o pornească. Vede pe hol un inspector şi-l roagă să-l îndrume unde să se adreseze pentru o problemă ce ţine de strada... „La ghişeul 38" — i se răspunde amabil. La 38 aşteptau încă trei. Trec şi eu în spatele bătrînului „Spune şi mata — zice întorcîndu-se spre mine — am eu figură de om neserios ? Se poate să ţipe aşa la mine ? Să-mi spună că am visat peste noapte greşeli închipuite şi neavînd altă treabă am venit s-o bat la cap ? ! Îi cerusem doar o lămurire, de fapt, sesizasem o greşală. N-am făcut atîta drum tocmai din Militari, pînă aici, pe strada Roma, ca să plec cu treburile nedescurcate. Iar acum aştept, ce pot să fac. După cum se vede, la acest ghişeu nu-i nimeni..."

Tocmai atunci apare şi inspectoarea. Căutase un dosar. Cu el în mînă dă lămuririle pe un ton sec. Vine rîndul şi bătrînului nostru. Nu, nu aici trebuie să aştepte, i se spune, ci alături, la 39. „Păi, dl. inspector a zis..." „Nu ştiu ce a zis dl. inspector, eu vă spun unde să aşteptaţi". „Dacă trebuie, trebuie" — îşi zice oftînd omul şi se aţişează grupului de 4 cetăţeni aflaţi în aşteptare cam de multişor. Se făcuse 9,25. Pînă la 10,00 nu a deschis nimeni la acest ghişeu, cu toate că s-a tot bătut în el. „Ei, nea Manole, se supără unul dintre cei care aşteptau, se făcu şi mămăliga şi mata tot nu apari !" Şi pleacă. Nea Manole era inspectorul căutat. În vremea asta, bătrînul nostru, ca să mai treacă timpul, îmi povesteşte despre una, alta. Prin '58 şi-a cumpărat un lot de casă, teren viran. N-a mai apucat s-o ridice deoarece a primit la bloc — stă în Militari, bloc O 10, apartament 6. Nu şi-a lăsat însă locul în paragină. A pus pomi fructiferi şi-a rînduit o grădină frumoasă, cu de toate, nelipsind nici florile. Visase la treaba asta încă de tînăr. Acolo, pe locomotivă, care-i era ca a doua casă a lui, i s-a născut acest gînd. Că a fost mecanic de locomotivă o viaţă. Din '76 s-a pensionat iar grădina asta a lui l-a salvat — are de lucru tot timpul în ea. Tocmai terenul care iubeam pescuitul, fiind foarte îndeminatic la confecţionat scule de pescuit, mi-am găsit în ele un mijloc de a-mi trece plăcut timpul şi de a cîştiga un ban în plus. Pentru prelungirea autorizaţiei mă aflu aici. Nu ducem lipsă de răbdare dar, cum vedeţi, prea ni se pune la încercare..."

Cam plimbaţi oamenii de la un ghişeu la altul la Circumscripţia financiară a sectorului 1. „Mai bine s-ar instala aici o moară de măcinat timp" exclama un cetăţean care aşteptase la 5 ghişee pentru a afla soarta dosarului de strămutare a maşinii sale „Lada" din sectorul 2, în sectorul 1. Nici el nu doreşte să-i apară numele. Tocmai găsise un tovarăş inspector care, în sfîrşit, se ocupă de dosarul lui...

Stăm de vorbă cu inspectorul şef al circumscripţiei financiare, Vasile Mic, despre situaţia constatată. Nu rămîne surprins de atitudinea operatoarei de rol de la ghişeul 33. „Cu Boiangiu Camelia şi noi avem probleme" — ne spune, nemailăsînd loc de comentarii. „Totuşi, insistăm, publicul ce vină are ?" „Uneori mai greşesc şi cetăţenii, fac scandal fără nici un ăsta l-a adus aici, să plătească pentru el, să fie cu impozitul la zi. Numai că descoperise o greşală la calculator — el figurează, în rol, la nr. 25 — nu 29. Nu trebuia s-o rectifice ? După cum, o altă neconcordanţă descoperise la sumă — anul trecut plătise 195, acum apărea cu 199. Putea dovedi cu chitanţa veche că aşa stăteau lucrurile, nu că „băsmeşte", cum i-a zis fata aceea de la 33 (Cînd a aflat ce ne adusese a insistat chiar să-i trecem şi numele — Gheorghe Câţă din Militarii Bucureştiului). Un alt pensionar — A.C. — (n.n. — ne-a rugat să nu-i trecem numele, să nu i se facă necazuri) pune punctul pe „i" despre viaţa pensionarilor : „Nu poţi să stai degeaba, să aştepţi pînă-ţi vine pensia. Eu, suport real. Cu cîteva zile în urmă a venit la mine unul să-mi reclame că nimeni nu-l ia în seamă, că el plăteşte de doi ani rolul pe numele altuia. M-am interesat. Nu adusese încă dosarul cu acte care să dovedească dreptul lui de nou proprietar. Nu vă spun ce stare de spirit a creat printre ceilalţi, cu scandalul lui — nu puteai să-i explici fiecăruia în parte că nu avea dreptate să se supere, vina aparţinîndu-i. Şi, mai reţineţi un lucru. În primele 3 luni ale anului se perindă zilnic pe la noi între 400—600 de cetăţeni, vreme în care, pe lîngă planul nostru de a realiza bugetul statului, sîntem puşi în situaţia de a-i urmări pe răi platnici, de multe ori, de a elibera adeverinţe care nu folosesc nimănui — precum procedează ICRAL-ul, Spaţiul locativ. Acest aspect nu intră tot la timpul pierdut al cetăţeanului ? !"

În timp ce stăteam cu inspectorul şef de vorbă, insistînd pe ce se poate face pentru înlăturarea risipei de timp — prelungirea programului de lucru cu publicul în această perioadă fiind una din măsurile care s-au impus — dă buzna (acesta este cuvîntul!) un cetăţean, Dima Tudor, care timp de mai bine de o oră fusese plimbat pe la 5 ghişee, pentru un formular tip, pentru ca în final să fie trimis la dactilografie unde, din pricina supraaglomeraţiei nu avea nici o şansă în acea zi să-şi obţină formularul. „Cum o să stau la rînd cînd 40 de oameni aşteaptă să li se bată ceva la maşină ?" — se întreabă şi ne întreabă exasperat omul. Nu înţelegeţi că mie îmi trebuie doar formularul pe care îl pot completa singur ?"

Îl însoţim la dactilografie. Ne strecurăm cu greu prin culoarul îngust, înţesat de lume. Într-o cămăruţă extrem de mică două dactilografe băteau la maşină. Cel cu formularul ne urmase. Întrebăm dacă n-au vreunul pentru d-lui. Cea din dreapta (nici una din ele nu purta ecuson) răsfoieşte un teanc de pagini dactilografiate şi scoate unul. Aveau ! Numai că nu au voie să-l dea necompletat fără numele şi adresa omului. Ele ce pot să facă, fiind doar două — a treia se află în concediu — să-l ia peste rînd ? Să aştepte !

Vorba ceea : de ce simplu cînd se poate şi complicat ! Convinşi de faptul că şi aici se ivise o rotiţă deşurubată în buna servire a cetăţeanului, ne-am îndreptat paşii înspre cei care aveau menirea s-o repare — Cooperativa meşteşugărească „Prestarea" Bucureşti. Reţinem din spusele tovarăşului vicepreşedinte al cooperativei Mihai Ionel şi din cele ale tehnicienei responsabile de secţia de dactilografie, Mihaela Popescu, următoarele : 1. Nu au dat vreun ordin ca situaţii cînd cetăţeanul solicită doar formularul — fără a fi completat — să nu-l dea, precum cazul lui Dima Tudor. De obicei însă documentele solicitate de diverse instituţii — precum Notariatul (pentru care, de fapt, fiinţează această secţie) trebuie completate de dactilografe. 2. Cert este că este greu pentru cele 3 dactilografe (dintre care una acum se află în concediu) să facă faţă solicitărilor, cîtă vreme în aceeaşi clădire se află 3 instituţii mari în directă relaţie cu publicul — Circumscripţia financiară, Notariatul de stat şi Oficiul de pensii. 3. Se impune deci mărirea numărului de dactilografe — problemă pe care ei o pot rezolva oricînd dacă li s-ar mai da un spaţiu pe care să şi-l amenajeze fie şi pe unul din holurile mari ale celor 3 unităţi. 4. Deocamdată, vor lua măsura afişării secţiilor celor mai apropiate la care pot apela cetăţenii în situatii de mari aglomerări.

GEORGETA ŞTEFANESCU

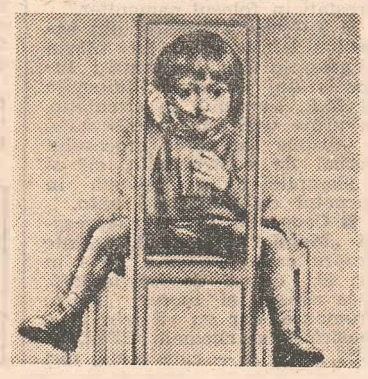

Cine şi ce recuperează ?

Una din piesele fără de care un televizor nu merge este transformatorul ieşire linii. Îl rugăm pe Nicolae Anton, şef de raion la magazinul de piese de schimb pentru radio şi televizoare „Dioda" din Bucureşti, să ni-l descrie, după care vom intra în miezul problemei ce ne interesează. Deci :

— În funcţie de tipul televizorului, transformatorul costă între 120 şi 161 lei. Este format dintr-un miez de ferită şi două bobine : primară şi secundară. Bobinele sînt făcute din sîrmă de cupru şi din carcase de material plastic. Transformatorul se strică atunci cînd una din bobine se defectează. Mai des se defectează secundara. Costul unei bobine este în jur de 50 lei, preţul exact fiind dat tot de tipul televizorului.

Din păcate, ca orice lucru pe lumea asta, din cînd în cînd transformatorul se strică. Atunci omul dă fuga la magazin.

Tot Nicolae Anton ne spune că pînă în urmă cu vreo cinci ani se găseau la magazin, separat, bobine. Înlocuiai, deci, doar partea defectă. Miezul de ferită nu se strică. N-are cum. Acum, vrei nu vrei, trebuie să cumperi transformatorul întreg. Asta înseamnă că dintr-un transformator se aruncă aproximativ trei sferturi piese bune, care ar putea să funcţioneze în continuare (cealaltă bobină şi miezul de ferită) şi mai înseamnă că pe cetăţean îl costă această operaţiune cu o sută de lei mai mult. Să mai spunem că niciodată bobinele nu se strică amîndouă deodată. Paguba se contabilizează la toată lumea. El pierde o sută de lei, iar noi pierdem vreo trei sferturi din valoarea de întrebuinţare a transformatorului pentru că este evident că cetăţeanul n-o să se ducă la un centru de recuperare a materialelor uzate cu cele trei sferturi de transformator, ci o să le arunce la tub.

Pînă în urmă cu un an transformatoarele erau executate de Electronica din Bucureşti. Astăzi ele sînt fabricate de Cooperativa Radiotehnica Constanţa. Probabil Radiotehnica îşi îndeplineşte planul şi nu duce lipsă de comenzi. Ne întrebăm de ce nu se mai găsesc în magazine bobinele ca atare ? Cine are interesul să vîndă transformatorul cu totul ? De ce un sistem bun, acela de a oferi celor interesaţi piesele componentele ale transformatorului a fost schimbat ? Ne întrebăm pentru că, interesîndu-ne ,am aflat că înlocuirea unei bobine defecte este o muncă de rutină pentru un meşter de televizoare.

Şi pentru că tot ne aflăm la Dioda, cel mai mare şi mai cunoscut magazin de piese de schimb pentru radiouri şi televizoare din ţară, să mai sesizăm un mod de a pune pe drumuri pe cetăţeanul nevinovat de aceste încurcături.

Transformatorul cu pricina are garanţie 6 luni. Cînd acesta se defectează în termenul prevăzut în certificat, cetăţeanul, dacă vrea să beneficieze de dreptul garantat de fabrică (Cooperativa Radiotehnica Constanţa) trebuie să trimită prin poştă, la cooperativă, transformatorul defect. Cooperativa se obligă ca în termen de 5 zile să restituie transformatorul reparat sau unul nou. Ştiţi ce înseamnă repararea ? Simplu : înlocuirea bobinei defecte. Deci, drumul dus şi întors de la Bucureşti, să zicem, pînă la Constanţa, plus cele 5 zile (admitem că termenul va fi respectat), cele două drumuri ale poştaşului cu avizele de înştiinţare, drumurile pînă la poştă pentru trimiterea şi preluarea transformatoarelor înseamnă ceva pierdere de timp. De ce nu se pot rezolva aceste probleme prin magazin, care să verifice pe loc transformatorul defect şi să livreze unul nou ? Să nu uităm că omul vrea ca televizorul să-i meargă a doua zi nu cînd vor cei de la Cooperativa Radiotehnica.

Cu atîta tevatură şi timp pierdut, în cele din urmă omul renunţă şi cumpără un nou transformator (nu o bobină sau alta). Nu cumva chiar pe asta se contează ?

OPREA GEORGESCU

Grădinița — o investiție pentru ziua de azi, o investiție pentru ziua de mîine

Ample investiții pentru dezvoltarea transportului în comun

Va fi 1986 un an al tramvaiului?

La sfîrșitul anului trecut, revista noastră își informa cititorii despre extinderea rețelei de tramvaie la Iași, precum și despre o noutate în viața altui mare municipiu: introducerea tramvaiului la Craiova. O asemenea preocupare pentru îmbunătățirea transportului în comun se înregistrează și în alte orașe din țară. Va fi 1986 un an al tramvaiului ? Zilele trecute am purtat o discuție pe această temă cu tovarășul Romeo Dragomirescu, vicepreședinte al Comitetului pentru problemele consiliilor populare. Am înțeles că ar fi impropriu să vorbim de o revenire în actualitate a tramvaiului. „Mai corect spus, este vorba de preocuparea conducerii de partid și de stat pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale oamenilor și, implicit, a transportului în comun. Aplicată la nivelul de care vorbim de tot mai multe consilii populare, această preocupare înseamnă concret, în final, viteză mai mare de deplasare a oamenilor, economisirea timpului lor, confort sporit, dar și artere modernizate în orașe sistematizate, în care aceste artere au fost gîndite, de la început, pentru a avea toate condițiile ca să preia și acest trafic, la nivelul tehnic cerut de transportul modern". În orașele în care exista o rețea de tramvaie, ea se extinde; în altele se introduce acum prima oară tramvaiul. În prima categorie sînt : Constanța, Galați, Brăila, Iași, Oradea, de pildă. În cea de a doua intră Craiova, Brașovul, Cluj-Napoca, Sibiul, Ploieștiul, Reșița.

Tramvaiul este adecvat mai cu seamă pe trasee cu 8 pînă la 12 mii de călători pe sens într-o oră. Asigură fluența necesară și condiții de circulație superioare spre zonele industriale, legînd, în același timp, zonele centrale cu marile cartiere de locuințe construite în ultima vreme. Tramvaiul este utilizabil chiar și pentru transporturi de marfă în timpul nopții, cu avantajul adiacent că se asigură, astfel, o mai echilibrată încărcare a tuturor celor trei schimburi.

Pentru dezvoltarea rețelei de tramvaie din țară, în cincinalul care a început, se vor investi 500 de milioane de lei, cam 100 de milioane pe an. În cadrul procesului continuu de modernizare a localităților, grija pentru asigurarea unui transport în comun corespunzător include, firesc, extinderea utilizării tramvaiului. Acesta are, cum spuneam mai sus, funcțiuni multiple în cadrul vieții orașului. La toate avantajele arătate, el mai adaugă și pe acela al economisirii de hidrocarburi, oferind în schimb, față de autobuze, o mai mare capacitate de transport și viteze sporite. Linii de proporțiile aceleia ce pornește, la Craiova, de la firma Oltcit și ajunge — trecînd prin centru — pînă la Ișalnița, fac mari servicii cetățenilor. La fel în Constanța, în Cluj-Napoca, în Ploiești, unde au fost gîndite asemenea trasee de mare interes și eficiență, pornindu-se, în primul rînd, de la nevoile oamenilor. Gradul de confort al unui tramvai implică, între primele componente, nivelul de zgomot. Ei bine, toate tramvaiele ce se introduc în cadrul investițiilor amintite vor fi tramvaie silențioase. Ele se produc la Timișoara și la București.

Sigur, aceeași grijă pentru economisirea de carburanți a tranșat și concurența cu autobuzele în favoarea nu doar a tramvaielor, ci și a troleibuzelor. În vreo 25 de localități se vor introduce troleibuze atribuindu-se și pentru acestea cîte 100 de milioane pe an în cincinalul 1986—1990. Se preconizează să aibă troleibuze orașe ca Suceava, Baia Mare, Bacău, Buzău, Petroșani, Tîrgu Mureș, Focșani sau Tîrgoviște. Acestea se consideră foarte potrivite acolo unde traficul cuprinde între 4 și 8 mii de călători pe oră în fiecare sens.

Întorcîndu-ne la tramvaie, unde înființarea de rețele și extinderea celor vechi pretind lucrări mai complexe, muncitori de specialitate, trebuie spus că municipalitățile colaborează bine cu M.T.Tc., care ajută cu specialiști și, cînd este nevoie, asigură asistența tehnică necesară astfel ca lucrările să corespundă în ansamblu și în amănunt, pentru o cît mai lungă perioadă cerințelor unui trafic modern. Va fi 1986 un an al tramvaiului ? O asemenea formulare pare ușor forțată. Ceea ce putem spune, însă, este că va fi un an în care se va face mult, se va investi substanțial și se va munci din plin pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale oamenilor și în acest plan, cel al unui transport în comun cu grad sporit de confort și cu economie de timp.

DORIN GHERGHINESCU ■

Cronica șoselei

Eticheta aurie

Discuția se învîrtea în jurul alcoolului și avea loc într-o mașină care staționa. Participanți la dezbatere : pilotul și cei trei pasageri, primul, posesor al permisului de conducere din '84, iar ceilalți din '83. Toți patru inamici declarați și convinși ai licorilor de tot felul. „Din cauza lui au loc atîtea nenorociri în lume, oamenii își pierd mintea, își maltratează familiile, comit fel de fel de fărădelegi, accidente de muncă, de circulație, din familii de alcoolici se nasc copii cu malformații, nedezvoltați mintal ca să nu mai vorbim de numeroasele boli care au la origine alcoolul și de cîți oameni mor prematur din cauza lui...", susține Domițian, student în anul trei la Politehnică. Apoi, rînd pe rînd, ceilalți ocupanți aduc alte și alte argumente menite să completeze dosarul alcoolului și așa atît de încărcat. Veneau cu noi dovezi, probe, rezultate din bogatul material apărut peste tot, care acuză fără drept de apel acest drog la fel de periculos ca și extrem de nocivele prafuri albe. Unul dintre ocupanți afirma chiar că citise nu demult într-o revistă un lucru senzațional și anume că într-o zi se publică pe mapamond peste 50 000 de pagini dactilografiate care conțin date, argumente care „țintuiesc la stîlpul infamiei" periculoasa otravă.

Cînd un ocupant, magaziner la o unitate economică din municipiu, a scos sticla de vermut, ceilalți au izbucnit în rîs. „Bine, Mariane dragă, va să zică tot ce discutăm noi pînă acum a fost demagogie goală, nu ?" interveni Vladimir, maistru la o mare uzină, un om prematur încărunțit la nici 45 de ani. „Să nu interpretăm lucrurile mecanic. Una e să-ți bei mințile și alta e să sorbi 50 de grame din băutura asta, care după cum se știe e destul de anemică la capitolul grade. Și apoi să nu uităm, aci numai unul conduce, Aureliu, iar restul sînt pasageri. Alt factor care nu trebuie ignorat e frigul. Cum să-l combatem în timp ce așteptăm aci, ca tatăl pilotului să găsească blestemata cheie de contact a mașinii ? Folosind acest «încălzitor» intern, economisim benzina, nepornind motorul".

Și tot așa, din vorbă în vorbă, în sticlă n-a mai rămas decît un sfert din conținut. Pînă atunci, Aureliu nu comentase nimic, în timp ce ocupanții din ce în ce mai bine dispuși ajunseseră la stadiul în care toți vorbesc și nimeni nu ascultă. Pîndea nerăbdător sosirea tatălui cu cheia, fără de care deplasarea plănuită pentru sărbătorirea zilei de naștere a unui prieten comun era ratată. Bătrînul însă întîrzia, ceea ce începea să-l neliniștească pe pilot. „Știu cît ești de sobru în privința conducerii auto; scumpul meu coleg de an, dar cred că n-o fi foc dacă sorbi și tu o gură din licoarea asta miraculoasă". „E un vermut fin, nu-i de duzină". „Cum să interpretez aluzia la sobrietate, Domițiane ? Ca o răutate, o persiflare, o glumă proastă, cînd știi foarte bine că după ghinionul de la cabană, am stat un trimestru pe dreapta. Pentru o dușcă din licoarea ta extrafină, s-o pățesc din nou, ori mai mult, să rămîn un an, doi fără cartea de vizită de culoare roz bombon ?" „Na că te supărași, am făcut și eu o propunere, doar n-am dat cu parul ! dar în ce privește băutura susțin că tu nu ești bețiv, ai avut doar un ghinion, asta-i". „Hai, Aureliule, gustă, băutura e slabă, nici nu se cunoaște că ai pus-o în gură. Și-apoi nici nu se știe dacă mai plecăm. Uite a trecut o oră de cînd taică-tău tot caută cheile, interveni maistrul. Aureliu nu răspunde nimic, apoi, după cîteva minute de tăcere face un gest care vrea să însemne „dați sticla încoace". Bea cu nădejde ce-a mai rămas din sticlă, așa cam 200 de grame. „Să știți că aveți dreptate, nu-i rea parșiva asta de licoare, amăgitoare". Timpul trece. „Mai am o sticlă", întrerupe magazinerul liniștea apărută după micul incident din mașină. „Avem destule cadouri pentru Ovidiu, în afara sticlei de vermut". Pofta vine mîncînd. Pasagerii abia așteptaseră o nouă apariție cu eticheta aurie. „Da, ai dreptate, am la picioare o damigeană de 20 de litri, vin nobil parfumat, plus trei sticle palincă".

Cînd a venit, în sfîrșit, bătrînul cu cheia, toți l-au întîmpinat cu strigăte de bucurie. „Ia, tataie, și mata ce-a mai rămas aici. Cred că în viața dumitale n-ai băut o asemenea minune". „Văd că nu pierdurați timpul degeaba. Probabil, altfel ați fi înghețat bocnă. Sper însă că nu l-ați îmbiat și pe Aureliu !" „Se poate, tataie, i-am dat doar de-a gustat". „Nu-mi dau seama, observ doar că-i strălucesc ochii mai mult ca de obicei. Vouă vi se încurcă limbile de-a binelea". „Dacă ne ținurați aproape două ore în frig, trebuia să luăm și noi măsuri, nu ?" Expresia cu măsurile a plăcut ocupanților, care au izbucnit cu toți în rîs.

„Bine, mergeți însă cu atenție. Ponderat. Aureliule, soseaua-i goală, curată, dar mai poți întîlni petice de gheață". „Nici o grijă, tată !"

Aureliu nu conducea rău. Nu participa la veselia generală Doar o glumă extrem de reușită l-a făcut să întoarcă capul și să zăbovească cu privirea ceva mai mult asupra grupului.

Destul pentru ca traiectoria mașinii să se modifice spre dreapta, spre plopii frumos plantați pe marginea șoselei, la aceeași distanță unul de altul. Cînd pilotul își dă seama, e prea tîrziu. Mașina lovește succesiv trei pomi, portierele zboară năluce, la fel și aripa din față, iar parbrizul se transformă în mii de țăndări care, în drumul lor spre asfalt, strălucesc în soare ca niște diamante.

Aureliu și colegul lui din dreapta, Domițian, mor pe loc, ceilalți doi, cu picioarele zdrobite, sînt transportați la spital.

Curios, cele trei sticle cu etichete aurii rămîn întregi. Le-a găsit un băiețel, la vreo 20 de metri depărtare de mașină. „N-am mai văzut așa ceva. Le duc mamei, is bune pentru lapte".

VICTOR BEDA ■

Strada — un bun al tuturor

Am lăsat-o baltă!

Mai multă vreme au lucrat la un canal. E greu de știut la ce reparație, modificare sau îmbunătățire au trudit. Oricum, canalul l-au săpat într-o săptămînă și de astupat l-au astupat în cinci. Au plecat și au lăsat în urmă un compresor. Cam la o lună și-au adus aminte de el. Abia atunci am observat că becul din parcare nu se mai aprinde. Toți am crezut că săpaseră canalul măcar pentru a face să ardă lumina. Am acuzat I.D.E.B.-ul. Dar am primit o adresă. I.D.E.B.-ul dădea în scris că nu săpase nici un canal prin preajma blocului OD1 din strada Drumul Taberei nr. 120. Dacă n-a săpat, atunci măcar să întreprindă ceva ca să scăpăm de beznă. I.D.E.B.-ul a fost prompt. A venit cu o mașină și a înlocuit toate becurile arse. Seara s-au aprins aproape toate. Aproape, pentru că spre bucuria adolescenților care mai șopteau la întuneric, singurul rece a rămas tot cel din parcare. Nu se putea face nimic. Recunoșteau electricienii care descoperiseră că echipa de șoc, cea care săpase canalul, rupsese firele de alimentare cu curent electric. De murit n-om muri, am zis, ne-om descurca și fără lumină. În fond noaptea de ce-i noapte, ca să fie întuneric. Și am continuat așa. Dar bezna i-a atras pe alții. Într-o noapte ne-au spart toate mașinile. Cum în parcare era noroi, e de la sine înțeles că acesta a ajuns pe scaune. De ciudă că n-au găsit bani sau altceva care să-i tenteze, hoții au urcat cu picioarele pe scaune. Dar parcarea era și este betonată. De unde apăruse noroiul ? Noroiul venise odată cu întunericul. Cei care săpaseră canalul rupseseră firele de curent și astupaseră și canalul care lega gura de scurgere din marginea parcării de o conductă colectoare. Așa a apărut apa. De fiecare dată cînd plouă parcarea se transformă într-o mică piscină de beton, de vreo 200 de metri pătrați și adîncă de 20 de centimetri. Cînd într-o zi un prieten i-a cerut o piesă unui vecin, acesta a zis, ți-o dau dacă îmi aduci o pereche de cizme de cauciuc. Celălalt a crezut că glumește. Dacă vii fără cizme n-ai nici o șansă să vezi piesa ! Omul a venit cu cizme și s-a dumirit abia în parcare. Cînd plouă mai îndesat piscina e de-un genunche și-i adună pe copiii din toate blocurile vecine. Unii vin cu păpuși gonflabile, alții cu lighene, unii pe margine, alții cu bărcuțele în mijlocul ei trăiesc o bucurie nebună, aruncă pietre, stropesc, aduc găleți sparte, cratițe fără fund, un fel de bucătărie de vacanță improvizată în marea chiuvetă de beton în care se bălăcesc și blîndele autoturisme, așezate cu burta pe valuri. În primăvara anului trecut un drum al meu a trecut și pe la I.C.A.B. După cele de serviciu, înainte de a ne despărți, cu jena de rigoare, i-am povestit directorului cîte ceva despre „piscina" în cauză. S-a marcat! Să nu fie nici o mașină parcată pe gura de scurgere și se rezolvă. Am plecat mîndru, cu o bucurie secretă că de a doua zi se sfîrșea cu balta veselă. Oricum, a dispărut și, o vreme, am crezut că în urma modestelor mele diligențe. Abia mai tîrziu mi-am dat seama că balta se evaporase din cauza căldurii. La prima ploaie cotele apelor au fost în sensibilă creștere. Cu totul întîmplător, cîteva luni mai tîrziu am ajuns la I.C.A.B. într-o altă problemă, legată de pămînturile părăsite. Am întrebat-o pe secretara directorului dacă nu s-ar putea desfunda un canal care nu vrea să mai înghită apa. Spuneți adresa și s-a marcat ! Dar să aveți grijă să nu fie nici o mașină parcată pe gura de scurgere. Era acel plin de speranțe și amăgitor vineec pe care-l strigă ospătarii. N-a venit nimeni. Sau dacă a venit, a contemplat-o, a măsurat-o, i-a căutat izvorul și a plecat. Balta a rămas, tot veselă, tot adîncă, tot artificială, într-un beton turnat ca pentru o crescătorie de păstrăvi. Acum e și mai și. Dă și peste trotuar. Discutînd despre noua noastră ieșire la mare, un vecin se căina și părea să sufere. Nu vă mai necăjiți, am zis eu, Mîine merg iarăși la I.C.A.B. Ce să faceți acolo ? Să le spun despre baltă ! N-are rost, eu am fost și-n audiență, am făcut și hîrtie și în loc să dispară, parcă apa e și mai mare. Mai bine lăsați-o, poate se scurge. Iar acum stau să mă întreb. Să mai merg o dată la I.C.A.B. sau s-o las așa? Parcă se poate trăi și cu o baltă în fața intrării. În fond, nu s-a înecat nimeni ! Și așa terenul de joacă al copiilor e distrus. De ce să le stric și această distracție. Și ce dacă proprietarii nu se pot apropia de mașini ? Merg și ei cu autobuzul și fac economie. Și apoi am putea folosi această baltă. S-o transformăm în ceva rodnic. I.C.A.B.-ul cîștigă ceva pentru că nu mai bate drumurile și nu cheltuie materialele iar noi sîntem locatarii fericiți ai unui bloc cu ieșire la mare. Dacă nu vin cei de la I.C.A.B., unde mai găsesc eu o asemenea priveliște, luna oglindită în valurile galbene ale apei care clipocește într-o ușă de frigider ?

CORNEL NISTORESCU ■

Lascăr Pană: „În meserie, niciodată nu m-am mulțumit cu puțin"

— Tovarășe Lascăr Pană, departe de mine intenția de a vă minimaliza meritele, cunoscute și recunoscute în handbal, cîștigarea mai multor titluri mondiale universitare, dobîndirea Cupei I.H.F. cu Minaur Baia Mare etc., dar asta nu ma împiedică să observ că, de la o vreme, naționala masculină pe care o antrenați o ține din înfrîngere în înfrîngere! Cum mondialele sînt pe-aproape, urmînd să înceapă în 25 februarie, vă invit să vă explicați. De ce atîtea eșecuri? Care e cauza lor?

— Aveți dreptate, rezultatele din ultimul timp nemulțumesc. La fel de adevărat e însă că, obținînd titlul mondial universitar, handbalul nostru masculin a îndeplinit obiectivul numărul 1 al anului 1985. Și în ce condiții? Fără Stingă, accidentat, fără Boroș, fără Drăgăniță, fără Covaciu etc., depășiți de vîrstă, iar sovieticii, învinșii noștri din finală, cu toată garnitura, practic cu echipa națională.

— Adică, într-acolo bateți?, să nu ne facem probleme?! Putem pierde peste tot, și chiar pierdem, în Elveția, la mondiale, o să arătăm noi ce știm, da? Nu vă contrazic, sînteți cel mai în măsură să cîntăriți situația, dar veți fi de acord că semnele nu sînt deloc îmbucurătoare! Locul 4 la Supercupă, 2 în Elveția și la Balcaniadă, 3 în R.D.G. și acum, în urmă cu cîteva zile, 4 în Spania! Ultimul, cu 3 înfrîngeri din 3 întîlniri!

— N-ar fi trebuit să mergem în Spania, am spus-o și o repet.

— Cînd ați spus-o? Cui?

— Conducerea tehnică, înțelegînd prin asta și pe secundul Cezar Nica, și pe metodistul Mihai Cojocaru, și pe doctorul Eugen Craioveanu, a fost de părere că, după 10 zile de pauză, echipa nu va putea juca la nivelul cerut de o asemenea competiție. Federația însă a insistat, invocînd obligația de calendar. Cele întîmplate, mai ales meciul cu Franța, au demonstrat că nu ne-am temut degeaba.

— De ce a fost nevoie de 10 zile de pauză?

— Pentru ca ajunsesem la concluzia că, obosiți fizic și mai ales psihic, băieții trebuie să se refacă. Din păcate, imediat după acest liber, s-a mers în Spania.

— Să socotim federația vinovată pentru cacialmaua din Spania?

— N-am zis asta. Vinovați sîntem noi, jucători și antrenori.

— Adică?

— Sigur că s-au accidentat Stingă și Ghimeș, care au ieșit din primul meci, cel cu Iugoslavia, dar se cuvine să și subliniez că, în general, echipa nu s-a mobilizat. A jucat numai din nume, din reputație, crezînd că adversarii se vor speria!

— Și nu s-au speriat!

— Partida cu Franța a fost un coșmar. Băieții au luat-o în ușor, nu pierduseră niciodată la francezi, cum era să piardă acum?! Degeaba i-am avertizat, cînd s-au trezit, n-au mai putut decît să reducă din handicap. Dealtfel, la sfîrșit, francezii aproape că nu se bucurau. Se uitau la tabelă și nu le venea să creadă!

— Parcă nouă ne-a venit. Cum ați reacționat?

— Am intrat în cabină și, stăpînindu-mă, nu le-am zis decît să le fie rușine! Atît pentru ei, cît pentru tot handbalul românesc, care și-a clădit prestigiul în timp și cu multă sudoare. Povestea asta e însă mai complicată.

— În ce sens?

— Părerea mea e, să-mi fie cu iertare, că handbalul nostru de azi trăiește prea mult din amintiri. Și mai concret: actuala generație pare să nu înțeleagă cît datorează, ca glorie sportivă, celei vechi, care a adus cele 4 titluri supreme. Pe care noi toți nu contenim să le invocăm, uitînd însă esențialul: că nu sîntem, ci am fost campioni ai lumii. Ultima oară acum 12 ani, în R.D.G. Firește, tradiția contează, dar nu decide.

— Cine decide?

— Munca. Disciplina. Seriozitatea.

— Dar valoarea?

— Ce înseamnă ea fără muncă? Hai să luăm un exemplu, cel al lui Stingă, jucător cotat de unii drept cel mai mare din istoria handbalului românesc. Talent cu carul, fără discuție, dar ce „carte de vizită"? Pînă la 29 de ani, cîți are, nu se poate lăuda cu nici un titlu mondial!

— Să înțeleg că nu sînteți mulțumit de randamentul lui Stingă?

— N-o să mă plîng tocmai de căpitanul echipei, dar aștept și de la Stingă mai mult! Pentru că poate mai mult! Ceilalți joacă pentru el, dar el nu joacă, apreciez, cît ar trebui și cît ar putea pentru ceilalți! Nu se implică suficient, nu-i trage după el și pe ceilalți. E și motivul pentru care, mai nou, am apelat și la Drăgăniță, jucător care, deși la 32 de ani, e mai activ, mai responsabil. Am avut, recunosc, destule rezerve cu privire la convocarea lui, dar acum mă bucur că l-am adus. A schimbat atmosfera la lot, i-a îndîrjit pe băieți.

— De ce-ați avut rezerve? Pentru că e de la Steaua?

— Refuz un asemenea mod îngust de a pune problema! Nu-i aici vorba nici de Minaur, nici de Steaua, e vorba de handbalul românesc, pe care se cuvine să-l slujim, e crezul meu, dincolo de măruntele rivalități de club. Și-apoi, ca să vă răspund, în lot figurează 4 jucători de la Minaur și 8 de la Steaua. Inițial, au fost 5 băimăreni, dar Petran s-a internat în spital, avînd o discopatie.

— Apropo de portari: mulți vă acuză că l-ați îndepărtat pe Munteanu!

— Nu că are 35 de ani, deși și de asta, nu-i așa?, ar fi trebuit să țin seama, dar m-am gîndit că nu-i logic și nici fair play să fac din marele Munteanu de altădată rezerva lui Buligan și Simion. Pentru că, mă siliți să fiu dur, înaintea lor n-ar fi apărat!

— Credeți?

— Vedeți, problema e delicată. Pînă una alta, eu fac totul, nu dumneavoastră.

— Așa e. Tovarășe Pană, dumneavoastră sînteți un antrenor, cum să vă numesc?, agitat, impulsiv, nu credeți că această stare de agitație, ușor de detectat pe bancă, se transmite și echipei?

— Aș vrea să fiu mai indiferent, dar nu pot. Handbalul e viața mea și-l trăiesc cu maximă implicare, dăruindu-mă lui cu toată ființa. Înaintea finalei cu Zaporoje, din Cupa I.H.F., mi-am îngropat mama. Credeți că a doua zi am fost mai liniștit la sală?

— Recurgeți la sentimentalisme?

— Nu. Încărcătura nervoasă e însă extraordinară, nu poți să stai ca o statuie decît dacă ești de fier! Nu doar eu sînt zbuciumat, ci și Evtușenko, și Turcin, și Stentzel, și Tiedemann.

— Se pare că se poartă antrenorii „o mie de volți"!, așa o fi, dar vă întreb dacă e bine?

— Nervozitatea mea, cîtă e, nu impietează asupra lucidității. Indicațiile plecate de pe bancă sînt cele mai nimerite, iar ele îi mobilizează pe jucători, nu-i descumpănesc.

— De unde știți?

— Cum de unde, de la ei!

— Avînd 8 steliști în lot, de ce nu l-ați luat ca secund pe Radu Voina?

— Din punctul meu de vedere, n-am avut și n-am nimic de împărțit cu antrenorul Stelei, pe care l-am cunoscut bine ca jucător. Și l-am stimat. Am optat însă pentru Nica, gîndind că el a fost antrenorul naționalei de tineret. Atît.

— Meciul cu Franța a fost un accident?

— Fără îndoială. Dac-am mai juca o sută de partide cu ei, pe toate le-am cîștiga.

— Nu vă întreb fără o legătură. Cînd a apărut Spania, în urmă cu cîțiva ani, mulți au zis că e un foc de paie, dar n-a fost. De la un timp, Spania ne bate pe unde ne prinde!

— Nu-i chiar așa, dar mă rog. Spania e, azi, tot mai mult o „mare putere" în handbal și, dacă mi s-ar solicita o listă cu favoriții mondialelor din februarie, n-aș omite-o. Explicații sînt destule.

— Ca de pildă?

— Pe de-o parte, temperamentul latin se potrivește ca o mănușă handbalului actual, care e mai dinamic ca oricînd. Pe de alta, creșterea se realizează datorită unor cluburi puternice, din toate punctele de vedere. Atîta vreme cît Barcelona deține Cupa cupelor, întrecînd în finală pe T.S.K.A. Moscova, iar Atletico Madrid a pierdut, la mare luptă, Cupa campionilor, spaniolii au de ce emite pretenții.

— Vreau un răspuns sincer: dar noi? Putem spera la al cincilea titlu?

— Sînt optimist, dar cu măsură. Scara valorică s-a modificat și se modifică, un pronostic e greu de dat. Cînd Norvegia bate Polonia în R.D.G., cînd Spania, săptămîna trecută, surclasează Iugoslavia și cînd, ca să nu mă mai lungesc, Cehoslovacia întrece Danemarca cu 10 goluri, ce să mai zici? Va hotărî, probabil, momentul, de aceea îl și pregătim cît mai bine.

— Ați uitat diferența de 7 puncte dintre R.F.G. și U.R.S.S., la Supercupă.

— Consider că Supercupa e întîi și întîi o competiție comercială, iar meciul acela a fost, orice mi s-ar spune, cu cîntec. Sovieticii s-au lăsat bătuți ca să rămînă la Dortmund, unde noi am ajuns, de la Hanovra, la 3 dimineață! Cu toate astea, nu ne-au învins decît la 7 metri, după două reprize de prelungiri! Deși au avut, la pauză, 12—6!

— Cît pe-aci să se repete isprava de la Olimpiada din 1980, nu?

— Acela a fost unul dintre cele mai frumoase meciuri ale vieții mele. Am remontat de la 9—15 și am cîștigat cu 22—19! Am tras partida pe video și nu mă despart de casetă. Cînd mi-e greu, o pun și capăt curaj.

— Acum vă e greu?

— După atîtea dușuri reci, cum să-mi fie?! Să zburd?! Dar privesc înainte.

— Și ce vedeți?

— Că se poate. Intervalul care urmează e hotărîtor. Dacă băieții vor pune osul, și nu mă îndoiesc că-l vor pune, vom reuși.

— Care e programul nostru la mondiale?

— Aș îndrăzni să afirm că e avantajos: în 25 cu Cehoslovacia, la Geneva, în 26 cu Coreea de Sud, la La Chaux-de-Fonds, în 28 cu Islanda, la Berna. În grupa semifinală vom întîlni, aș zice sigur, Ungaria, Danemarca și Suedia, a patra echipă, Algeria, fiind fără șanse.

— Așadar, fără U.R.S.S., fără Iugoslavia, fără Spania, fără R.F.G., fără R.D.G., formațiile de pe lista dumneavoastră de favoriți!

— Ce vă spuneam, un culoar bun. În mod normal, doar Cehoslovacia ar mai putea să vizeze finala. Și ea intră în calcule.

— De ce finala?

— Una din cele 6 de mai sus, eliminînd și Coreea de Sud, va disputa finala, urmînd să întîlnească pe prima din cealaltă jumătate a „tabloului".

— Șansele sînt deci mari.

— Fără discuție.

— Să nu uit: se tot vorbește despre un „complex iugoslav" al băieților noștri. Credeți în așa ceva?

— Nu. Doar că iugoslavii, împotriva românilor, se mobilizează mai mult. În rest, cred că e o speculație. Oricum, pentru a cîștiga moral, am programat pentru ultima perioadă de pregătiri 4 meciuri amicale cu iugoslavii. Două la ei, două la noi.

— De ce pentru a cîștiga moral?

— Pentru că la acea oră, sînt convins, vom avea o echipă capabilă să asalteze titlul mondial. Se impun cîteva retușuri, mai ales în apărare. Aici trebuie să insistăm, și încă serios. Pentru că apărările decid tot mai mult soarta meciurilor și pentru că, în ceea ce ne privește, nu mai avem, ca altădată, un Licu, un Gunesch, un Kicsid, un Stockl, adică unul sau mai mulți jucători care să se dedice mai ales fazei defensive. Care e nu numai mai grea, dar și mai puțin spectaculoasă, handbaliștii fiind și ei, ca și în fotbal, mai atrași de gol. E frumos să marchezi și incomod să te aperi, așa-i. Una e să construiești, să creezi și alta să demolezi, să strici, dar pe teren ambele situații sînt la fel de importante. Băieții noștri, nu toți, par să înțeleagă mai greu acest adevăr. Aici e bătălia, dar o vom cîștiga. Și în handbal, contează numai rezultatele finale. Turneu, precum cel din Spania, sînt cu zecile într-un an, ele se uită, se sterg repede.

— Sînt curios ce-ați fi zis dacă ieșeam învingători în Spania!

— Același lucru. Nu obișnuiesc să mă schimb după cum bate vîntul.

— Dumneavoastră, tovarășe Pană, cum vă socotiți: un antrenor dur, un antrenor dificil?

— Un antrenor care se respectă și respectă. Vreau mult, niciodată nu m-am mulțumit cu puțin în meserie, dar pentru asta am nevoie de jucători harnici și disciplinați. Cît ține de mine, nu vă faceți griji, nu rămîn dator. Și de-o fi să-mi dau sufletul în sală.

— Tocmai asta e, că ne facem griji. După atîtea eșecuri, nu credeți că e firesc?

— Îmi permit să vă dau un sfat: mergeți pe mîna noastră și n-o să pierdeți!

— Regret, viața m-a învățat să merg numai pe mîna mea, de aceea vă mai întreb o dată: ce vă face să fiți atît de optimist? Cunoașteți dumneavoastră vreun secret, pe care nu vreți să ni-l împărtășiți?

— Nu sînt atît de optimist, sînt doar lucid. Putem și, dacă putem, trebuie.

— Așa să fie. Vă mulțumesc și vă mai pun o întrebare: dacă mondialele ar începe mîine, ce garnitură ați alinia?

— Notați: Buligan — Berbece, Dumitru Marian, Boroș, Stingă, Maricel Voinea, Mocanu. Să nădăjduim că indisponibilitățile de ultimă oră ne vor ocoli!

OVIDIU IOANIȚOAIA

Serial Flacăra

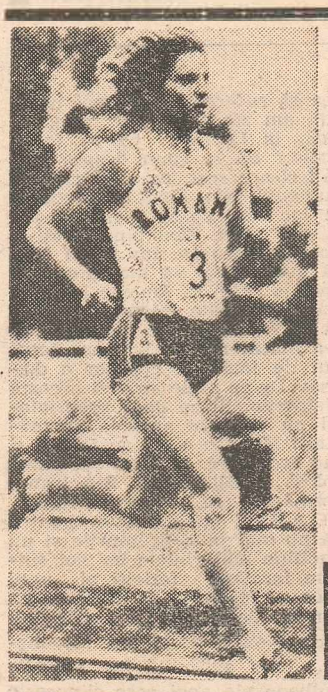

O FATĂ IUTE DE PICIOR

Viața unei mari campioane

9

O fac cu dragoste, fiind convinsă că vă vor folosi și că, la rîndul vostru, cînd veți fi mari campioni, o veți face și voi. Aceasta pentru gloria sportului românesc.

1. Primul meu sfat tehnic este simplu, dar nu ușor de realizat. Aleargă zilnic... Învață să alergi corect fiindcă se aleargă altfel pe zăpadă sau recortan, pe arătură sau asfalt, la vale sau la deal, în pantofi cu cuie sau de cros;

2. Nu vei ajunge de la sine și repede la acest lucru. Dar străduiește-te. Ceea ce nu înveți de la început, vei învăța anevoie mai tîrziu sau nu vei învăța deloc;

3. Încearcă să simți ritmul alergării. El face parte din tine. Fără aceasta vei fi doar un alergător care fuge după alții;

4. Fiecare probă de alergare își are tempourile sale. Altfel alergi 800 sau 1500 m, 1000 sau 2000 m, 3000 metri sau cros. Dar, ca să ajungi la acest lucru, este bine să alergi mult, cu plăcere și gîndind... Dacă știi că ești bun, nu te lăsa condus și tîrît în trenă falsă. Cînd vei vrea să ataci, să preiei cursa, va fi prea tîrziu;

5. Urmează toate sfaturile antrenorului, dar nu uita de tine, trebuie să ai și tu personalitatea ta;

6. Așadar, după corectitudinea alergării și gîndirea în cursă, recomand puterea de luptă. În alergarea de rezistență, cea mai bună rezistență este aceea a voinței, a dorinței de a vrea cu orice preț să cucerești victoria;

7. Este bine să ai un partener de alergare, antrenamentul devine mai ușor, mai plăcut. Dar nu uita, în cursă ești totdeauna singur. De ce n-ai învăța atunci să faci acest lucru de la început?

8. Aleargă pe orice vreme. Mai ales cînd este rea — ploaie, burniță, vînt, căldură, zăpadă — și nu ai plăcere să te antrenezi. Nici concursurile nu se dispută după cele mai favorabile buletine meteorologice;

9. Nu fugi, nu te speria de zilele grele de antrenament. Cu cît lucrezi mai tare, mai dur, cu atît va fi mai ușor, mai bine, mai sigur în competiție;

10. Fii totdeauna pregătit, fizic și psihic pentru orice efort și orice concurs. Adevăratul campion nu este cel care iese primul, ci acela care dorește, poate și reușește acest lucru.

— Învățați-vă să iubiți atletismul, proba pe care v-ați ales-o sau v-a ales ea pe voi;

— Fără pasiune nu se poate face atletism și nimic de calitate. Orice lucru deosebit în lume cere cunoaștere, dragoste, devotament, renunțări și sacrificii;

— Talentul nu-i totul sau, mai bine-zis este chiar primejdios să-l ai cînd nu e dublat de voință, de o voință de cremene;

— Alergați în zori și în amurg, pe ploaie și pe zăpadă. Veți înțelege mai bine frumusețea alergării și măreția naturii;

— Alergați cu picioarele goale. E plăcut și aveți prilejul să simțiți cum crește iarba;

— Alergați pe nisip, vara, la mare, în ritmul valurilor mării;

— Alergați diagonal, cu spatele sau lateral, ca să învingeți monotonia, să vă educați suplețea și coordonarea;

— Alergați cu ochii închiși — antrenament mental — ca să simțiți ritmul și bucuria alergării și ca să vă desprindeți de tot ce vă înconjoară;

— Antrenați-vă în doi, cu cea mai bună prietenă, prietenia fiind, și în atletism, partenerul ideal;

— Învățați să prețuiți performanțele adversarului

Scurt, foarte scurt... ● Cernăianu și Dumitru la Rapid ● Scoția – România la 26 martie ● Reka Lazar învingătoare la Budapesta ● Cine va prelua banderola lui Ștefănescu ? ● Un curs pentru... secunzi ? ! ● ...Scurt, foarte scurt.

Două prezențe inedite la hotelul „Silva" din Bușteni, în aceste zile „cartierul general" al Rapidului : antrenorul Constantin Cernăianu și jucătorul Ion Dumitru. ● Bravo pentru handbalistele de la Știința Bacău și Terom Iași, care s-au calificat în sferturile de finală ale Cupei campionilor și, respectiv, Cupei cupelor. Ambele au cîștigat și partidele retur, programate în deplasare. Ceea ce n-a izbutit Chimistul Rîmnicu Vîlcea (în Cupa I.H.F.), care a ieșit din cursă. ● Prezent la Zürich, la o importantă reuniune U.E.F.A., vicepreședintele F.R.F. Mircea Pascu a primit din partea federației scoțiene invitația ca echipa noastră națională să întîlnească Scoția la 26 martie, într-o partidă amicală. Oferta a fost acceptată în principiu, urmînd să se stabilească detaliile. După toate probabilitățile, meciul se va disputa la Glasgow. ● Aflăm că din retur Musznay va avea drept de joc pentru Universitatea Cluj-Napoca. ● După o mai lungă eclipsă, Florin Gheorghiu revine, el figurînd (după 6 runde) printre fruntașii redutabilului turneu de la Viena, la egalitate cu Karpov, Beliavski, Korcinoi ș.a. Numai de l-ar ține ! ● Relativă acalmie în privința transferărilor din fotbal, „loviturile de teatru" fiind păstrate pentru ultimele zile (pînă la 20 ianuarie). Dintre echipele mai cunoscute, marți la prînz, numai Dinamo depusese la F.R.F. forme complete pentru Damaschin I (de la Politehnica Iași) și Mihăescu (de la Flacăra Automecanica Moreni). ● După despărțirea de Ștefănescu (de-acum confirmată), între alte probleme de rezolvat Universitatea Craiova o are și pe aceea a căpitanului de echipă. Întrebat de noi, în holul hotelului „Ciucaș" din Poiana Brașov, cui îi va încredința banderola, antrenorul Mircea Rădulescu a ocolit un răspuns ferm, zicînd doar că intenționează să facă din Irimescu un jucător-cheie, cu un rol asemănător celui deținut de Bolboni în mecanismul Stelei. Atît. Înțeleagă fiecare ce crede ! ● În schimbul lui Cristea, cedat Sportului studențesc, F.C.M. Brașov va beneficia din retur de serviciile lui Șerbănică și Pană, ultimul pînă în vară. ● Contînd pentru Cupa Mondială (junioare), turneul internațional de floretă de la Budapesta a fost cîștigat de românca Reka Lazar. ● La pregătirile lui F.C. Bihor ia parte și ex-stelistul Petcu. ● Inițial, Kuusysi Lahti a ținut să joace returul cu Steaua în Belgia, numai că federația belgiană n-a marșat, explicînd finlandezilor că nu le-ar surîde concurența cu Waregem și Anderlecht ! S-a ales pînă la urmă Utrechtul, oraș din Olanda. Vorba unui suporter din „Ghencea", oriunde, fie și în Patagonia, numai să bată Steaua ! Asupra Stelei și a partidei ei din C.E.E. vom reveni. ● Viorel Kraus poartă tratative cu Politehnica Iași. ● Alături de Ion Marin, Augustin și Cățoi (acesta fără dezlegare de la Craiova), încă o „noutate" la Victoria București: Lala, fost la Oțelul Galați. ● Dana Nuțu a călcat cu stîngul în turneul de la Jaice, pierzînd prima partidă. E drept că în fața campioanei mondiale, Maia Ciburdanidze. ● Tot din șah : în vederea barajului pentru titlul feminin (ce stă să înceapă la Sinaia), F.R.Ș. a asigurat cazare pentru Gabriela Olărașu-Stanciu, dar nu și pentru Margareta Mureșan ! Fiecare se descurcă cum poate, nu ? ! ● Radu Viorel a trecut de la Dinamo la Politehnica Iași. ● „Rocadă" în fotbalul gălățean : Ralea la Oțelul, Diaconescu la Dunărea C.S.U. Se mai discută despre reîntoarcerea (de la F.C. Olt) lui Hanghiuc. ● Fetele noastre n-au strălucit la turneul de junioare de la Sofia, cîștigat de voleibalistele din R.D.G. : locul 5 din 8. ● Între 8 și 10 ianuarie, federația de fotbal a organizat, la București, un curs de reciclare pentru antrenori. Salutînd acțiunea, firește utilă, se cuvine totuși să ne exprimăm surprinderea că ea a fost programată la o dată nepotrivită, imediat după revenirea echipelor divizionare din vacanță ! E și motivul pentru care, avînd multe treburi de pus la punct, o parte dintre tehnicieni au absentat, formațiile divizionare preferînd să fie reprezentate de secunzi ! Să fi fost calendarul F.R.F. chiar atît de încărcat ?! ● E în curs de perfectare un meci Suedia — România (A) pentru 28 mai. ● Antrenor nou la Șoimii I.P.A. Sibiu : Ion Circiumărescu.

Racul

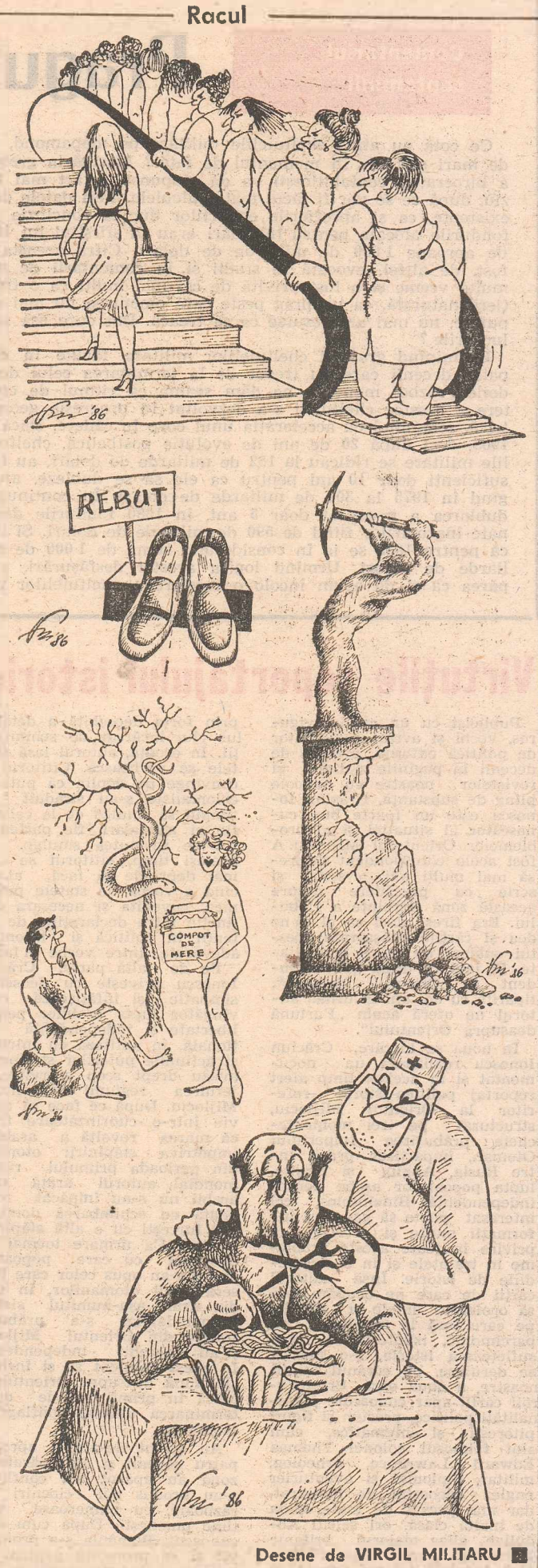

Desene de VIRGIL MILITARU

La peluză

O scrisoare

Semnează : Mihaela. Iscălitura este caligrafiată frumos și citeț. După ce a terminat de scris, semnatara n-a simțit nevoia să se deghizeze indescifrabil. Numele de familie n-are importanță. Ea este Mihaela. O fată. A incitat-o la scris tableta mea despre Corvinul. O consideră sinceră și bine scrisă. Cine începe astfel, sfîrșește de obicei prin a cere ceva, dar la urmă ea nu pretinde nimic. Epistola este tristă și totodată tonică ; respiră prin fiecare cuvînt o viziune calmă și bravă în fața vieții. Destine implacabil nedrepte îi urmăresc și pe oamenii fotbaliști. Prin contingență cu Rednic, Andone și Gabor am vorbit și despre ceilalți „canguri". Am spus : „Ceilalți colegi de generație : Hanghiuc, Sertov și alții au obosit înainte de vreme și atmosfera de la cluburi trebuie să fi pecetluit ceea ce ei sînguri n-au putut pricepe decît poate prea tîrziu. „Ea nu știe care-i situația lui Hanghiuc; în ce-l privește pe Sertov, am dreptate. În ultimul timp, nu și-a mai ajutat echipa. Probabil că eu știu însă că la sfîrșitul turului trecut, Sertov a fost pe cale să-și piardă un picior și de atunci se tot tratează. Ceea ce nu știu eu este că Sertov a suferit cumplit, nu numai fizic, ci și sufletește. Cînd era mic, cea mai mare dorință a lui a a fost să ajungă fotbalist și a ajuns. A jucat cu „cangurii" în Australia și a fost fericit. Pentru ca apoi, dintr-o dată, să fie în situația de a-și pierde piciorul. Așa e în fotbal. Purtătorul de talent se expune continuu. Față de ceilalți trei pe care îi amintesc, Sertov, Hanghiuc și ceilalți n-au avut șansa întîlnirii cu Mircea Lucescu. Respectiv cu un bărbat tînăr care, pentru a se impune, se înarmează cu răbdare și speranță. Virtutea a avut nevoie de virtute. Specificul șansei în fotbal constă în aceea că ea, șansa, trebuie să survină la timpul potrivit. Timpul e scurt și ireversibil. Nu există amînări. Atunci sau niciodată. Lipsa lui „atunci" te face să te îndoiești de propriul talent, îți dă sentimentul inferiorității în fața colegilor de generație. Declinul ia forma prăbușirii.

Mihaela nu acuză. Constată. Revolta ei este senină și adîncă. Nu e supărată. E gravă, dar gravitatea n-o copleșește. Această calmă și curajoasă răsculată iubind dramatic nu se înăsprește. Din păcate, continuă ea, Sertov nu este singurul în situația asta. Chiar tinerii juniori din ultima generație. Cîți dintre ei s-au întîlnit cu șansa lui Gabor ? Badea, Pistol, Pologea, Popescu și cam atît. După meciul cu Turcia s-a făcut zarvă în jurul numelui lui Leu. Antrenorii au dat declarații. Leu este rezervă la „Poli". Nici măcar în echipa de tineret nu figurează. Și nu e singurul. După părerea Mihaelei, cel mai serios dintre ei, N. Zamfir, va avea destinul lui Sertov. Prea curînd potențialitatea lor fragilă este încredințată „urgențelor" unor cluburi care minate de nevoi imediate preferă duritatea talentului. Înțelege cineva ce înseamnă pentru un tînăr aureolat de talent în echipa de juniori să joace într-un întreg campionat doar două minute în vreme ce mediocrii robuști sînt trimiși în teren să se bată, să lovească, să se apere cu dinții ? Cine îi proteguiește pe primii ? Mihaela nu are vocații reformatoare. Nu propune nimic pentru că înțelege totul. Și ne îndeamnă și pe noi să înțelegem mult ca să condamnăm puțin. Mesajul acesta, chiar dacă nu e manifest, e implicit. Văd că am plecat de la una și am ajuns la alta, scrie ea. V-aș spune părerea mea în legătură cu toți, dar mi-e teamă că v-aș plictisi.

Nici o ranchiună, nici o etichetare. Nici unul din îmboldurile răzbunătoare care inspiră de cele mai multe ori astfel de scrisori. O confesiune caldă și îngrijorată. Fotbalul generează și astfel de pasiuni. Cu o lacrimă de bucurie pe obrajii Mihaelei, fotbalul își răscumpără toate păcatele. Am văzut recent un bărbat bucuros pe care exuberanța îl făcea grobian, agresiv și intolerant. Lîngă el, Mihaela ar fi amuțit. Din cînd în cînd, să facem liniște și să ascultăm adîncurile !

NICOLAE CRISTACHE

Serial Flacăra

și să-l felicitați cel dintîi. A doua oară o va face el, ca să nu rămînă dator sportivității.

— Chiar dacă nu devii un mare campion, atletismul va face din tine un însetat de mișcare și de natură, implicit un om de voință și de caracter.

Ca fiecare probă dealtfel, și alergarea de fond își are psihologia sa, dar celui care o face, aceasta i se pare mai aparte, neobișnuită. S-ar putea chiar, în ce ne privește, să fie adevărat. Mai ales cînd un fost alergător de fond devine antrenor și eleva sa îi este chiar soție. Atunci clasica singurătate a alergătorului de cursă lungă devine a amîndurora, singurătate în doi...

Maricica, pe traseele de antrenament, în luptă cu kilometrii, pe soare, ploaie, vînt, ceață, zăpadă, singură, cu gîndurile ei. Iar eu, undeva pe traseu sau așteptînd-o la capătul lui, întrebător, înfrigurat, neliniștit, dar tot singur, tot în singurătate.

Uneori ea pleacă departe, în străinătate, fără mine, în gînd doar cu graficul și tactica cursei. Iar eu rămîn acasă, chinuit de întrebări, de gînduri, de speranțe. Singurătate în doi.

Sau, și mai straniu, sîntem în ziua concursului, pregătit cu luni și ani înainte. Amîndoi, aproape unul lîngă altul. Alergăm în același ritm, cu aceeași bătaie de inimă, cu aceleași gînduri în cursă. Nu auzim fremătarea stadionului (ca a mării, vara, care ne place atît de mult), doar glasurile miilor de oameni care vuiesc ca-ntr-un ghioc imens și prevestitor, a ce ?, nu știm încă.

Sîntem împreună, la un pas unul de altul, dar firesc de departe în ceea ce facem. Ea — alergătoarea cu părul blond și picioarele suple, înaripate. Eu — antrenorul, cu acele cronometrului fierbîndu-mi creierul, torturîndu-mi liniștea. Și totuși și acum sîntem laolaltă, ca totdeauna, dar singuri. Marea noastră singurătate în doi.

Nu cred în spiritism, medii și hipnotism. Dar cred în biocurenți, în materialitatea noastră, în putința de a comunica, prin ultrascurte, ca delfinii.

Totdeauna, cînd am fost la un pas sau la zeci de mii de km, ne-am simțit alături, ca într-o seară de iarnă, urmărind un film la televizor, în două fotolii învecinate, gemene aproape.

Poiana Brașov era numai ninsoare și basm. Maricica terminase o zi grea de muncă, necruțătoare. Eu, ca un computer obosit de calcule, mai gîndeam încă. Eram împreună, dar fiecare în lumea lui, în enigmatica lui singurătate.

Cel mai mult am avut această senzație, acest simțămînt care ne încerca adeseori, în avionul de New York, care ne purta prin nori spre aventura lui „Fifth Avenue", într-un zbor de nouă ore. Era un avion cu sală de cinematograf și patru ecrane, cu muzică în căști pentru fiecare scaun de pasager. Nu pot să uit nici mondialele de cros din '84, tot în America și tot în apropiere de New York, spre care am pornit neliniștiți, fiecare cu frămîntarea lui, încerți în obținerea unui rezultat mare. Sau Olimpiada, într-un imens ocean de oameni, cu aproape 100 000 de voci, creiere și inimi fremătătoare.

Dar, ciudat, cursa care mi-a dat cea mai teribilă senzație de solitudine, de apropiere și depărtare totodată, a fost tot „Fifth Avenue". Era ca un fluviu de oameni care curgea inconștient, dar năvalnic, zgomotos, ca o lavă. Și în această neverosimilă scurgere, cascadă orizontală de așteptări, pasiuni, undeva sau nicăieri, noi doi, alergătorii de cursă lungă.

Maricica, fără cozile blonde și ochii albaștri din Iașii începutului, maturizată de ani, campioană și recordmană mondială. Și eu, fostul alergător de semifond și fond de la C.C.A., care mă înfruntam cu Tilmaciu, Grecescu, Vamoș, Bădici, V. Pop, mai bătrîn și eu, poate mai înțelept.

Noi doi, două picături de apă, într-o vastă mare de încordare și neliniști.

Oamenii care se iubesc, care au aceleași afinități, gînduri și preferințe sînt mereu împreună, se bucură de fiecare clipă și fiecare gînd al lor. A fost și destinul nostru ca, împreună fiind, să fim vînturați de această chemare, mai puternică decît oricare, pasiunea pentru atletism.

Cuplurile de „forțe" sînt obișnuite în lumea noastră, a sportului. Emil Zatopek și soția sa Dana, sulițașă, mai înseamnă și patru medalii de aur într-o singură Olimpiadă — Helsinki 1952.

Poate că o unică energie, o singură forță nu-i de ajuns pentru a învinge rezistența și limitele atletice. Și atunci se strîng două... Apare în lume, și la noi, simbioza antrenor-atletă sau amîndoi soții, atleți de valoare. Parcă perechi de dans pe luciul gheții și pe muzica lui Mendelsohn.

ION PUICA

Continuare în numărul viitor

Comentariul săptămînii

Pragul

Ce cotă au atins cheltuielile militare pe mapamond, cît de mari sînt ele în momentul de față ? Mașinăria greoaie a birocrației contabilicești va da răspunsul exact mai tîrziu, după ce se vor fi făcut toate calculele. Însă datele deja existente, ca și aprecierile experților duc la concluzia că fondurile alocate pentru înarmări erau la sfîrșitul lui 1985 de aproape 1 000 de miliarde de dolari. Cifra aceasta a fost, de altfel, evocată în studii și în comentarii de mai multă vreme și a fost privită de cei mai mulți ca o frontieră naturală, ca un prag peste care omenirea nu mai are putere, nu mai are resurse ca să treacă. Dar oare așa stau lucrurile ?

Examinînd graficul cheltuielilor militare făcute în cele patru decenii care au trecut de la terminarea celui de-al doilea război mondial, ne dăm seama că ritmul de creștere a acestor cheltuieli s-a dezvoltat în progresie geometrică, semănînd cu accelerația unui corp în cădere. Dacă în 1965, deci după 20 de ani de evoluție postbelică, cheltuielile militare se ridicau la 162 de miliarde de dolari, au fost suficienți doar 10 ani pentru ca ele să se dubleze, ajungînd în 1975 la 300 de miliarde de dolari. În continuare, dublarea a necesitat doar 5 ani, în 1980 fondurile destinate înarmărilor fiind de 590 de miliarde de dolari. Și iată că pentru 1985 se ia în considerație suma de 1 000 de miliarde de dolari. Urmînd logica acestei desfășurări, s-ar părea că și de acum încolo o creștere a cheltuielilor militare, ceea ce ar însemna, desigur, o depășire a pragului de 1 000 de miliarde de dolari, nu numai că este posibilă, dar este, într-un anumit fel, inevitabilă.

Și totuși logica evoluțiilor de pînă acum nu este deloc infailibilă. Mai întîi, deoarece cursa înarmărilor este, prin ea însăși, lipsită de logică, aberantă. Apoi, fiindcă, potrivit legilor dialecticii, o acumulare cantitativă ajunsă într-un anumit stadiu determină modificări de substanță ; în cazul înarmărilor, ceea ce, într-un stadiu inițial, însemna apărare, supraviețuire se transformă în sinucidere. Prin urmare, în favoarea opririi cursei iraționale a înarmărilor pledează rațiunea : s-au acumulat pe Pămînt destule arme, mai ales arme nucleare, în stare să distrugă viața de pe planetă ; cheltuielile militare nu mai au sens. Pledează, în aceeași direcție, necesitatea stringentă de a nu risipi în van resursele materiale și umane ale globului. Pledează, de asemenea, mișcarea pentru pace, care demonstrează voința locuitorilor Terrei de a menține planeta lor în viață, de a exclude posibilitatea unui război, care în prezent ar echivala cu un cataclism cu consecințe ireversibile.

Din aceste motive, plafonul de 1 000 de miliarde de dolari trebuie să constituie o limită absolută. În această privință, este mai actuală ca oricînd propunerea României de înghețare imediată a cheltuielilor militare și de trecere apoi la reducerea lor succesivă cu 5—10 la sută anual. Omenirea are toată îndreptățirea să ceară ca în 1986, Anul Internațional al Păcii, cursa înarmărilor să fie, în sfîrșit, stăvilită. Să ceară și să spere că peste pragul celor 1 000 de miliarde de dolari cheltuieli militare, pragul absurdului, nu se va păși niciodată.

ION D. GOIA

A fi mamă...

„Acest copil este viitorul meu. Prin el voi trăi mereu. E un dar atît de minunat încît nu-mi vine să cred că sînt atît de norocoasă" — declara, în septembrie 1984, Betsy Sneith, americanca de 24 de ani care a intrat în istoria medicinei. Ea este prima femeie care a dat naștere unui copil după ce a suportat un transplant cardiac.

Avea 18 ani, își terminase liceul de puțină vreme și era gata pentru denivelatul drum al vieții, cu o diplomă de programatoare pentru computere în buzunar și multe, multe speranțe. O supăra un dinte așa că a apelat la dentist pentru o banală extracție. Care din banală a devenit problematică, în urma unui control serios descoperindu-i-se pe inimă o tumoare benignă, care bloca fluxul sanguin. Era condamnată la vîrsta cînd bucuria tinereții explodează, cînd viața promite mai mult ca oricînd. Lui Betsy viața îi promitea încă 3 săptămîni, după care...

Betsy n-a acceptat verdictul și a luptat cu mult curaj. După ce medicii i-au explicat că doar un transplant o poate salva, s-a prezentat la Stanford Hospital din California pentru a cere ajutor. A trebuit să aștepte multe luni pînă cînd inima mult dorită i-a fost oferită. Transplantul, o reușită perfectă, a fost efectuat în 1980. Apoi Betsy a început o viață nouă, minunată. „Pentru a fi pe deplin fericită, pentru a fi o femeie ca oricare alta, vreau să am un copil", spunea ea ignorînd avertismentele medicilor care încercau să o convingă să renunțe la o asemenea temerară acțiune căreia noua inimă nu i-ar fi putut rezista. Sfidînd moartea, Betsy, o personalitate de o tenacitate rar întîlnită, a rămas însărcinată. N-a deranjat-o nici fuga tatălui copilului, terorizat la gîndul că se poate transforma, fără voie, într-un asasin. Medicii au încercat să o facă să avorteze dar Betsy a refuzat, și Sierra, „fiica miracolului", cum au numit-o ziariștii, s-a născut. Fericirea acestei mame n-a cunoscut margini. Medicii, emoționați, îngrijorați dar plini de admirație pentru curajul excepțional al acestei fete, au externat-o, perfect sănătoasă. La bucuria ei a participat întreaga țară, milioane de oameni i-au trimis felicitări și scrisori pline de admirație pentru gestul ei realmente eroic.

Așa cum de obicei se întîmplă, fericirea ei n-a fost de durată. Implacabilă cum numai ea poate fi, moartea n-a suportat să mai fie păcălită încă odată. Betsy a început să se plîngă de dureri de cap, vertijuri, grețuri. Control medical cu diagnosticul „tumoare la creier". „Pînă acum am reușit să înving moartea, dar iată că nu mai pot fugi de destin. Vreau să se termine repede, înainte ca fiica mea să înceapă să mă recunoască și să mă iubească. Nu vreau ca moartea mea să fie pentru ea o traumă care să-i răscolească viața. E mai bine ca de pe acum să aibă lîngă ea o altă femeie care să o iubească, o altă mamă".

Betsy a renunțat la medicamentele care-i ajutau organismul în lupta împotriva fenomenului respingerii inimii transplantate, scurtîndu-și singură zilele.

Aici se sfîrșește povestea tragică a acestei tinere curajoase, care, pentru a naște un copil, și-a riscat viața, iar pentru fericirea lui a ales moartea. Copila nu a rămas singură. Bunicii au înfiat-o și, poate peste cîțiva ani, îi vor povesti cine a fost mama ei care a iubit-o mai mult decît viața, ce-a făcut pentru ca ea să existe și să fie fericită.

IOAN ROȘCA

Virtuțile reportajului istoric

Publicist cu un condei viguros, vechi și avizat comentator de politică externă, prezent de decenii în paginile ziarelor și revistelor noastre cu articole pline de substanță, Crăciun Ionescu este un foarte bun cunoscător al situației și al problemelor Orientului Mijlociu. A fost acolo corespondent de presă mai mulți ani, a scris și scrie cu precădere despre această zonă fierbinte a globului. Era firesc deci ca el să ne dea și cărțile consacrate acestui subiect de mare actualitate. Și iată că după „Corespondent în Orientul Mijlociu", tipărită cu doi ani în urmă, autorul ne oferă acum „Furtună deasupra Orientului".

În noua sa lucrare, Crăciun Ionescu realizează un documentat și în același timp alert reportaj politico-istoric referitor la Orientul Mijlociu, structurat pe trei momente-cheie : prăbușirea Imperiului Otoman, împărțirea prăzii între Rusia, Anglia și Franța, lupta popoarelor arabe pentru independență. Bineînțeles, cel interesat poate să găsească informații multe și precise cu privire la toate aceste probleme în tratatele și în enciclopediile de istorie. Însă autorul cărții de care ne ocupăm, fără să ocolească datele și cifrele, pe care însă le mînuiește cu parcimonie, izbutește să reînsuflețească istoria, s-o facă să se deruleze, pe ecranul minții noastre, a doua oară. Printre eroii cărții apar cunoscute personalități politice, precum și figuri pitorești și enigmatice, cum sînt faimosul colonel Thomas Edward Lawrence, arheolog, militar, diplomat și aventurier englez deosebit de înzestrat, dar mai presus de toate spion de înaltă clasă, ori șeicul Abdullah, alias maiorul britanic Harry St. John Bridger Philby, fără îndoială tot un agent al serviciilor secrete engleze. De mare savoare sînt unele episoade precum deplasarea prin peninsula Sinai a grupului de spioni englezi, condus de Lawrence, care se dădeau drept arheologi în căutarea... drumului lui Moise (în realitate întocmeau o hartă militară a regiunii), sau degringolada trupelor mussoliniene în nordul Africii și în Balcani, în timpul celui de-al doilea război mondial.

Cartea lui Crăciun Ionescu iese, în chip deliberat, programatic, din perimetrul afirmațiilor și se plasează solid în zona demonstrației, făcute însă prin forța deosebită a detaliului viu, încărcat de semnificații. În esență, autorul lasă faptele să vorbească. Cititorul se convinge pe deplin că puterile colonialiste s-au străduit tot timpul să smulgă de la ceilalți, fie ei adversari, fie parteneri, tot ce se putea smulge. În același timp, cititorul se va mai deprinde să facă, atunci cînd e vorba de statele puternice, cuvenita și necesara distincție între declarațiile de intenții în politică și intențiile adevărate, între vorbe și fapte.

Pe de altă parte, Crăciun Ionescu privește cu deosebită simpatie și înfățișează convingător lupta arabilor pentru libertate și independență națională, în antiteză cu intrigile și acțiunile puterilor străine ce aveau drept scop aservirea și jefuirea regiunii Orientului Mijlociu. După ce face să reînvie într-o cuprinzătoare frescă marea revoltă a arabilor împotriva stăpînirii otomane din perioada primului război mondial, autorul arată cum arabii nu s-au împăcat niciodată cu schimbarea dominației turcești cu o altă stăpînire străină. Ca urmare tocmai a dîrzeniei cu care popoarele arabe s-au opus celor care luaseră locul otomanilor, în cele din urmă așa-numitul sistem al mandatelor s-a prăbușit, statele din Orientul Mijlociu și-au dobîndit independența. În acest moment se și încheie „Furtună deasupra Orientului", adică în primii ani de după terminarea ultimei conflagrații mondiale.

Au trecut de-atunci aproape patru decenii și, din păcate, în zonă au apărut noi conflicte, s-au produs noi ciocniri și războaie, cu numeroase victime omenești. După cum este cunoscut, România s-a pronunțat și se pronunță pentru soluționarea acestor conflicte exclusiv pe cale pașnică, prin tratative. Socotim că sîntem îndreptățiți să așteptăm de la Crăciun Ionescu o carte cu privire la evenimentele ce s-au petrecut în Orientul Mijlociu începînd din perioada imediat următoare celui de-al doilea război mondial și pînă în prezent, informîndu-l pe cititor „la zi" și punînd în valoare acțiunile și inițiativele țării noastre, ale președintelui Nicolae Ceaușescu pentru rezolvarea justă și durabilă a tuturor problemelor privind această regiune.

ION D. GOIA

Fotoreportaj pe glob

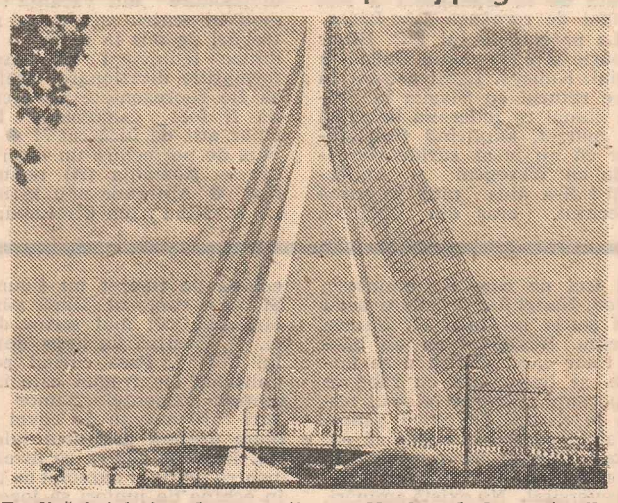

Realizări tehnice de excepție. — Noul pod de peste fluviul Dvina (Daugava), în orașul Riga (U.R.S.S.) ; — Cel mai mic aparat de radio cu tranzistori din lume, în greutate de numai... 50 de grame, produs în Japonia.

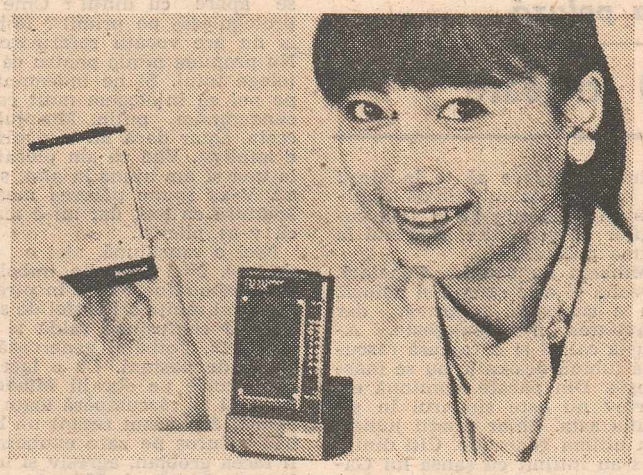

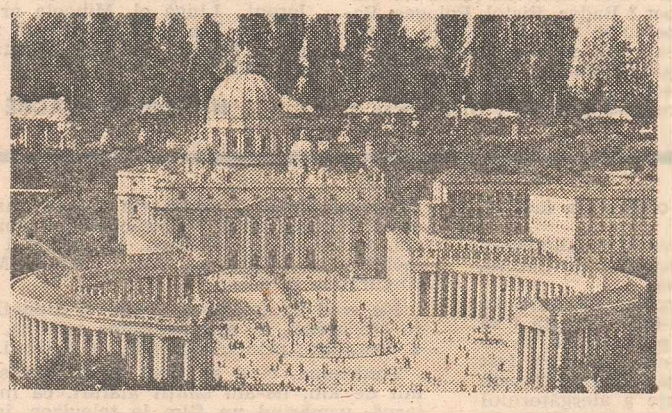

O celebră piață din capitala Italiei. Dar nu e vorba de o fotografie, ci de o... machetă

ACCENTE ÎN LUME

Orientul și Europa

Primul chinez care va scrie o biografie a poetului Friedrich Schiller se numește Zhang Yushu și este profesor la Universitatea din Pekin, șeful secției germane. Lucrarea va avea cam 300 de pagini.

„Premiul Hambach 1985" a fost decernat japonezului Yoruaki Suzuki pentru opera sa orchestrală „Metamorfoză simfonică". Compoziția sa a fost selecționată dintre alte 500 trimise din 32 de țări.

Ceas cu cuc — uriaș

În localitatea Shonach, situată în una din cele mai pitorești văi ale Pădurii-Neagre (R.F.G.) — principala sursă de venit a locuitorilor rezultă din turism și orologerie. Aici poate fi admirat un ceas cu cuc uriaș, operă a meșterului ceasornicar Iosef Dold.

Această capodoperă a artei și tehnicii are 3,60 m lărgime și 3,10 m înălțime. „Locatarul" are la dispoziție o adevărată cabană pe care mulți și-ar dori-o !

Cărți rare

Secția de cărți și manuscrise rare reprezintă unul din motivele de mîndrie ale Bibliotecii de Stat a R.S.S. Kazahe din Alma-Ata. În colecția secției se află cărți vechi în limbile vest-europene printre care „Elogiul nebuniei" a lui Erasm din Rotterdam din 1523 și lucrarea lui Galileo Galilei, „Sistemul lumilor". Tot aici se păstrează ediții din timpul vieții, ale savantului rus Lomonosov (sec. XVII) și ale poetului Pușkin (sec. XIX).

Șampanie suedeză

DIN MERE, struguri și bace de soc roșu o întreprindere suedeză specializată în producția de alcool din fructe va prepara după o rețetă proprie primele cantități de ...șampanie. Iată că spumoasa băutură se poate prepara din te miri ce. Credem însă că de preferat rămîne tot cea din struguri.

Numai despre dragoste

Ultimul roman al scriitorului Gabriel Garcia Marquez, laureat al Premiului Nobel pentru literatură se numește „Dragoste în vremuri de restriște". În cuprinsul celor 480 de pagini, scriitorul dezvăluie viața unor tineri îndrăgostiți care se revăd după o lungă perioadă de timp reluîndu-și idila. Referindu-se la ultima sa creație, autorul precizează că este „cel mai bun roman de pînă acum" căci „abia acum am avut curajul să scriu 480 de pagini numai despre dragoste".

ELENA GRECESCU

Vom izbuti, în sfîrşit, să prevedem cutremurele ?

Este cunoscut că pînă în prezent ştiinţa n-a putut, din păcate, să prevadă cu exactitate unde, cînd şi cu ce forţă se va produce un cutremur pe Pămînt, deşi semne prevestitoare ale cataclismelor de sub scoarţa terestră sînt destul de numeroase. Nu demult, omul de ştiinţă sovietic Ikram Kerimov, seismolog, doctor în ştiinţe fizico-matematice, a propus o nouă metodă de prognozare a cutremurelor. El s-a referit la această metodă, la preocupările sale şi la rezultatele obţinute într-o convorbire cu un redactor de la A.P.N., la care facem apel pentru informaţiile din acest articol.

Cu 5 zile înaintea puternicului cutremur din Mexic, de la sfîrşitul anului 1985, afirmă autorul noii teorii, semnale de pericol au fost recepţionate la unul din poligoanele Institutului de Geologie al Academiei de Ştiinţe din Azerbaidjan. E drept, acest lucru a fost cunoscut abia după ce oamenii de ştiinţă au descifrat „limbajul" zgomotelor seismice pe care le-a înregistrat, timp de mai multe luni, aparatura de la complexul special seismologic mobil. Spre deosebire de reţeaua staţionară, acest sistem mobil, care a fost poreclit „broasca ţestoasă", dispune de o capacitate de cîteva ori mai mare de a capta cele mai slabe vibraţii ale Pămîntului. Avem dovezi, spune Kerimov, că seismul, cutremurul, nu este un fenomen instantaneu de destindere a energiei acumulate în adîncurile planetei, ci un proces îndelung pregătit, ale cărui etape pot fi urmărite pe baza înregistrărilor zgomotelor seismice produse de focare.

Cutremurul mexican i-a oferit omului de ştiinţă sovietic un şir de fapte care au confirmat justeţea teoriei lui cu privire la caracterul proceselor din focare, procese ce provoacă eruptiile subterane. Nu cu mult înainte de puseul de bază, în focarul viitorului cutremur apare un cîmp seismic slab de un fel deosebit, ale cărui radiaţii, răspîndindu-se la distanţe considerabile, poartă cu ele informaţia necesară pentru a stabili cînd şi cu ce forţă se va dezlănţui furtuna seismică. Descifrarea fonogramelor conţinînd zgomotele emise de focarul cutremurului mexican, declară Kerimov, a arătat că cu cîteva zile înainte de catastrofă acest focar a semnalizat viitorul cataclism, emiţînd unde caracteristice, care au fost numite microseisme.

E oare posibil să asculţi „vocea" unui cutremur care încă n-a avut loc ? Pare de domeniul fanteziei. Totuşi, oamenii de ştiinţă de la institutul amintit preziintă probe reale — circa 800 de înregistrări, făcute de ei începînd din 1976, ale zgomotelor emise de focare pe întreaga planetă. Aceste înregistrări s-au dovedit a fi fost fixate cu 24 de ore sau cu mai mult înainte de a fi auzite de martorii de la suprafaţă ai catastrofei. Ele sînt asemănătoare cu cele pe care le emite stihia odată dezlănţuită. Dar de ce asemenea semnale cu totul specifice, care apar în focare înainte de cutremure, au rămas aşa de multă vreme în afara atenţiei seismologilor ? Înainte de toate, explică omul de ştiinţă sovietic, din cauză că s-a presupus că multă vreme, pînă în ajunul erupţiei subterane, focarele nu emit sunete, şi această aşa-numită linişte seismică este pînă astăzi considerată ca unul din cele mai importante semne prevestitoare ale unei iminente catastrofe. „Dar problema tocmai în asta constă — subliniază Ikram Kerimov — că o asemenea «tăcere seismică» în general nu există. Exact acest lucru îl şi demonstrează cercetările noastre. Dimpotrivă, în preajma erupţiei, în zona focarului se produce un fel de alarmă seismică, dar semnalele ei n-au fost luate în seamă pînă în prezent din pricină că... n-au fost considerate semnale. Pînă nu demult, toate zgomotele au fost socotite la fel de întîmplătoare, lipsite de sens, ca orice trosnet banal în eter. Cu ele se proceda la fel ca şi cu paraziţii radio — se făcea totul pentru a scăpa de ele. La staţiile seismice, cînd se realiza prelucrarea datelor cu privire la cutremure, zgomotele slabe erau, cel mai adesea, pur şi simplu date la o parte. Abia cînd ne-am ocupat de aceste «deşeuri»ale producţiei seismice de bază, ne-a dat în gînd că tocmai în ele se păstrează semnalele care prevestesc catastrofele iminente".

Din aceeaşi sursă, aflăm că după zgomotul seismic se pot obţine informaţii referitoare la comportarea focarelor practic pentru orice erupţie subterană, în orice colţ al globului pămîntesc s-ar produce. Acest lucru poate părea neverosimil, întrucît contrazice legile fizicii clasice, conform cărora cu cît sursa este mai slabă, cu atît undele pe care le emite se sting mai repede. În cazul microseismelor însă, şi undele slabe se pot răspîndi aproape pe întreaga planetă, ceea ce nu pot face alte unde, mult mai puternice. Aceasta se întîmplă din cauză că undele seismice caracteristice (microundele) au capacitatea uimitoare de a se alimenta cu energia altor unde, inclusiv cu oscilaţiile Pămîntului. Ele se „aprovizionează" cu această energie pe întregul drum pe care îl parcurg.

Seismologii de la Institutul de Geologie al Academiei de Ştiinţe din Azerbaidjan au elaborat şi o metodică specială care dă posibilitatea trierii zgomotelor seismice, alegîndu-se cele care sînt emise direct de focare. Ei au stabilit direcţionalitatea undelor, ceea ce dă posibilitatea să se localizeze exact focarul, în situaţia în care îşi încep activitatea mai multe focare deodată. S-a stabilit, de asemenea, că pe măsură ce puseul principal se apropie, microseismele focarului îşi schimbă frecvenţa. În plus, acest lucru se petrece după un program dinainte stabilit: fiecărei etape a pregătirii îi corespunde o anume undă, pe care funcţionează emiţătorul focarului. „Dispunem în prezent de un adevărat complex de prognoză, afirmă Kerimov. Prin crearea unei reţele speciale de observaţie, care ar permite, într-un regim automat şi în timp util — concomitent cu primirea informaţiei —, să se analizeze starea microseismică a zonelor cu focare, noi am obţine posibilitatea de a depista perturbările iminente ale stihiei din adîncuri".

Ne aflăm, aşadar, în faţa unei noi idei ispititoare şi, după cum s-a văzut, întemeiate pe date concrete în domeniul seismologiei. Se va dovedi oare această nouă metodă de prognozare a cutremurelor mai eficientă şi mai sigură decît încercările de pînă acum ?

ION CODRU

Publicistul Neagu Udroiu ne propune un interviu despre

Sănătatea pentru toţi

La ora la care pătrundem în sediul O.M.S. nimic spectaculos nu pare a se derula în spaţiile rezervate întrunirilor de specialitate. O linişte propice studiului, încurajatoare pentru conversaţii în cadru restrîns, posibile şi necesare pentru a înţelege mai bine preocupările acestei organizaţii. Faţă în faţă cu LU RUSHAN, asistent al directorului general, convenim o discuţie axată cu deosebire în jurul programului cunoscut sub numele de „SĂNĂTATE PENTRU TOŢI", angajat pentru anii ce ne despart de anul 2000. Interlocutorul meu a fost în România şi începe prin a mă face depozitarul impresiilor sale de călător, de specialist, de cunoscător al realităţilor de la noi de acasă.

— Am impresii foarte bune cu privire la activitatea de ocrotire a sănătăţii în ţara dumneavoastră. În zilele cît m-am aflat în România am putut vizita centrul de boli cardiovasculare din Bucureşti, precum şi o serie de instituţii medicale din Cluj-Napoca. Asistenţa medicală în ansamblu se constituie într-un sistem foarte bine organizat. Pentru populaţie este extrem de important să poată beneficia de un cadru de asistenţă atît de bine pus la punct. Am văzut cu ochii mei asemenea lucruri. După cîte ştiu, noi avem o serie de colaborări cu instituţiile de specialitate din ţara dumneavoastră, nu demult a fost inaugurat un asemenea centru în România, consacrat medicinei tradiţionale româneşti. Un alt centru de colaborare este consacrat bolilor mentale. Probabil că ştiţi acest lucru. Şi ar putea fi spuse alte exemple de bună conlucrare între O.M.S. în medicina românească. Privesc cu încredere colaborarea cu specialiştii români în viitor. Cunosc facultăţile de medicină. M-a surprins la modul plăcut deschiderea şcolii de medicină către alte ţări şi continente. Am întîlnit atîţia studenţi străini veniţi să înveţe medicina în România. Iată un lucru cu adevărat excelent.

— Sînt încîntat să vă ascult vorbind astfel despre România şi despre români.

— Repet că apreciez foarte mult modul în care este gîndită apărarea sănătăţii în ţara dumneavoastră.

— În 1977, Adunarea mondială a sănătăţii a stabilit că principalul obiectiv social trebuie să fie asigurarea pentru toţi cetăţenii lumii a unui nivel de sănătate superior. Este ceea ce a devenit cunoscut sub numele de „Sănătate pentru toţi pînă în anul 2000". Aş propune să vă referiţi la acest program.

— Deviza pusă în circulaţie are în vedere preocuparea de a face din sănătate un bun nouă, tuturor locuitorilor planetei, de a permite astfel o condiţie necesară pentru a munci normal, pentru a participa normal la viaţa colectivităţii din care facem parte. O strategie mondială, indicînd direcţiile importante de acţiune în domeniul sănătăţii, în sectoarele economice şi sociale conexe, la nivel naţional şi internaţional. Întrucît, nu poate să ne fie străin, problemele de sănătate şi cele socio-economice sînt legate strîns.

Pornind de la constatarea că aproape un miliard de oameni sînt antrenaţi în cercul vicios al mizeriei, subalimentaţiei, al bolilor care le decimează energia, le reduce capacitatea de muncă, le restrînge posibilitatea de a-şi stabili planuri de viitor. Mari disparităţi guvernează lumea din acest punct de vedere. În timp ce speranţa de viaţă urcă la 72 de ani în cazul ţărilor dezvoltate, ea nu trece de 55 de ani în ţările în curs de dezvoltare şi gravitează în jurul a 50 de ani în Africa şi sudul Asiei. La 1000 de naşteri, în ţările dezvoltate se înregistrează 10—12 decese în primul an de viaţă. În ţările slab dezvoltate rata este de 100—200. Rata mortalităţii în rîndul copiilor între 1—5 ani este de 1 la 1000 în statele puternic dezvoltate şi de 20 în numeroase ţări subdezvoltate. Din 1000 de copii care se nasc în mizerie în ţările lumii a treia, 200 mor înainte de a împlini un an şi alţi 100 pînă a avea 5 ani, doar 500 din ei atingînd vîrsta de 40 de ani.

Sînt multe alte elemente care definesc problematica sănătăţii. „Sănătatea pentru toţi pînă în anul 2000" urmăreşte să contribuie la ameliorarea stărilor de lucruri, să instaureze o nouă ordine în acest domeniu, să asigure tuturor ramurilor un nivel de sănătate cît mai ridicat posibil. În mai 1984 Organizaţia Mondială a Sănătăţii a procedat la o primă evaluare a demersurilor în acest sens.

Convorbire cu Dr. Lu Rushan,

asistent al Directorului general al Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii

— Aş îndrăzni să vă întreb prin această prismă : vom fi noi într-o condiţie mai bună de sănătate la finele secolului ?

— Nici o îndoială, ne vom găsi într-o stare mult mai bună din punct de vedere al sănătăţii. Dar acesta nu este un obiectiv atît de uşor. Condiţiile sînt foarte diferite de la o ţară la alta. Chiar în interiorul aceleiaşi ţări condiţiile diferă de la o regiune la alta. Trebuie muncit enorm. Cred în posibilitatea de a consolida condiţiile de ocrotire a sănătăţii în viitorii ani. Se impune să facem aceasta. Dar sînt atîtea de rezolvat pentru a ne găsi în anul 2000 într-o situaţie modificată în bine. Rămîne, în înţelegerea mea, un obiectiv foarte stimulator, deosebit de atrăgător.

— Se poate vorbi de o neînţelegere, la nivel guvernamental, a problemelor de sănătate ?

— Pot afirma că sînt şi astfel de cazuri cînd nu au fost înţelese cum trebuie problemele de sănătate ale oamenilor. Chestiunile de sănătate se cer privite ca o parte componentă a dezvoltării economice şi sociale. Am vizitat ţara dumneavoastră şi am putut constata că sănătatea constituie o secţiune a dezvoltării ţării în ansamblul său. Aşa este normal să se întîmple.

— Vreau să cred că acele situaţii pe care aţi început a le comenta dezvăluie mai degrabă o latură financiară — a putea sau a nu putea să faci ce trebuie — decît o atitudine politică.

— Filozofia O.M.S. este de a încerca imposibilul pentru a încuraja tehnologii adecvate în infrastructura sistemului de ocrotire a sănătăţii. Ne gîndim la asigurarea facilităţilor trebuincioase, eficiente. Nu ne putem imagina că se poate ajunge ca fiecare din noi să dispună de aparatura sofisticată pe care o au cei bogaţi. Dar trebuie să aibă acces la ce le este necesar. Infrastructura, iată prin urmare un capitol de primă însemnătate. El priveşte centrele medicale, institutele specializate.

Aş sublinia apoi rolul educaţiei sanitare a populaţiei, care priveşte, veţi fi de acord cu mine, pe toată lumea. Un mare număr de boli, pot fi evitate printr-o educaţie medicală corespunzătoare. Măsurile preventive trebuie considerate drept o cale de mare eficienţă, un aliat de nădejde în apărarea sănătăţii. Se impune amenajarea unui sistem foarte bun, la nivelele de bază, pentru a învinge sănătatea oamenilor. Aceasta nu diminuează importanţa spitalelor. Dar mai bine să nu ajungi acolo. Situaţia diferă de la o ţară la alta, dar principiul rămîne acelaşi. Succesul acestei întreprinderi de importanţă extraordinară depinde de perseverenţa cu care se acţionează la acest nivel, de bază, pentru consult, tratament, pentru educaţie a oamenilor de toate vîrstele.

— Revin la ceea ce spuneam la un moment dat : ni se poate promite o stare de sănătate sigur mai bună în anul 2000, nouă, tuturor ?

— Vorbim din păcate nu despre un singur cetăţean al Terrei al anului 2000. Sîntem nevoiţi să vorbim despre europeanul anului 2000, despre africanul anului 2000, despre asiaticul anului 2000. Nu este acelaşi lucru. Ştiaţi, de exemplu, că datorită subnutriţiei, absenţei din alimente a vitaminei A, mai mult de jumătate de copii născuţi în ţările în curs de dezvoltare îşi pierd vederea. Aproape două treimi dintre ei mor la cîteva săptămîni după orbire. Ştiaţi că, în afara lor, peste 6 milioane de copii suferă de alte forme de avitaminoză ? Aceasta se întîmplă în Africa, în America Latină, în Asia. Nu este deloc lipsit de importanţă, în aceste condiţii, să ştim că 74 la sută din populaţia lumii în vîrstă de 15—20 de ani locuiesc în ţările în curs de dezvoltare. În anul 2000, acest procent va ajunge, se pare, la 84 la sută.

Problemele sînt foarte diferite, sarcinile în consecinţă diferă, condiţiile, posibilităţile diferă şi ele. Dar principiul rămîne. Ne propunem o sănătate mai bună pentru fiecare, indiferent că locuieşte în Europa, în Africa, în China. În Europa nivelul de viaţă este ridicat şi puterea de a soluţiona stările de lucru se dovedeşte superioară. Pe cînd în Africa ?

— Aşadar, vom trăi mai mult ? Vor fi mai puţini cei dispăruţi înainte de vreme ?

— Fără îndoială. Pentru aceasta, am mai spus, trebuie făcute enorm de multe lucruri, pe plan naţional, pe plan regional. Se cere dezvoltarea colaborării între statele lumii pe acest front al salvării sănătăţii. Rămînem încredinţaţi însă că putem atinge scopurile propuse. Pentru aceasta este nevoie însă şi de prezervarea condiţiilor normale de viaţă pe planeta noastră. Putem face ce gîndim să facem dacă va fi pace, să ne putem consacra scopurilor propuse pentru a fi tot mai stăpîni pe sănătatea noastră.

NEAGU UDROIU

Mai există piraţi !

În rapoartele şi cartotecile forţelor de poliţie şi de securitate ale ţărilor din Asia de Sud-Est, cazul apare la rubrica „Martie 1985". În această lună a anului trecut s-a înregistrat un fapt ce nu mai este de mult o excepţie în această zonă: în apele teritoriale thailandeze, nu departe de Bangkok, nava petrolieră „Pattani Dernrus Thai" a fost oprită şi acostată de o şalupă rapidă ce părea să aparţină organelor controlului vamal. Însă în locul vameşilor, pe nava petrolieră au năvălit... piraţii ! Opt persoane, deghizate în vameşi, au reuşit să neutralizeze echipajul, pentru ca apoi să golească rapid în rezervoarele unei nave complice încărcătura de pe „Pattani Dernrus Thai" — 300 000 litri de motorină, în valoare de două milioane de baht. Cîteva ore mai tîrziu „Pattani" era găsită, plutind în derivă, cu echipajul legat fedeleş. Nu era decît unul dintre numeroasele acte pirateresti dintr-un dosar destul de voluminos. Abia la mijlocul lunii iunie a reuşit poliţia thailandeză să-i aresteze pe vinovaţi. Cu acest prilej, se descoperea că aceştia făceau parte dintr-un adevărat „sindicat al piraţilor", bine organizat, ce acţiona pe scară mare.

De mai mulţi ani, şi în ultimele luni tot mai intens, zona maritimă şi strîmtorile din regiunea sud-est-asiatică au devenit terenul de acţiune al pirateriei. Aceşti urmaşi moderni ai vechilor tîlhari ai mărilor atacă atît tancurile mari petroliere şi navele container, cît şi ambarcaţiunile mai mici de turism sau de pescuit. Deosebit de periculoasă pare să fi devenit strîmtoarea Singapore, o zonă de navigaţie relativ îngustă situată între strîmtoarea Malacca şi Marea Chinei de Sud. La sfîrşitul lunii februarie 1985, numai într-o singură zi aici s-au înregistrat trei atacuri piraterești. De altfel, statisticile oficiale arată că între 1981 şi 1984 au avut loc în această zonă nu mai puţin de 179 de atacuri. Şi chiar dacă, aşa cum se arată pe bună dreptate într-o declaraţie a ministerului de interne singaporez, cifra respectivă, raportată la traficul intens de aici, este mică — numai în luna octombrie au trecut 5 335 de nave — nimeni nu subapreciază pericolele existente.

Fireşte, pirateria contemporană nu are nimic de a face cu imaginile romantice ale navelor cu trei catarge, cu pînzele în vînt, cu steagul cu cap de mort şi un căpitan cu tricorn, fără un ochi şi care, tîrînd un picior de lemn pe punte, comandă o şleahtă de tîlhari. Acum pe navele rapide cu motor se află echipe de gangsteri ce omoară cu sînge rece şi care stau la pîndă în zonele cele mai propice şi mai singuratice atacînd prin surprindere. Relatările de presă din regiune arată că procedeele lor se aseamănă : înarmaţi cu un fel de pumnale lungi, piraţii se caţără la bordul navelor, la adăpostul întunericului şi, după ce neutralizează echipajul, caută să ia la bordul ambarcaţiunilor lor cît mai multe mărfuri sau alte valori aflate la bordul navei prădate. Apoi, piraţii încearcă să dispară cît mai repede înainte de intervenţia forţelor de poliţie.

Avînd în vedere această situaţie, autorităţile ţărilor din regiune au luat o serie de măsuri pentru întărirea securităţii traficului maritim, atît de important pentru dezvoltarea lor social-economică. Au fost create unităţi speciale de luptă împotriva piraţilor, s-au înmulţit acţiunile de patrulare. Marina militară a oraşului-stat Singapore şi-a intensificat controalele, mai ales în timpul nopţii în asemenea măsură încît, în cursul anului trecut, nu au mai fost înregistrate cazuri de jefuire a navelor în apele sale teritoriale. De asemenea, elicoptere ale armatei asigură o supraveghere cît mai bună a navigaţiei, pentru a depista la timp, din aer, cazurile de piraterie. Pentru a recepţiona la momentul oportun semnalul de ajutor, a fost creat un canal de comunicaţii radio special. Se pare însă că cel mai eficient mijloc este de a te apăra singur, atît prin înmulţirea oamenilor de pază la trecerea prin zonele „infestate cu piraţi", cît şi prin dotarea cu armele necesare. Pentru că, deşi problema a fost dezbătută în ultimii ani şi la O.N.U., şi organizaţia mondială a stabilit măsuri de sprijinire a statelor riverane în combaterea acestui flagel, despre care se credea că a dispărut de mult, pirateria continuă să existe. În plin secol XX !

ROMEO NĂDĂŞAN

Ultima oră

● Duminică, 12 ianuarie a căzut prima zăpadă din 1986 între București și Cîmpina. Ningea calm, ceremonios, ca în poveștile hibernale. La Sinaia, multă lume aștepta telecabina, dornică să ajungă la Cota 1 400 unde decorul arăta, cu siguranță, fabulos. Și se declanșase o adevărată pasiune colectivă a datului cu săniuța. Copiii (și nu numai copiii) care nu aveau sanie se foloseau de folii de plastic pentru a aluneca pe pîrtiile improvizate. La întoarcere, însă, iarna a început să-și arate și o față mai puțin idilică. Undeva după Bărcănești, mai multe mașini se ciocniseră din pricina poleiului care se transformase, pe șosea, într-o perfidă capcană imaculată.

● Atestat documentar în 1503, ridicat la rangul de oraș domnesc de Mihai Viteazul în 1597, Ploieștiul avea în 1810 doar 2 024 locuitori. O scurtă istorie demografică ar arăta astfel : 26 468 de locuitori în 1859 ; 45 107 locuitori în ultimul an al secolului trecut ; 79 149 locuitori în 1930 ; 114 544 locuitori în 1956; 178 256 în 1975. Acum Ploieștiul are peste 300 000 de locuitori, cu comunele suburbane. Ce arată aceste cifre ? În mai bine de un secol, adică între 1810 și 1930, populația orașului a sporit cu numai 77 125 de locuitori. În schimb, în numai 19 ani, adică între 1956 și 1975, ea a sporit cu 63 712 locuitori, iar în ultimul deceniu a sporit cu peste 121 de mii de locuitori. Ceea ce arată de la sine că istoria acestui oraș, asemenea istoriei întregii țări, a cunoscut în epoca noastră ritmuri de dezvoltare fără precedent.

● „Tehnoton", cunoscuta întreprindere ieșeană, își îmbogățește mereu gama de produse. Ultima noutate consemnată chiar la început de an este un aparat de radio portabil, cu două lungimi de undă, conceput în întregime de specialiștii întreprinderii și denumit : „Iris".

Iarna, prudența și muntele

Iarna impune celor care urcă pe munte un spirit de prevedere sporit. Altfel, imprudențele pot avea urmări neplăcute. Am aflat, de pildă, pățania unor bucureșteni care au vrut să-și petreacă Revelionul la cabana de pe „Omul", dar calculînd rău drumul și timpul au trecut pragul noului an tremurînd de frig undeva între „Omul" și „Babele". Nu știu dacă au avut la ei șampanie ca să ciocnească atunci un pahar, dar sîntem siguri că și-au început anul amintindu-și de un adevăr foarte vechi, pe care strămoșii noștri romani îl sintetizau astfel : Prudentia est mater sapientiae. Credem că nu e nevoie de traducere.

● Dar, fiindcă a venit vorba despre munte. Aflăm că la Bușteni a luat ființă primul club specializat de schi din țară. Peste 200 de schiori, între 6 și 16 ani, au trecut deja la antrenamente profitînd de zăpadă la Cota 2000 și la Piatra Arsă. Așteptăm campionii !

● Sub egida Inspectoratului școlar județean și a Casei corpului didactic și-a început activitatea cenaclul profesional „Sinteze" al cadrelor didactice hunedorene. Profesorul Cornel Hogman din Deva ne împărtășește obiectivele ce și le-au propus profesorii de limba și literatura română, creatori de proză și poezie, eseiști : abordarea creației artistice ca pe un act de responsabilitate majoră, dezbaterea într-un spirit militant a problemelor specifice literaturii, precum și a celor profesionale legate de procesul instructiv-educativ și de îndrumarea cercurilor literare ale elevilor. (R. V.).

Botez vînătoresc

Vînătorii vîlceni, și nu numai ei, au motive de optimism. Circa 16 000 de iepuri, peste 6 300 de căprioare, 250 de cerbi carpatini, numeroși mistreți, fazani populează munții, pădurile și cîmpiile județului. În ziarul din Focșani nu găsim asemenea date statistice. În schimb, aflăm amănunte despre un simpatic obicei : botezul vînătoresc. Atenție, deci, începători ! Trebuie să treceți obligatoriu prin acest botez, bineînțeles dacă ați împușcat ceva. La sfîrșitul primei partide de vînătoare, după masă — și ea vînătorească (normal, nu ?) — proaspătul vînător este așezat pe un braț de paie sau de coceni, cu fața în jos. „Starostele" vînătorii comandă o salvă, apoi fiecare vînător mai în vîrstă (deci, cu experiență !) îl lovește pe proaspătul confrate (desigur, mai mult simbolic !) cu vergi proaspăt tăiate, și îi dă și un sfat. Așadar, fiecărei lovituri i se asociază un sfat, care cu siguranță nu va fi uitat niciodată. „Botezul" este ciclic în sensul că el se repetă cu prilejul fiecărei piese mai importante vînată : vulpe, lup, mistreț, urs, etc. Grea e prima vînătoare, nu ?

● La Mizil a început să funcționeze din chiar prima secundă a acestui an un ceas electronic public instalat în centrul orașului.

● Anul Nou a adus o bucurie și unei familii de urși din parcul zoologic de la Piatra Neamț. Ursoaica a adus pe lume doi ursuleți.

● Un nou complex turistic a fost dat în folosință la Băile Felix. „Mureșul", așa a fost el numit, are o capacitate de cazare de 650 locuri. Noul complex are și o bază proprie de tratament.

Arheologia la zi

Arheologia românească traversează, se pare, o perioadă fecundă. Am putea cita mai multe exemple, dar ne oprim azi la două. În secția de istorie veche a muzeului „Vasile Pârvan" din Bîrlad pot fi văzute acum obiecte de o deosebită valoare (vase, unelte de muncă, figurine) scoase la lumină recent, cu prilejul săpăturilor arheologice de la Trestiana și Bîrlad. De un adevărat tezaur arheologic, „tezaurul de la Brad", vorbește prof. V. Ursachi de la muzeul de istorie din Roman, prezentînd în ziarul „Ceahlăul" o recentă descoperire de excepție. Tezaurul cuprinde obiecte de podoabă din epoca eneolitică, respectiv de acum mai bine de 5 000 de ani. El conține cel mai mare număr de piese (480) din aria culturilor neo-eneolitice descoperite pînă în prezent pe teritoriul țării noastre. Unele din ele sînt unicate sau piese foarte rare. Așa sînt cele două pandantive, sub formă de discuri convexe, lucrate din foiță de aur. Asemenea discuri nu au mai fost găsite la noi decît confecționate din aramă sau din lut ars. E demn de relevat, de asemenea, că aceste pandantive constituie primele obiecte de aur, descoperite pînă acum, în aria culturii Cucuteni. Un alt obiect prețios este și toporul cu lamele încrucișate, care demonstrează, prin finețea lucrăturii, o mare stăpînire a meșteșugului prelucrării aramei. Ca formă, acest topor reprezintă un unicat în cultura Cucuteni și printre puținele existente în aria culturilor eneolitice din sud-estul Europei.

● Păstrăvăriile constituie una din atracțiile județului Caraș-Severin. Colegii noștri de la ziarul din Reșița consemnează faptul că păstrăvăriile de la Poiana Mărului, de la Beiuș, Văliug, Miniș și Topleț urmează să dea o producție de cca. 150 de tone de pește anual.

Ce e nou în genetică

Este un truism că medicina actuală datorează enorm geneticii. Prin genetică medicina devine o altă medicină. Pentru că este cert că întreaga patologie umană implică un coeficient ereditar mai mult sau mai puțin important, uneori hotărîtor, alteori abia perceptibil. Este suficient să reamintim că au fost descoperite mai mult de 3 500 de tulburări genetice și numărul lor crește continuu. Tulburări care acum un deceniu erau atribuite mediului ambiant sînt incluse acum în catalogul erorilor genetice. Și mai impresionant este faptul că multe tulburări genetice au început să fie studiate la nivel molecular, mai exact la nivelul genei. Performanța pare să aparțină imposibilului.

Pentru a afla care sînt ultimele realizări ale geneticii noastre ne-am adresat dr. C. Maximilian, de la Institutul de Endocrinologie, cu rugămintea de a schița un succint tablou al împlinirilor.

— Genetica noastră este chemată să răspundă marilor imperative pe care le impune asistența medicală. Trebuie să participe în măsura posibilităților ei la reducerea frecvenței tulburărilor genetice, inclusiv a malformațiilor congenitale. Din inițiativa Ministerului Sănătății a fost organizat registrul național al malformațiilor congenitale. Forurile de decizie vor avea astfel o imagine reală a frecvenței și a distribuției acestor accidente. Este o premisă indispensabilă pentru instituirea unei politici profilactice de maximă eficiență.

Un rol deosebit de important în realizarea aceleiași politici îl au centrele de sfaturi prenuptiale. Printre altele ele trebuie să identifice seturile parentale cu risc genetic și să sugereze o poziție medicală adecvată. Au fost instituite primele programe de detectare pre-și post natală a erorilor de dezvoltare, foarte multe dintre ele condiționate genetic. Astfel amiocenteza are încă un caracter experimental dar cert va deveni foarte curînd o metodă de rutină. Ecografia a devenit accesibilă tuturor mamelor. Pe aceeași linie de lucru trebuie subliniată realizarea unei echipe a Institutului Cantacuzino, condusă de dr. T. Ionescu. Ea a reușit să determine valorile normale ale alfa-fetoproteinei. Dr. L. Dumitriu și colegii lui de la Institutul de Endocrinologie, cercetează sistematic, în cîteva maternități din țară, hipotiroidismul congenital. Este o temă extrem de importantă deoarece copiii handicapați beneficiază de un tratament adecvat. S-a extins rețeaua de laboratoare de citogenetică și au fost introduse metode de mare finețe care permit diagnosticul micilor anomalii cromozomiale (Institutul de Endocrinologie), anomalii care nu pot fi detectate cu tehnicile clasice. Vreau să mai menționez faptul că s-a amplificat numărul centrelor de sfaturi genetice. Numeroase clinici și institute medicale și-au fixat teme de cercetare cu coloratură genetică — I.O.M.C., Institutul Victor Babeș, Institutul de Virusologie, pentru a reaminti numai cîteva.

Este neîndoielnic că genetica noastră va contribui mereu mai mult la rezolvarea problemelor pe care le pune asistența medicală.

„Ocrotiți păsările !"

Semnalăm o frumoasă inițiativă a pionierilor din Miercurea Ciuc. Membrii cercului de biologie-ecologie s-au hotărît să dea o formă concretă grijii pentru ocrotirea păsărilor, confecționînd hrănitori pentru păsări care sînt instalate în parcurile municipiului. Ei asigură și hrana înaripatelor viețuitoare și fac observații asupra comportamentului lor. Toate amănuntele culese vor fi strînse și vor face obiectul unui simpozion științific.

● Cel mai nou hotel din Miercurea Ciuc este „Harghita", dat în folosință în ultimele zile ale anului trecut. „Harghita" are 300 de locuri de cazare, un restaurant, salon popular, salon pentru servirea micului dejun, bar de zi, discotecă și o sală multifuncțională. Deci, tot ce trebuie pentru o ambianță plăcută.

Un elev premiat la Olimpiada de matematică se mai joacă cu bărcuța ?!

Așa au apreciat probabil lucrătorii librăriei din orașul Mizil, județul Prahova, cînd au pus în aceeași pungă-cadou o culegere de probleme de matematică pentru gimnaziu și... o bărcuță, e adevărat, cu motor. Cartea costă 23,50, iar jucăria 75 de lei ! Pensionarul Vasile Nistor, str. Erou Radu Nicolae nr. 19, bunic iubitor, n-a avut de ales, pentru că nepotului său, care se pregătește pentru faza republicană a Olimpiadei de matematică, îi era necesară cartea. Ce face însă cu bărcuța? Dacă cineva ar fi ținut să cumpere bărcuța pentru vreun prichindel, cartea ar fi putut fi considerată ca o urare pentru viitorul lui. Dar așa, bărcuța trebuie păstrată pentru copiii elevului de azi, care se vor juca cu ea prin anul 2000. Iată o investiție cu bătaie lungă ! **(Reghina Vârvici)**

● Un original aparat pentru vindecarea fracturilor, trecut deja de proba experimentărilor cu bune rezultate în mai multe clinici de specialitate, va fi confecționat anul acesta de Întreprinderea de produse ortopedice și protezare din București. Aparatul, denumit „Fixator extern pentru oasele gambei și femurului", ajută la realizarea osteosintezei. El are o eficiență medicală superioară celor utilizate pînă în prezent. Pe lîngă faptul că reduce timpul de vindecare, asigură fracturii o bună stabilitate și permite efectuarea mișcărilor necesare corectării deplasării fragmentelor osoase.

● Un sfat util pe care l-am întîlnit în ziarul „Dobrogea Nouă" : „Nu aruncați cojile de ouă ! Bine pisate, devin un excelent îngrășămînt pentru plantele decorative și pentru florile din apartamente". Bine că plantele nu au probleme cu colesterolul !

● Chiar dacă se află departe de zonele montane, și brăilenii pot face sport iarna. O dovadă : invitația la patinoarul artificial din localitate, frecventat anul trecut de peste 10 000 de iubitori ai patinajului.

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN

Căsătoria la români

În cadrul sectorului de folclor al Institutului de cercetări etnologice și dialectologice s-a realizat un dicționar de tip enciclopedic al obiceiurilor premergătoare căsătoriei. Dicționarul cuprinde 355 de termeni și fiecare termen este, de fapt, o mică monografie, rod al unei îndelungi și laborioase investigări ce a cuprins întreg teritoriul țării și care, în sfîrșit, ne oferă o imagine completă a datinilor legate de pregătirea evenimentului căsătoriei și, indirect, de o componentă a spiritualității românești. Căci, o asemenea lucrare de sinteză nu este pur și simplu o antologie de obiceiuri, cum s-ar părea la prima vedere, ci reprezintă dovada locului major pe care l-a avut de-a lungul veacurilor căsătoria la români. Înainte de promulgarea unui cod civil, care să dea căsătoriei autoritate juridică, ritualurile, datinile, i-au dat o autoritate morală, consfințind seriozitatea profundă cu care străbunii noștri au privit întemeierea familiei. Faptul că unele obiceiuri consemnate în dicționar preced cu mult actul căsătoriei propriu-zise, coborînd pînă în copilărie chiar, arată că în concepția poporului nostru evenimentul închegării unei familii a constituit de-a lungul vremii nu o problemă de circumstanță, oarecare, ocazională, ci o preocupare adîncă, angajînd destine și interesul obștesc. Dincolo de obiceiurile cu caracter oracular (sînt consemnate, de exemplu, obiceiul de a interoga cucul cînd cîntă prima oară, primăvara : „Cucule, cucule, cîți ani mi-oi da pînă cînd m-oi mărita ?", sau datina de Sînziene, de a merge în grup la cules de flori, de a face cununi, de a le arunca peste casă, pentru a vedea la a cîta aruncare cununa rămîne pe casă, pentru a ști cîți ani mai are fata respectivă pînă la măritiș) trebuie să vedem ceea ce ele exprimă, de fapt: nevoia de a visa, de a dori căsătoria, de a o trăi ca eveniment așteptat. Ceea ce pare unei priviri superficiale eres, ritual naiv, ascunde în adîncime o atitudine morală care arată sensul înalt acordat căsătoriei în tradiția românească și în filozofia de viață a poporului nostru. Oare nu aduce aminte acest obicei, potrivit căruia a nu încheia torsul însemnă a amîna căsătoria, de legendara pînză a Penelopei ? Unele dintre datinile consemnate în dicționar țin, ca să spunem așa, de regia socială a pregătirii căsătoriei, cum ar fi, de exemplu, ritualul după care fata e introdusă în joc, dar cele mai multe aruncă o lumină asupra unei părți din ceea ce numim suflet românesc. Și de aceea ne-am bucurat aflînd că acest dicționar finalizat de curînd reprezintă o etapă spre realizarea unui amplu și complet dicționar al obiceiurilor populare.

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-Import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41 505